

RØDE FANE

**gjenreis
fagbevegelsens
kampkraft**

**urkast til
laglig manifest
fra akp(m-l)**

EL

UTGITT AV ARBEIDERNES KOMMUNISTPARTI (MARXIST-LENINISTENE)

RØDE FANE

NEB 1974 3. Årg. PRIS KR. 6.
TIDSSKRIFT FOR
KOMMUNISTISK TEORI OG DEBATT

Redaktør og ansvarlig utgiver: Knut Johansen.

Adresse: Røde Fane, Forlaget Oktober A/S,

Postboks 2066, Grunerløkka, Oslo 5.

Postgiro: 2 20 84 78.

Abonnement 40 kr. for året (6nr.)

Løssalg kr. 8,-

OMSLAGSBILETET

denne gongen er eit foto frå den store demonstrasjonen mot *kneblingslovene* 8. juni 1934. 50 000 var samla framfor Stortinget. LO-formannen Halvard Olsen var med og førebudde lovframlegget, som gjekk ut på at staten ville ta sjølvstendet frå fagrørsla.

Røynslene frå denne kampen er viktige på to vis. Dei syner den vegen fagrørsla må gå: vegen med aktiv kamp. Men dei syner og at ho ikkje kan overgje initiativet til opportunistiske parti og partileiarar. Den »radikale» AP-leiaren stilte seg i spissen for striden, og mana til hard kamp, *valkamp* for DNA. »Arbeidartalsmennene» frå det partiet skjøtte ansvaret sitt på det viset at det røysta for prinsippa i lovene i Stortinget!

To år etter skipa DNA regjering (Nygårdsvold), og fylgte opp med å trumfe gjennom Hovudavtalen mot opinionen i fagrørsla. (Foto: Arbeiderbevegelsens arkiv)

INNHALD:

GJENREIS FAGBEVEGELSENS KAMPKRAFT

Utkast til faglig manifest fra AKP(m-l) . . .	s. 1
1. Innledning	s. 2
2. De to linjene	s. 3
3. Den landsomfattende kampen	s. 6
a. Sentrale lønnsoppgjør	s. 6
b. Oppgjørsformen	s. 9
c. Staten og lønnsoppgjør	s. 13
d. Hovedavtalen	s. 15
e. Kvinner og faglig politikk	s. 16
f. Fremmedarbeiderspørsmålet	s. 19
g. Kampen for fagutdanninga	s. 21
4. Den lokale kampen	s. 22
a. Fredsplikten	s. 23
b. Lokale klassesamarbeidsorganer	s. 24
c. Kampen for dagskrava	s. 25
d. Oppbygginga av fagbevegelsen lokalt	s. 27
e. Aksjoner	s. 27
5. Vern og helse	s. 32
6. Organiseringa av fagbevegelsen	s. 37
a. LOs og forbundenes organisering	s. 37
b. Valgregler	s. 41
c. Fagbevegelsens tillitsmenn	s. 42
d. Forholdet til uorganiserte og forbund utafør LO	s. 43
e. LOs bedrifter	s. 46
f. Fagbevegelsens internasjonale forbindelser	s. 48
7. Gjenreis fagbevegelsens kampkraft	s. 50
Studert utkastet til faglig manifest	s. 80
SV – EIT REGJERINGSPARTI UTAN MINISTRAR	
Forslag til plattform for SV:	
Et program for sosialdemokratisk parti (2. artikkel)	s. 60

Gjenreis fagbevegelsens kampkraft

Faglig manifest fra AKP(m-l) Utkast

Vi legger her fram forslag til AKPs Faglige Manifest. En første utgave har allerede vært brukt i foreløpige diskusjoner i partiet, og på grunnlag av kommentarene til det har noen kamerater i partiets faglige utvalg lagd denne utgaven. Dokumentet, slik det er gjengitt her, er ikke behandlet i partiets ledende organer og vil derfor ikke nødvendigvis være representativt for partiets linje på alle punkter. Når vi allikevel legger det fram offentlig er det fordi vi ønsker å få flest mulig kommentarer og mest mulig kritikk før det endelige utkastet skal vedtas. Det er vår erfaring at mange kamerater utafor partiet har forslag til både utdyping og endringer som vil gjøre manifestet bedre og mer anvendbart. Vi har heller ingen-

ting imot at forslag til viktige partidokumenter kommer i »skuddlinja» før endelig vedtak blir fatta. Det tjener en dobbelt hensikt. Dels lærer vi da mer om den feilaktige kritikken som vil bli retta mot dokumentet, og kan derfor lettere skjerpe kampen mot disse i det endelige forslaget. Dessuten vil det komme mye riktig kritikk, kritikk som vi kan lære av og ta konsekvensene av i siste omgang. Derfor ber vi fagorganiserte og andre som leser dette om å lese med rødblyanten (eller hva det måtte være) i handa og merke seg alle ting de ønsker annerledes. Skriv gjerne noen ord til oss gjennom Røde Fane eller ta kontakt med partiet der du er.

Faglig utvalg i AKP(m-l)

1. Innledning

Arbeiderklassens målsetning er å frigjøre seg fra kapitalismens utbytting og opprette et sosialistisk samfunn hvor menneske ikke lenger utbytter menneske. Arbeiderklassen kan derfor ikke begrense seg til å forlange reformer innafor kapitalismen, men må forberede seg på å knuse hele det kapitalistiske systemet gjennom en sosialistisk revolusjon. Overfor denne oppgaven kommer den faglige kampen aleine til kort. For å beseire borgerskapet trenger klassen det kommunistiske partiet både til å samordne de ulike kampavsnittene og framfor alt for å *lede* kampen. Derfor ville det være feilaktig å gjøre den faglige kampen til det eneste som betyr noe og fagforeningene til den eneste organisasjonen som klassen trenger.

Men klassen trenger sine fagforeninger. I fagforeningene kan alle arbeidere uansett partitilknytning og livssyn slutte seg sammen i en felles kamp mot felles fiende.

Enkeltvis er en arbeider ingenting. En arbeider som står aleine er et håpløst offer for kapitalistklassens forgodtbefinnende. Han er forsvarsløs. Lønna kan vilkårlig fastsettes, han kan sparkes, trakaseres, kommanderes til overtid. Den enkelte arbeider i en uorganisert arbeiderklasse er mindre verdt enn en arbeidshest.

Da de første fagforeninger blei skapt i slutten av forrige århundre, betydde dette et stort framskritt for arbeiderklassen. Organisasjonstanken er like sann som den er enkel: aleine er vi ingenting – sammen er vi uovervinnelige. Arbeiderklassen har i denne tida fått erkjenne denne sannheten. På tross av klasseforræderiske ledere, på tross av vakling og uklarhet om retningen

framover, på tross av store svakheter og feil, er det ikke vanskelig å se den positive betydning som fagbevegelsen har spilt for den norske arbeiderklassen.

– Avtaler og lover er blitt presset igjennom. Tariffavtaler, arbeidervernloven, en rekke sosiale goder osv. har ikke kommet gratis, men som et resultat av den kampen som de fagorganiserte har ført.

– Fagforeningene har vært skoler i organisering. De har lært arbeiderklassen samhold og solidaritet, lært å skjelne mellom venn og fiende samt utvikla perspektiver på kampen mot borgerskapet som går ut over det kapitalistiske samfunnet – mot sosialismen.

Når vi i Arbeidernes Kommunistparti (m-l) legger fram dette manifestet er det for å begynne å fylle behovet hos et økende antall norske arbeidsfolk for å få ei linje å samles om i kampen mot de borgerlige LO-lederne. Denne linja kunne ikke skapes av Sosialistisk Valgforbund, sjøl om mange av deres tilhengere på arbeidsplassene nok vil være enige i mye av det vi legger fram her. Grunnen er at SV stadig mer tydelig legger seg opp til en sosialdemokratisk faglig politikk.

Når manifestet blir vedtatt vil det sjølsagt være forpliktende for AKPs medlemmer overfor klassen. Manifestet forplikter medlemmene av partiet til å gå i spissen for arbeidsfolks daglige kamp for å forbedre sine levevilkår og slå tilbake kapitalens ulike framstøt. Samtidig er manifestet ei oppfordring til *alle* arbeidsfolk som ønsker at fagforeningene skal være kamporganisasjoner og ikke »serviceorganer» om sjøl å ta del i denne kampen etter de linjene vi legger fram.

2. De to linjene

Helt siden den første fagforening ble stiftet i 1872 har det alltid stått strid om strategien og taktikken i det faglige arbeidet. Denne striden har artet seg som en kamp mellom to linjer: En klasse-samarbeidslinje på den ene sida, og en klassekamplinje på den andre. Kampen mellom disse to linjene innad i fagbevegelsen er en refleks av kampen mellom de to hovedklassene i det norske kapitalistiske samfunnet: Borgerskap og arbeiderklasse.

I det kapitalistiske samfunnet er arbeiderklassen utbyttet av kapitalistklassen. Arbeiderklassens lønn er bare en del av de verdier som klassen skaper gjennom sitt arbeid, resten – merverdien – tilegner kapitalisten seg. Arbeideren ønsker å få så mye som mulig av de verdier han skaper ved å minske kapitalistens merverdi. Og omvendt: Kapitalisten ønsker på sin side størst mulig merverdi gjennom lavest mulig lønninger og høyest mulig arbeidstempo.

Det er dette utbytterforholdet mellom

arbeid og kapital som er årsaken til den klassekamp mellom borger og arbeider som vi er vitne til i vårt samfunn. Denne kampen er ikke bare en økonomisk kamp mellom klassene. Den er også en politisk kamp, en kamp som gjennomsyrer alle sider ved samfunnslivet. Denne kampen har også stilt på dagsorden et nytt samfunnssystem – sosialismen – et samfunn der arbeiderklassen har det hele og fulle herredømme, et samfunn befridd for utbyttere.

Kampen mellom kapitalistklasse og arbeiderklasse er i sitt vesen (antagonistisk) uforsonlig. Det grunnleggende motsetningsforhold dem i mellom kan ikke løses før kapitalistklassen er likvidert som klasse og fratatt alle sine privilegier.

Borgerskapet er i besittelse av enorme pengesummer. De behersker viktige indoktrineringsmidler som presse, radio, TV og skoler. De har til sin disposisjon et mektig statsapparat med bl.a. domstoler hær og politi. På tusen forskjellige måter er borgerskapet i stand til å gjøre sin innflytelse gjeldende: ved propaganda, tvang, bestikkelser og løfter. Ingen som lever i det borgerlige samfunnet er uimottakelig for bergerlig innflytelse – heller ikke medlemmer og tillitsmenn i fagbevegelsen.

Akkurat som klassekamplinja er i samsvar med arbeiderklassens interesser, er classesamarbeidslinja i samsvar med kapitalistklassens interesser. Den kamp som alltid har pågått i fagbevegelsen mellom disse to linjene er derfor en del av hele den klassekamp som pågår overalt ellers i samfunnet mellom arbeid og kapital. Classesamarbeiderne kjemper for borgerskapets interesser, klassekampens talsmenn for arbeiderklassens, uansett om deltakerne oppfatter det sånn eller ikke.

Noe »trede standpunkt» mellom klassekamp og classesamarbeid eksisterer ikke. Når det allikevel kan se slik ut skyldes dette en rekke personers vakling mellom kamp- og samarbeidslinja.

Det står også i dag strid i norsk fagbevegelse. Og slik som før, er også

denne striden en kamp mellom de to linjene.

ET BYRÅKRATKAPITALISTISK TOPPSKIKT

Med LO-ledelsen med er vi ikke den formelle ledelsen, men LOs reelle ledelse: Sekretariatet, lederne av LOs kontorer, toppledelsen i LOs bedrifter (Landsbanken, Samvirke, Folke Ferie, Tiden, AOF osv.) Denne ledelsen utgjør et skikt av folk med helt andre klasseinteresser enn arbeiderklassen. Disse topplederne er nært knyttet til staten gjennom medlemskap i statlige råd, styrer og utvalg. De er representert i statsbedrifter som drives på nøyaktig samme kapitalistiske vis som andre bedrifter. De driver sjøl store bedrifter, (Landsbanken, Samvirke) som i sitt vesen er bedrifter på linje med vanlige kapitalistiske i samme bransje. LO-ledelsen utgjør således et spesielt byråkratkapitalistisk skikt i det norske samfunnet, og har i det alt vesentlige sammenfallende klasseinteresser med monopolkapitalen.

Utviklingen av dette byråkratkapitalistiske skattet i, og i tilknytning til LOs toppledelse, har sin årsak i følgende tre faktorer:

- 1) Utviklinga av samarbeidsideologien som mentalt forberette store deler av den faglige kadren på at det var riktig og nødvendig å forlate kamplinja definitivt til fordel for samarbeidslinja, LO som »serviceorganisasjon» osv.
- 2) En kolossal opphopning av pengemidler. I stedet for utvikling av kampfond, tiltak for å styrke kampberedskapen osv., begynte disse midlene å bli investert etter reine forretningsmessige prinsipper. Og som en uungåelig følge: En utvikling av et skikt med folk som tenker, handler og lever på like linje med andre forretningsfolk.
- 3) DNA i regjeringsposisjon. En rekke råd, styrer, utvalg og komiteer i

NORSK ARBEIDSLIV ALENE OM FELLES SAMARBEIDSKURS

Felleskursene LO/N.A.F. om samarbeidsforhold startet med to prøvekurs i 1971. Til utgangen av 1973 har om lag 725 medlemmer av bedriftsutvalga i 200 bedrifter deltatt i disse tre-dagers kursene. Tiltaket med felles kurs må kunne betegnes som særegent i sin form. Ser vi ut over landegrensene, finner vi neppe i stor utstrekning tiltak av dette eller liknende slag mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene.

statsapparatet fikk representanter fra toppledelsen i LO. Og mandatet til disse styrer, råd osv. var at de skulle fungere på statens premisser – som hjelpeorganer for staten.

Siden LOs toppledelse utskiller seg som et eget byråkratkapitalistisk skikt, så blir arbeiderklassen og de fagorganisertes forhold til denne toppledelsen et prinsippsspørsmål, et spørsmål ikke bare av taktisk, men av strategisk betydning. Det betyr at alt framskritt, alle forbedringer for arbeiderklassen, uansett hvor små eller store de er, alltid skaller mot LO-ledelsen – i kamp med den. Og arbeiderklassen og de fagorganiserte vil i kampen for den sosialistiske revolusjonen møte LO-ledelsen som en strategisk fiende på linje med monopolkapitalen og staten. All hittidig erfaring viser også at dette stemmer: i kampen for høyere lønn, for bedre arbeidsforhold, i kampen mot skatteflåing og dyrtid, for lokal streikerett, i kampen mot imperialismen – enten det er mot NATO eller EEC – , konsekvent og over hele linja har arbeidsfolk i denne kampen møtt LO-ledelsen som sin fiende.

Alt snakk om at LO-ledelsen »tross alt er arbeiderrepresentanter» er derfor feilaktig og direkte skadelig. Ja, en slik oppfatning omsatt i praksis er sjøl et uttrykk for klassesamarbeid.

Så langt har LO-leiinga utvikla samarbeidet med NAF at dei kyter av å liggje på verdstoppen i klassesamarbeid. (Frå Fri Fagbevegelse (LO), nr. 6–74)

MELLOMSKIKTET

Innen LO er det etterhvert skapt et system av hundrevis av fastlønnede tillitsmenn og funksjonærer. Mange av disse gjør en bra jobb i medlemmenes interesser. Lønna deres varierer ikke vesentlig fra gjennomsnittet blant medlemmene og arbeidsdagen kan ofte langt overstige arbeidervernlovens bestemmelser. Mange slike folk er ofte blitt utsatt for bestikkelser fra Fagbevegelsens toppfolk i form av løfter om høyere og feitere stillinger viss de kom over på klassesamarbeidernes standpunkt.

Men det finnes også nok av dem som ikke har klart å stå imot presset. Det er ofte meget ubehagelig å stå i opposisjon til både kapitalen og LO-ledelsen. Mange gir derfor etter, blir klassesamarbeidere, får feite og godt betalte jobber. På mange nivåer innen LO har det utvikla seg en karrieristisk innstilling. Tillitsvern tas av personlige grunner. En slipper vekk fra slitsomt og dårlig betalt arbeid, en får prestisje og status, og sjanse for videre avansering i hierarkiet – kanskje få en bra jobb i en av DNAs eller LOs mange bedrifter eller i stat eller kommune.

Sjøl sagt finnes det folk som blir klassesamarbeidere vesentlig av overbevisning. Men det materielle grunnlaget for utviklinga av det klassesamarbeidende

skiktet er absolutt til stede i de forhold som er nevnt over. I det heletatt så likner dette mellomskiktet på småborgerskapet.

KLASSEKAMPLINJA I LO

Byråkratkapitalistene og klassesamarbeiderne i LO har med alle midler forsøkt å knekke kamplinja. Hets, trusler, eksklusjoner, utrenskninger, propaganda, reaksjonære studieopplegg, løfter, bestikkelser har vært tatt i bruk. Men klassekamplinja har aldri latt seg knekke – og den lar seg heller ikke knekke. Uansett hva klassesamarbeiderne finner på, få fører monopolkapitalens forskjellige framstøt til motreaksjoner – til kamp.

Blant vanlige medlemmer, blant tillitsmenn i klubber, foreninger og sam. organi-

sasjoner har linja med klassekamp vært levende. Og særlig de siste åra har flere og flere sluttet seg til. Klassekamplinja begynner igjen å bli en alvorlig kraft innen Fagbevegelsen. En kraft som på stadig flere og flere steder truer klassesamarbeidernes hegemoni og til og med reduserer klassesamarbeiderne til et mindretall.

Men heller ikke denne gruppa utgjør noen homogen enhet. Mange vakler mellom klassekamp og klassesamarbeid. De har lojalitet i begge leirer både i arbeiderklassen og i borgerskapet. Særlig påtakelig har en del personers forhold til byråkratkapitalistene vært: Store ord om klassekamp, men i praksis klassesamarbeid med byråkratkapitalistene. Denne opportunisten hos en del folk, er i dagens situasjon en alvorlig hindring for at klassekamplinja skal gå ytterligere fram.

3. Den landsomfattende kampen

SENTRALE LØNNSOPPGJØR

I sin kamp for høyere lønn og bedre arbeidsforhold organiserte arbeiderne fagforeninger. Disse slutta avtaler med kapitalistene. Til å begynne med om få ting eller enkelte spørsmål – ofte bare muntlig – seinere skriftlig om flere og flere spørsmål. Fra slutten av forrige århundre blei de første bransjevise tariff-avtalene inngått. I dag har alle forbund slike avtaler.

HVA ER ET LØNNSOPPGJØR?

Et lønnsoppgjør er en kamp mellom arbeiderne og kapitalistene, mellom dem som blir utbyttet og dem som utbytter om fordelingen av de verdiene, de materielle godene, som arbeiderne skaper ved sitt arbeid. Jo mer arbeiderne kjemper til seg, jo mindre blir det på kapitalistene.

Ikke desto mindre forsøker den lille gruppen av monopolkapitalister, som faktisk eier Norges industri- og bankmonopol og som kontrollerer alle viktige bransjer i næringslivet, å få folk til å tro at lønnsoppgjør er et »realøkonomisk»

regnestykke der «ekspertene» regner best. I dette synet har de støtte av den borgerlige pressa (inkludert Arbeiderparti-pressa), av staten og av klasse-samarbeiderne innen LO.

Alt prat om at det fins et «riktig» lønnsstillegg ved lønnsoppgjørene er tull og borgerlig tåketale som bare har til hensikt å sikre monopolkapitalens profitt. Det eksisterer sjølsagt ingen «riktig», «rimelig» eller «rettferdig» lønn under kapitalismen! Er det «riktig» osv. at kapitalistene utbytter og lever på arbeidernes arbeid? Sjølsagt ikke! I hvertfall ikke sett fra arbeidernes standpunkt.

En lønnsavtale under kapitalismen, uansett hvor god den er, kan aldri bli rettferdig. Rettferdighet blir det først snakk om når arbeiderklassen gjør slutt på utbyttinga, det vil si under sosialismen. I dag kan en avtale mellom arbeiderne og kapitalistene ikke bli noe annet enn et kompromiss mellom klassekreftene, et kompromiss som bestemmer graden av utbytting og hvilke former den skal foregå under.

HVA BESTEMMER TARIFF- AVTALENS UTFORMING?

Som alle kompromisser bestemmes også en tariffavtale av partenes styrke, samt de forholdene som avtalen blir til under, eller med andre ord: arbeidernes styrke, kapitalistenes styrke og de økonomiske og samfunnsmessige forhold.

Disse usmakelege kommentarane til Sjukepleiaraksjonen kjem frå bladet til Norsk Kommuneforbund. Det er streikebryteri og klasse-svik av verste sort. Les leiaren om att: »Forbundet har tidligere fattet et prinsipielt vedtak om at streik ikke skal iverksettes innenfor dette området.» Helsearbeidarane skal ikkje få halde på streikeretten.

Viktigst for styrkeforholdet mellom arbeiderklassen og kapitalistklassen er de indre tilhøva i hver av dem. En sterk arbeiderklasse betyr en tilsvarende svak kapitalistklasse – og omvendt. Mindre viktig er den økonomiske og politiske situasjonen omkring avtaletidspunkter, sjøl om denne er viktig nok.

Et eksempel på at dette er riktig fikk vi ved siste lønnsoppgjør. Den økonomiske situasjonen var da særdeles gunstig, kanskje den beste som har vært siden krigen. Det var grunnlag for betydelige lønnsforbedringer. Likevel oppnådde de fleste forbund dårlige avtaler. Dette skyltes først og fremst de indre forholda i arbeiderklassen og fagbevegelsen.

Det skyldes DNA- og LO-ledelsens forræderske klassesamarbeidslinje. Det skyldes SV-ledelsens opportunistiske vakling mellom ei kamp- og samarbeidslinje.

Tre ting er særlig viktig i vurderinga av arbeiderklassens styrke: hvor godt organi-

---

USMAKELIG STREIK

Selv en tariffstridig streik kan utkjempes med redelige våpen, særlig hvis det er forhold på arbeidsplassen som ikke dekkes av tariffavtaler eller andre overenskomster.

Men de våpen en gruppe sykepleiere nå bruker for å oppnå høyere lønn, kan neppe betegnes som redelige. I skrivende stund har «Sykepleieraksjonen –72» bekjentgjort at den vil utvide streiken til også å gjelde flere sykehus utover landet.

Aksjonens «ideelle» bakgrunn skal være at dersom sykepleierne får bedre lønn, skal det bli flere av dem, og dermed får pasientene det bedre.

Det som skjer er at pasientene på grunn av streiken kan påføres store lidelser og personlige tragedier, og ansvaret for dette kan ikke sykepleierne skyve fra seg og over på myndighetene.

Norsk Kommuneforbund representerer de fleste yrkesgruppene innen helsesektoren. Forbundet har tidligere fattet et prinsipielt vedtak om at streik ikke skal iverksettes innenfor dette område.

Bakgrunnen for vedtaket er i korthet at skadevirkningene overfor publikum (pasientene) vil være uforholdsmessig store i forhold til det streiken måtte gjelde.

---

sert den er, hvor klassebevisst den er og hvor godt lederskap den har. Nå er disse tre tinga sjølsagt gjensidig avhengige av hverandre. Og de vil i stor grad avgjøre hvor god en tariffavtale blir for arbeiderne.

Sjøl om arbeiderklassens egen styrke er viktigere enn de økonomiske og politiske forholda, så betyr det på langt nær at en kan se bort fra dem. Et lønnstillegg på 10% kan under enkelte forhold være en seier, under andre et nederlag. Samfunnsmessige forhold som kan ha betydning for tariffoppgjøret er for eksempel:

- Store eller små lagre
- Stor eller liten forventet profitt for kapitalistklassen
- Høy eller lav arbeidsledighet
- Graden av produksjonsøkninger og investeringer eller produksjonsnedgang og innskrenkninger
- Ordremasse
- Konkurransesituasjonen
- Graden av inflasjon eller deflasjon.

Viktigst er de forholda som avgjør hvor redde kapitalistene er for streik. Det er f.eks. grunn til å tro at kapitalistene innenfor jern- og metallbransjen ville ha strukket seg meget langt ved siste tariffoppgjør om de hadde blitt tvunget til det på grunn av de særdeles gunstige konjunktorene. I mange land, ikke minst i Norge, har staten utstrakte fullmakter til å gripe inn i tariffoppgjør. Lover, avtaler, direkte inngrep (f.eks. tvungen voldgift), samordna »inntektsoppgjør» av den type Skånlandutvalget foreslår har stor betydning for det endelige tariffutfallet.

KRAV VED TARIFFOPPGJØR

Tariffoppgjør er en kamp mellom arbeid og kapital. Alt snakk om »rimelige» og »riktige» lønnskrav er derfor bare borgerlig klassesamarbeidspropaganda. Hensikten med denne propagandaen er å

få arbeiderklassen til å tro at »hele samfunnet», arbeider og kapital, undertrykt og undertrykker, har felles interesser.

Det er likevel riktig å snakke om fornuftige krav – fornuftige sett fra arbeiderklassens side. Hva er så slike fornuftige krav? Dette kan sjølsagt variere fra periode til periode, men alltid må følgende prinsipp legges til grunn: Maksimum av hva som er mulig å oppnå. Hva betyr så dette? Av den verdien arbeiderklassen skaper i produksjonen går bare en del til lønninger. Resten går til avskrivninger og avsetninger, til profitt og nyinvesteringer. Spørsmålet er så: Hvor stor del av produksjonsverdien kan arbeiderklassen tilkjempe seg? Ikke bare bedriftens økonomiske stilling avgjør dette. Også arbeiderklassens økonomiske stilling har betydning. Dette har vi særlig sett de siste åra. Mange fagorganiserte har reist krav om at den disponible realinntekta, som er kjøpekrafta eller det vi har igjen av lønna etter at skatter og prisøkninger har tatt sitt, ikke skal gå ned. Dette må sies å være et minimumskrav i ei tid med sterk produksjonsvekst, et krav som imidlertid ikke er »mer riktig» enn andre. Men kravet har den store fordel at arbeiderklassen har lett for å slutte opp om det. Og uten at arbeiderklassen slutter opp om krava – ja, da er det sjølsagt fåfengt å oppnå noe.

At sjøl et krav om fast disponibel realinntekt ikke er en opplagt sak å få støtte for i praksis, så vi ved siste tariffoppgjør. Etter at mange forbund hadde vedtatt lønnskrav som åpenbart ville føre til fortsatt nedgang i den realdisponible lønna for mange fagorganiserte, vedtok SV ei parole 1. mai om å »stå på krava!» – Å stå på krav om mindre kjøpekraft, ja det betyr i praksis å gi sin støtte til kapitalistene i en situasjon med produktivitetsøkning.

For å svekke fagbevegelsens kampkraft ved tariffoppgjørene propaganderer DNA- og LO-ledelsen sine klassesamarbeidsideer med stor kraft. En av de viktigste i dag er ideen om at fagbevegelsen ikke må stille »for høye krav».

»For høye krav» er styggedom på så mange måter. Det vil for det første bare øke prisproblemet, siden det ifølge borgerskapets økonomiske eksperter er de store lønnsøkningene som fører til den store prisstigningen. For det andre vil det føre til reduserte investeringer og derigjennom dårlig konkurransevne, bedriftsinnskrenkninger og økt arbeidsløshet.

At borgerskapet ser tinga på stikk motsatt måte av arbeiderklassen er ikke noe nytt. For enhver arbeider og lavere funksjonær er det en klinkende klar sannhet at lønningene bokstavelig talt har slept seg etter prisene i mange år. Derfor har levestandarden gått tilbake for de fleste mens monopolkapitalen er rikere enn noen gang. Mens lønningene er sterkt regulert gjennom avtaler, har kapitalistene i stor grad mulighet til å fastsette sine priser sjøl. Det gjør at kapitalistene kan øke profitten sin ved å øke prisene. Dette har vært ett av de viktigste midlene norske kapitalister har brukt for å skaffe seg penger til de store oljeinvesteringene. Gjennom prisøkninger har de tatt penger fra det arbeidende folket og puttet i sine egne lommer. Dyrtida er derfor kapitalismens eget verk. Konkurransen mellom norske og utenlandske kapitalister kan være beinhard. Og det innenlandske lønnsnivået spiller sjølsagt en viss rolle for hvor stor kapitalistenes profitt blir siden markedet for de fleste varer i dag er internasjonalt. Derfor har enkelte norske bedrifter flyttet til land hvor arbeiderne har liten lønn og utbyggingen er stor. For eksempel har norske sko- og tekstil-

fabrikker flyttet til Portugal (Kooperasjonen er blant eierne av slike bedrifter).

Kapitalistene bygger sin eksistens på utbygging av arbeidskraften. Om arbeiderne avstår fra lønnsøkninger, så øker kapitalistene sin profitt. Den »hjelp» arbeiderklassen kan gi norske kapitalister i deres kamp mot utenlandske kapitalister består altså i å la seg utbytte sterkere. Denne »hjelpa» vil imidlertid ikke hindre bedriftsnedleggelse, fordi kapitalistene alltid vil bruke pengene sine der profitten er størst.

I dag er dette i oljevirksomheten. »Å styrke konkurransevnen overfor utlandet» er derfor et argument som blir brukt til å øke utbygginga. Det må derfor avvises av arbeiderklassen og fagbevegelsen. Det må også legges til at »konkurranseargumentet» forsøker å splitte norske arbeidere mot utenlandske og fyrer opp under nasjonalsjåvinistiske ideer. Mot slike ideer må internasjonal klassesolidaritet stilles.

OPPGJØRSFORMEN

Utforming av krav

Utformingen av tariffkrava er stort sett i hendene på den byråkratkapitalistiske LO-ledelsen og topptillitsmennene på forbundsplan. Riktignok ber forbundstyrene om forslag til krav i god tid før forhandlingene tar til. Men forbundstyret (og eventuelt også den forhandlingsdelegasjonen som det oppnevner) står helt fritt i å vurdere hvilke krav som skal stilles og ikke stilles.

Vi har før pekt på hva som må være avgjørende når krav stilles. Når vi vurderer oppgjørsformen er det viktig å forstå at med den nåværende praksis har medlemmene ingen garanti for at deres krav virkelig blir forbundets krav. En stor

VELFERDSKRAVENE ØKER PENDLINGEN

Rimelig at pendlerne selv kommer med i utvalget

AV ANNFINN LUND

– Mange forbinder pendling med det moderne industrisamfunn. Det er ikke ubetinget riktig. Folk har vært langt borte fra hjemstedet på arbeid tidligere også. Dette gjelder både innenfor fiskeriene, skogsdriften, skipsfarten og senere på anleggsarbeid.

– Men også den økte velstanden skaper pendling. Økt velstand skaper økt etterspørsel etter service og tjenester av ulike slag. I dag er over halvparten av sysselsettingen i tjenesteytende næringer. De vokser sterkt, og er sentrumsorienterte. Jeg tror våre egne velferdskrav er en sterkere impuls til den økte pendling enn industriens vekst og omstilling.

Slik forklarer »Bygningsarbeideren» kva som er den viktigaste årsaka til pendling for medlemene sine. Ein ny vri på visa om at det er lønnskampen som skapar økonomiske problem for arbeidsfolk.

forbedring ville det være om forbundsstyret hadde sendt sine forslag til krav ut til debatt i foreningene og latt medlemmene avgjøre de endelige krava. Bare på bakgrunn av en grundig debatt kan medlemmenes linje virkelig bli forbundets linje.

Byråkratkapitalistene i LO, staten og den private monopolkapitalen har etter krigen hatt et klart siktemål for oppgjørsformen:

- For det første mest mulig sentralisering av oppgjørene. Dvs. fellesoppgjør eller samordnede oppgjør direkte ledet av LO-ledelsen.
- For det andre mest mulig statlig dirigering av oppgjørene. Et slags forsøk på å innpasse oppgjørene i nasjonalbudsjettet.
- For det tredje mest mulig samordning med andre arbeidergrupper utenfor LO, med jordbruks- og fiskerorganisasjonene (»inntektsoppgjør»).

Skånlandutvalgets innstilling er helt i tråd med denne linja. Det nye er at dette systemet skal formaliseres i et nytt lovverk med nye statlige institusjoner, som faktisk skal bestemme hvilke lønns- og arbeidsforhold som arbeiderklassen skal ha. LO-ledelsen hadde sine representanter i utvalget, og utvalgets innstilling var enstemmig.

Samordnede oppgjør eller fellesoppgjør

Denne oppgjørsformen betyr:

- at den byråkratkapitalistiske LO-ledelsen fullstendig har makta over gangen i oppjøret. Medlemmenes innflytelse er lik null.
  - at de enkelte forbunds og enkelte gruppers særegne krav aldri blir ivare tatt.
  - at mulighetene for statlig innblanding og diktat økes ved at hundretusener risikerer å komme i streik samtidig.
- Sin virkelige begrunnelse for samordnede oppgjør holder LO-ledelsen kjeft med. De ønsker å legge opp et oppgjør etter

monopolenes, statens og sine egne interesser. Medlemmenes ønsker må derfor holdes effektivt nede ved en oppgjørsform som ikke betyr noe annet enn reint diktat.

Men for å holde medlemmenes motstand mot denne ordningen i sjakk begrunnes den med »hensynet til de lavtlønnede». Og på sekretariats-sjargongen går denne oppgjørsformen under navnet »solidarisk lønnspolitikk». LO-ledelsen vil ha folk til å tru at ved å gi de »høytlønnede» lave tillegg så skal det være mulig å gi de lavtlønnede tilsvarende høyere tillegg. Hvis dette hadde vært riktig så måtte det bety at penger blei overført fra »høytlønsbedrifter» til lavtlønnsbedrifter. Men dette har aldri skjedd og kommer vel heller aldri til å skje. Hele den offisielle begrunnelsen for samordnede oppgjør hviler derfor på en løgn, en løgn som spres for å skjule LO-ledelsens virkelige hensikter.

LO-ledelsen oppnår ved samordnede oppgjør ikke bare å holde medlemmene nede, de oppnår også at den mest lukrative industrien – som nettopp er »høytløns» – slipper å utbetale de lønninger de ellers måtte. For hele utgangspunktet for krava ved samordnet oppgjør blir sjølsagt den minst lønnsomme delen av industrien.

Forbundsvise oppgjør

Fra arbeiderklassens synsvinkel er forbundsvise oppgjør langt å foretrekke framfor fellesoppgjør og samordnede oppgjør. Dette betyr ikke at en ved forbundsvise oppgjør er sikret et tilfredsstillende resultat, men en slik oppgjørsform er en forutsetning for et slikt resultat. Argumentene mot samordnede oppgjør ovenfor, er samtidig argumenter for forbundsvise oppgjør, og skal ikke gjentas her.

Når det gjelder behovet for solidaritet forbundene imellom, og særlig mellom sterke forbund (»høytlønsforbund») og svake forbund så er det sjølsagt et problem – et problem som ikke bare

avgrenser seg til forbundsvise oppgjør. Men vi skal være klar over at et bra lønnstillegg for de »høytlønnede» i k k e bidrar til å holde de lavtlønnede nede. Tvert imot så vil bedringen av de best betalte arbeidernes lønninger bidra til å heve lønnsnivået i hele klassen. Dessuten må en virkelig solidarisk lønnspolitikk bety at de sterkeste forbundenes streikekasser stilles til disposisjon for de svakeste, at de sterkeste skriver ut ekstra-kontingent osv.

AVTALETIDENS LENGDE

Som ved utforming av andre krav, er spørsmålet om avtaletidas lengde et spørsmål som må sees i lys av den økonomiske situasjonen. Er det f.eks. sånn at en går inn i en høykonjunktur med lav arbeidsledighet, små lagre og store profittmuligheter for kapitalistklassen, da, lønner det seg for arbeiderklassen å ha kortest mulig avtaleperioder, for så ofte som mulig å tvinge fram nye lønnstillegg. Kapitalistene vil sjølsagt ha det stikk motsatte standpunkt (det samme gjelder den byråkratkapitalistiske LO-ledelsen) Og omvendt: I nedgangstider, men høy arbeidsledighet store lagre og små profitter for kapitalistene er det en fordel med lange avtaler. Korte avtaleperioder i slike perioder vil gi arbeidsgiverne en mulighet til å kunne slå ned lønningene ved utløpet av hver avtaleperiode. (Det er interessant å merke seg i den forbindelse at LO-ledelsen, da det så ut til å kunne bli permitteringer og produksjonsnedgang som en følge av den arabiske oljeboikotten, krevde ett-årige avtaler. Altså en rein arbeidsgiverlogikk.)

INDEKSAVTALER

De fleste avtaler etter krigen har inneholdt en indeksbestemmelse, dvs. at pristigninga skal resultere i et eller flere lønnstillegg i avtaleperioden. Ingen av de indeksbestemmelsene som har inngått i

Minoritetsgrupper blir favorisert hvis koblet avstemning oppheves

Sekretariatet foreslår for LO-kongressen at det ikke skal gjøres framskritt for å endre koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistloven. Denne bestemmelsen gir meklingsmannen adgang til å bestemme at det samlede antall stemmer for alle de fag som en meklung omfatter, skal telles sammen og at dette

sluttallet avgjør om meklingsforslaget er vedtatt eller ikke. I praksis fører dette til at flertall av nei-stemmer i ett eller flere forbund, kan bli mer enn oppveid av flertall ja-stemmer i andre forbund.

Det er ofte reagert mot denne koblingsbestemmelsen i Arbeidstvistloven, og til kongressen er det kommet 31 forslag fra fagforeninger og samorganisasjoner om at den må oppheves. I tillegg har tre forbundsstyrever fremmet forslag i saken.

Kravet om at koblingsfråsegnene må vekk er eit viktig klassekrav. Koplina hindrar forbund som røyster ned tariff framlegga i å gå til streik fordi det er fleirtal i dei andre forbunda koplina gjeld. LO-leiinga kallar dette kravet om streikerett for at »minoritetsgrupper blir favorisert.» Demokratiet vert stilt på hovudet. (Fri Fagbevegelse)

noen avtaler etter krigen har gitt hundre prosent prisstigningskompensasjon. Og det er verdt å merke seg at ingen av de indeksbestemmelsene som har vært framme i debatten har kunnet gi arbeiderklassen full kompensasjon. Det som i debatten har gått under betegnelsen »helautomatisk indeksregulering med full kompensasjon» er egentlig en misvisende betegnelse fordi den nettopp ikke gir full kompensasjon. Skulle det gis full kompensasjon så måtte avtalen gis tilbakevirkende karakter.

En del vaklende og opportunistiske tillitsmenn har ved lønnsoppgjør forsøkt å stille en »god» indeksavtale alternativt opp mot et skikkelig generelt tillegg. Ei slik linje er ytterst skadelig fordi det betyr å forære kapitalistene verdien av det generelle tillegget. Og dessuten: En indeksavtale kan bli manipulert med av staten, gjennom triksing med subsidier og ved direkte å holde indekstilletet tilbake.

En indeksbestemmelse – om enn aldri så god – har således sine klare begrensinger. Dette bør imidlertid ikke forhindre oss fra å kreve en skikkelig avtale på dette området. Og en slik bestemmelse bør være den som er nevnt over: full kompensasjon for prisstigning, gitt hel-

automatisk og med lavest mulig svingetall (svingetall = det antall poeng som indeksen stiger med.)

Fordelene med en slik avtale framfor de som har vært inngått i overenskomstene til nå er at de gir mer penger, de vil virke prisdempende ved at momopolene ikke bare får gleder ved å heve prisene.

En forbedring av de nåværende avtaler ville det også være hvis utregninga av indeksen gav et mer realistisk bilde av en gjennomsnittlig arbeiderfamilie. En del varers andel av en arbeiderfamilies forbruk er i dag vurdert alt for lavt – ikke minst boliger. Dette har som følge at den reelle prisstigninga er større enn den indeksen gir uttrykk for.

OM Å VEDTA ELLER IKKE VEDTA FORSLAG

Klassesamarbeiderne har til alle tider forsøkt å gjøre lønnsoppgjøret til en sak for »ekspertene», ved å frata medlemmene retten til ved uravstemning å vedta eller forkaste forslag til avtale. Således er det grunn til å merke seg at sekretariatet kan suspendere en uravstemning hvis ikke 2/3

av medlemmene har deltatt. Dessuten har sekretariatet – etter LOs vedtekter den samme rett som Riksmeglingsmannen til å kople forbund sammen.

En annen type forsøk på å frata medlemmene retten til å stemme over tarifforslag, er såkalte »kompetente forsamlinger», dvs. ei gruppe tillitsmenn som har oppgaven med å vedta eller forkaste et forslag på medlemmenes vegne. Det så kalte Avtaletinget i Jern & Metall har av framtredeende forbundstillitsmenn blitt foreslått en sånn funksjon. Dette har foreløpig strandet på medlemmenes motstand.

Klassekampen kraver medlemmenes uinnskrenkede rett til sjøl å bestemme om de skal godta en avtale eller ikke. Kampen mot alle innskrenkninger i denne retten blir en viktig oppgave framover – ikke minst hvis LO-ledelsen forsøker seg med Skånland-oppgjør.

STATEN OG LØNNSOPPGJØR

Staten er et redskap for monopolkaptalen. Det er derfor ikke til å undres over at staten opp gjennom historien har forsøkt å knekke arbeiderklassens kampveie ved å legge alle mulige hindringer i veien for fagbevegelsens mulighet til å kjempe. Dette har staten forsøkt langs to linjer: Gjennom direkte tvang – lover, inngrep, politi og militære – og gjennom å innkorporere LOs toppledelse i statsapparatet. De direkte tvangsmidlene var mer iøyenfallende da LOs toppledelse stod (i hvert fall delvis) på ei klassekamp-linje. Høyresosialdemokratiets degenerering og fullstendige overgang til borger-skapets standpunkt gjorde slike midler mindre nødvendige. I stedet fikk topp-lederne plass i statsapparatet og virker der som statens agenter i fagbevegelsen.

Fysisk vold: Politi og militærapparat mot arbeiderklassen

I alle kapitalistiske land – også i Norge – har politi og militærapparatet gjentatte ganger vært satt inn mot streikende arbeidere. Av grunner som er nevnt over, har ikke staten sett dette nødvendig ved sentrale lønnsoppgjør etter krigen (derimot ved lokale lønnsoppgjør slik som ved streiken ved Norgas) Etterhvert som klassekamp-linja vinner fram i de enkelte forbund, vil dette igjen bli en aktuell trusel, og det vil bli en presserende oppgave på sikt å kunne møte slike voldelige framstøt fra statens side.

Arbeidstvistloven

Staten har på forskjellig vis alltid forsøkt å blande seg inn i tariffoppgjør. Denne innblandinga har staten formalisert gjennom bl.a. Arbeidstvistloven som blei vedtatt allerede i 1915, men som har fått en rekke tillegg etterhvert – det ene mer reaksjonært enn det andre. Og Arbeidstvistloven i sin nåværende utforming er først og fremst Regjeringa Gerhardsens og den daværende LO-ledelsens verk.

Fredspakt i avtaleperioden

Når avtale er inngått mellom »partene» setter Arbeidstvistloven forbud mot arbeidskamp. Det er m.a.o. ulovelig å streike før avtaleperioden er slutt. Tolkninger av avtalens bestemmelser og andre uoverensstemmelser kan, hvis ikke »partene» blir enige bare løses gjennom dom i Arbeidsretten, en spesiell domstol for å ta seg av »rettstvister» i arbeidslivet. Arbeidsretten oppnevnes av staten, samt at LO og NAF har en representant hver.

I praksis er altså arbeiderklassen fratatt streikeretten: Denne loven innebærer et klart brudd på elementære borgerlig demokratiske rettigheter og er en tvangslov mot arbeiderklassen med klare fascistiske trekk.

Riksmeglingsmannen. Staten nøyer seg ikke med å suspendere streikeretten i

FRI FAGBEVEGELSE

Utgitt av Landsorganisasjonen i Norge

Ansvarlig: Tor Aspengren

Redaktør: Knut Ribu

Er det så riktig det inntrykket noen søker å gi, at en sak i Arbeidsretten er en tapt sak?

I fjor behandlet Arbeidsretten 20 saker. Av dem vant arbeidstakernes organisasjoner 12 1/2 sak, mens arbeidsgiverne vant resten, 7 1/2 sak. Året før behandlet retten 15 saker, arbeidstakerne vant de 7, arbeidsgiverne 8, og slik har det vært gjennom år. De siste åtte åra har retten behandlet 147 saker. Av dem vant arbeidstakerne 71 1/2 sak, arbeidsgiverne 75 1/2 sak. Denne statistikken omfatter ikke bare saker som LO og LO-forbund har fremmet for retten, men også organisasjoner utenfor LO. I de senere år har LO vunnet et større antall saker enn de som er tapt for retten. Hvis Arbeidsretten hadde vært en klassedomstol, ville ikke fagbevegelsen vunnet en eneste sak.

Arbeidsretten er i virkeligheten skreddersydd for arbeidslivets forhold. Mens vårt vanlige rettsapparat ofte bruker måneder, kanskje år, på å behandle en sak, går det raskt i Arbeidsretten. Den står klar til å behandle saken på noen dager, sjelden venter man mer enn én uke. Og retten er sammensatt slik at den har sakkunnskap nettopp på arbeidslivets område. Det kan ikke vårt vanlige rettsapparat garantere oss.

Eit syltynt forsvar for arbeidsretten frå LO-leiinga. Arbeidarar får og medhald i arbeidsretten, derfor kan det ikkje vere nokon klassedomstol! Men kva for rettkomme saker arbeidsfolk tapar i denne retten står det ingenting om. (Leiar i Fri Fagbevegelse).

avtaleperioden. Arbeidstvistloven tvinger på fagbevegelsen spesielle framgangsmåter ved selve lønnsoppgjørene, ved å gi en statlig oppnevnt instans – Riksmeglingsmannen – rett til å utsette streiker. Men dette er ikke det viktigste. Riksmeglingsmannen har også rett til å kople forskjellige forbund sammen, dvs. kople avstemmingen over et tarifforslag fra forskjellige forbund slik at ett eller flere forbund hindres å gå ut i streik fordi de er nedstemt av andre forbund. Riksmeglingsmannen har også rett til å sende sine egne forslag til avstemming, og på den måten sette demokratisk valgte tillitsmenn i forbundene ut av funksjon.

Disse bestemmelsene har som formål å gjøre forbundene til statsinstitusjoner slik forholdene var i Hitlers Tyskland og Mussolinis Italis – eller slik som forholdene er i dagens Spania og slik som forholdene var (før kuppet) i Portugal.

Lønnsnemnd

Tidligere i norsk historie, bl.a. fra -45 – -53 har en hatt en permanent lønnsnemndordning. Dvs. at en spesiell lov har gitt staten stående fullmakt til uten videre å blande seg inn i oppgjøret og ved lov og dom (av ei nemd) bestemme arbeidernes lønns- og arbeidsforhold.

I dag må staten, hvis den ønsker å la ei nemd avgjøre hva arbeiderne skal få, vedta en spesiell, midlertidig lov. I praksis er det ikke stor forskjell på de to ordningene. Ca. 50 ganger etter at loven om permanent voldgift blei opphevet i 1953, har staten grepet inn i oppgjør med tvungen lønnsnemnd.

I praksis eksisterer det derfor ikke noen streikerett i Norge. Det er opp til staten suverent å tillate eller ikke tillate en streik. Det er grunn til å merke seg at da den konservative Heath-regjeringa i Eng-

land forsøkte å innføre lover i arbeidslivet som var langt mindre vidtgående enn de eksisterende norske, så rykket en samlet britisk fagbevegelse ut mot forslaget, et forslag som flere av de høyresosialdemokratiske tillitsmennene karakteriserte som fascistisk. En slik karakteristikk er enda mer korrekt for norske forhold.

Pakkeløsninger

Ved flere tariffoppgjør de siste åra har staten blanda seg inn i oppgjøret på følgende måte. Den har tilbudt de fagorganiserte visse fordeler (ofte av tvilsom karakter) over statsbudsjettet i form av garanti om nye subsidier, skattelettelser eller lignende, hvis de fagorganiserte godtok en svak overenskomst. På denne måten har altså staten direkte intervenert i lønnsoppgjøret til kapitalens fordel. Kapitalen skal slippe med små utlegg og i stedet skal staten betale gjennom skattepengene. Nå pleier det alltid være noe muffens med slike »pakker». Det staten gir ut den ene handa, tar den igjen med den andre ofte i form av renteforhøyelser, nedskjæring på viktige sosiale poster e.l.

Men selve prinsippet om at skattebetaerne på denne måten skal finansiere sine egne lønns tillegg er sjølsagt helt uakseptabelt for arbeiderklassen.

HOVEDAVTALEN LO/NAF

Staten, monopolkapitalen og LO-ledelsen forsøker på mange vis å diktere og binde fagbevegelsens medlemmer mest mulig – hindre dem i å aksjonere for sine interesser og hindre dem i å ordne sine saker slik de ser det best.

Et viktig våpen til å svinebinde de fagorganiserte finnes i Hovedavtalen. Den blei for første gang inngått i 1935, og er seinere utvidet flere ganger. Hovedavtalen er ment å regulere mange forhold. Blant de viktigste er:

Regler for hvem som kan bli tillitsmenn og hvor mange som kan velges.

Regler som forbyr valg av aksjonsutvalg, streikekomiteer osv.

Regler for hva tillitsmannen skal gjøre og ikke gjøre.

Regler om at Arbeidsretten kan fradømme en tillitsmann tillitsvervet

Regler som forbyr bruk av aksjoner slik som i Arbeidstvistloven.

Regler som innskrenker effektiviteten av sympatistreik.

Regler som bestemmer avstemming over tarifforslag.

Regler som forbyr aksjoner mot uorganiserte.

Regler for opprettelse av klassesamarbeidsinstitusjoner som bedriftsutvalg, avdelingsutvalg, samarbeidsutvalg, konsernutvalg der rasjonaliseringstiltak og »fortrolige» opplysninger skal drøftes.

I tillegg inneholder Hovedavtalen en masse programatisk klassesamarbeidssvada som: »for det enkelte menneske er det av den største betydning at samfølelsen mellom ham og bedriften er sterk og levende» osv. osv. Sjøl om Hovedavtalen inneholder noen få punkter som verner om noen av arbeidernes, klubben/foreningens og tillitsmennesenes rettigheter, så er Hovedavtalen et klassesamarbeidsdokument av verste klasse.

KAMPEN FOR DE DEMOKRATISKE RETTIGHETENE

Som vi har sett i avsnittet foran om lønnsoppgjør er det en sak av førsterangs lønnsoppgjør er det en sak av førsterangsbetydning å slå tilbake de reaksjonære og arbeiderfiendtlige framstøta som staten, monopolborgerskapet og LO-ledelsen har kommet med. Arbeidstvistlov, Arbeidsretten, Riksmeglingsmann, koplingsbestemmelsen, Hovedavtalen, Lønnsnemndordninga og framtidige trusler om »inntektsoppgjør» alla Skånland, alle lover, regler og institusjoner som hindrer arbeiderklassen i å kjempe og som hindrer dem i å være herre i eget hus, må bekjempes og saboteres med alle midler. Det hersker i norsk arbeidsliv i dag en

»Tillitsmannen har, i likhet med arbeidsgiveren og den som ovenfor arbeidstakerne opptrer på bedriftens vegne, plikt til å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeid på arbeidsplassen.

Dette gjelder således under arbeidet, under konferanser mellom bedriften og tillitsmennene, ved avgivelse av opplysninger til egne organisasjoner, ved orientering av arbeidskamerater og ved opptreden ovenfor den andre parts organisasjoner. Det samme gjelder under utøvelse av annen funksjon som tillitsmann.»

Hovedavtalen er gjennomsyra av samarbeidsideologi. Dette er berre eit døme på pliktene tillitsmannen har – ikkje mot arbeidarane, men mot bedrifta.

slags permanent unntakstillstand. Det er en viktig oppgave å bekjempe dette, ikke bare for alle ærlige arbeidere, men for alle demokratisk innstilte mennesker.

All erfaring, både nasjonalt og internasjonalt, viser at det reaksjonære lov og avtaleverket kan settes ut av funksjon av kampen sjøl. Den største faren ved de reaksjonære lover og avtaler ligger ikke i statens maktmidler – Arbeidsrett, bøter, arrestasjoner, men at arbeiderklassen bøyer nakken under dem. Denne legalismen hindrer i dag utviklinga av klassekampen.

Det er ingen grunn til å underslå at brudd på slike regler og lover kan føre til trakasering av enkelte arbeiderledere. Men stort sett er truslene sjelden mer enn tomt prat. Står f.eks. streikende arbeidere sammen som en mann, er det gang på gang påvist at Arbeidsretten representerer en temmelig ufarlig trusel. Og slik er det overalt, reises først den illegale kampen så blir de reaksjonære institusjonene feid til side.

KVINNER OG FAGLIG POLITIKK

Formelt og legalt har kvinner de samme rettigheter som menn i vårt samfunn. Men ser vi på kvinnens stilling i forhold til arbeidsmarkedet i vårt århundre, observerer vi følgende: Når konjunktorene blomstrer og det investeres i mange nye arbeidsplasser, er kvinnens yrkesdeltakelse høy. Når arbeidsmarkedet strammes, forsvinner kvinnene. Nivået for yrkesdeltakelsen er ustabil – og kvinners arbeid er alltid betraktet som hennes bi-yrke. Dette forsvaret dårlige lønner, manglende sikkerhet i arbeidet og manglende hjelpetiltak i forhold til ungene. Kvinnene er kapitalens reservearbeidskraft.

Uansett hvor blomstrende arbeidsmarkedet er, er det bare en del av kvinnene som kommer i arbeid, dvs. at bare en del av kvinnene er reservearbeidere, mens det store flertall av kvinner er en stabil ikke-arbeidende gruppe under monopolkapitalismen.

Dermed undertrykker monopolkapitalen det arbeidende folkets kvinner i dobbel forstand. De er undertrykt som medlemmer av sin klasse, og i tillegg utnyttes de spesielt som kvinner: de får ikke arbeid og det arbeid som gis er underbetalt og usikkert.

Dette er basis for kvinnes særege undertrykking, og det følges av en overbygning – en ideologi – om kvinnen som hjemmets sentrum og mindreverdige i forhold til arbeidsmarkedet.

HVA ER DE VIKTIGSTE KRAVA?

I dag er bare 37,6% av de voksne kvinnene ute i arbeidslivet. En undersøkelse viser at flertallet av de gifte hjemmeværende kvinnene ønsker å få arbeid. Men det finns ikke arbeids-

plasser, heller ikke daginstitusjoner nok. *Det viktigste* kravet i dag er at det skal bli reell rett til arbeid for alle kvinner *der de bor*. Kvinner må ha krav på å få forsørge seg selv, ikke lenger være avhengig av sin mann. Deltakelse i den samfunnsmessige produksjonen er også den eneste veien å gå for å oppnå fullt likeverd med mannen.

For de kvinner som har fått arbeid blir det viktigste kravet å få en lønn som hun kan forsørge seg selv og familien på. DNA- og LO-ledelsen har snakket seg varme om lavtlønnsproblemet i mange år uten at det har blitt noe bedre av den grunn. Tvert imot har de med sitt prat om samarbeid, at vi er i samme båt som bedriftseieren, om moderasjon og »solidaritet» hindret kampen for høyere lønn. De går nå inn for å »løse» lavtlønnsproblemet ved å legge ned disse bedriftene eller flytte dem utenlands. Det gjelder særlig tekstil, bekledning og næring og nytelse, nettopp der vi finner de fleste kvinnene. Arbeiderne vil de flytte over i høytlønte yrker. Dette er helt i tråd med DNA-regjeringas oljepolitikk, men for arbeidsfolk betyr det sentralisering og færre arbeidsplasser for kvinner.

Dette er en samarbeidspolitikk som legger forholdene til rette for monopolkapitalens behov og ikke en politikk som løser lavtlønnsproblemet eller kvinnes behov for arbeid. En riktig linje er å kjempe for høyere lønn også i lavtlønnsbransjene. Det er ikke lønnene som knekker disse bedriftene, men statens distrikts- og skattepolitikk og den økte konkurransen på grunn av monopoliseringa. Staten må presses til å bevare de arbeidsplassene vi har og sørge for at det blir bygd ut flere. Men det vil ikke skje av seg selv. Kvinner må organisere seg, både i og utenfor fagforeningene, og tvinge gjennom en endring.

RØDE FANE 2/1974 tar opp den politiske linja kvinnekampen må følge om han skal gje varande resultat. I artiklane legg vekta på interessene åt arbeidarkvinnene, som må stå i leiinga i kampen. Du finn studieopplegg i bladet.

Skal det bli reell rett til arbeid for alle kvinner må det bli nok daghjems plasser. Også bedrifter må bygge daginstitusjoner der det er mulig. Dersom kvinner ikke kan få arbeid, må de ha krav på arbeidsledighetstrygd.

For å gjøre det lettere å fortsette i arbeid etter å ha fått barn, må svangerskapspermisjonen utvides til minst 6 mnd.

Kjøttarbeidarne streika denne hausten. Mellom dei som streika var det mange kvinner. »Det er mange kvinner som er blitt mer bevisst, og fått mer selvtillit etter dette. Vi forstår at vi også betyr noe, og nå skal vi ikke gi oss,» sa ei av dei som streika på Oslo Kjøttindustrier til Klassekampen, som desse klippa er henta frå

Trygderettene må forandres slik at ingen taper økonomisk på å føde og oppdra barn ved siden av jobben. Det må også bli slutt på all diskriminering av kvinner i arbeidslivet på grunn av svangerskap og menstruasjonsbesvær. Kvinner som på grunn av barn må ta deltidsjobber skal ha de samme rettighetene og beskyttelse som andre. Kapitalen må ikke lenger tillates å spekulere i kvinnens vanskelige situasjon.

KVINNENES STILLING I FAGFORENINGENE

Kvinnenes stilling i arbeidslivet er avhengig av hvilken politisk linje fagforeningene inntar. Gjennom fagforeningenes historie har det alltid vært strid om hvordan en skal oppnå de kravene som stilles for klassen allment, og for kvinnene særegent: classesamarbeid eller klassekamp.

Hvilken betydning har disse to linjene for kvinnens særegne undertrykking?

Borgerskapet behersker viktige indoktrineringsmidler som presse, radio, TV og skole. Gjennom disse midler forfekter de et kvinnesyn som sier at kvinnens plass er i hjemmet og hos barna. Kvinnen skal være passiv i forhold til politikk, hun skal ikke stille krav for sine egne interesser. Dette står i skarp kontrast til den klasse-messige stillingen kvinnene er i, hvor hun har felles interesse med sin mann. Dette synet forneker kvinnenes særegne stilling og utelukker respekt for kvinnene på lik linje med mannen. DNA og LO-toppen utgir seg for å være arbeiderklassens ledere. De har gjennom sin praksis vist at de ikke vil ta opp kvinnenes særegne problemer. Når Aspengren blir konfrontert med at det er så få kvinner på LO-kongressen svarer han bare at »vi kan jo ikke bære dem dit». De forneker at kvinnene i dag står i en spesiell situasjon, og er helt uvillig til å kjempe for kvinnens krav.

Opp mot denne politikken som er med på å opprettholde kvinneundertrykkingen, må vi stille klassekamplinja. Kvinnene må sjøl gå i spissen for å stille sine egne krav, og kjempe dem gjennom. Vi må ha en organisering som tjener dette formålet. Fagforeningene må få kvinneutvalg som tar opp kvinnens særegne situasjon og de krav som må stilles ut fra

den. Kvinnerepresentasjonen i styrer og utvalg må økes helt bevisst i forhold til prosentdelen kvinner. For å gjøre det mulig for kvinner å delta aktivt, må studietilbud og møter legges til arbeidstiden. Det er et spørsmål om *kamp* for å få dette til. Stilen på klubbmøter må bli slik at også uerfarne tør ta ordet, her må kvinnenes krav komme fram. Det er kvinnenes hovedansvar å føre sin egen kamp, men den tjener hele klassen og er en felles kamp.

KVINNENE OG SOSIALISMEN

De fleste kvinner har objektiv interesse av et sosialistisk samfunn, fordi den særegne kvinneundertrykking er lenket fast til privateiendommen, det kapitalistiske samfunnssystem vi har i dag. Det er bare sosialismen som kan frigjøre kvinnene fra de kapitalistiske lenkene. Det er bare sosialismen som kan sikre det materielle grunnlaget for å oppnå full kvinnefrigjøring, med full deltakelse i den samfunnsmessig produksjon, og med sosiale forhold som er lagt til rette for dem.

Både i praksis og i ord har toppskiktet i LO gitt opp sosialismen som mål for LOS arbeid. Det blir derfor viktig for kvinnene å delta i den faglige kampen for å gjenreise fagbevegelsen som en kamporganisasjon.

FREMMEARBEIDER- SPØRSMÅLET

De enkelte kapitalistiske landas markeder henger nøye sammen: det eksisterer et *verdensmarked*. Også arbeidskrafta er en vare, og i likhet med andre varer omsettes den ikke bare på et nasjonalt marked, men på verdensmarkedet.

Ofte vil monopolene i den imperialistiske verden skaffe arbeidskraft til

ekspanderende bransjer, ved at denne tas fra bransjer med lavere lønnsnivå. I disse lavtlønnsbransjene vil det derfor bli vanskelig å få tilstrekkelig arbeidskraft til den lave lønna. Kapitalen løser dette spørsmålet bl.a. ved import av utenlandsk arbeidskraft, og i mange bransjer i den imperialistiske verden spiller fremmedarbeiderne en helt avgjørende rolle. I norsk næringsliv er det nok å nevne skipsfarten og hotell- og restaurantbransjen. Svært ofte kan vi altså si at fremmedarbeiderne utfører arbeid som den nasjonale arbeiderklasse ikke behøver ta fordi det er annet og bedre arbeid å få.

Fremmedarbeidersystemet er fordelaktig både for den herskende klassen i landet fremmedarbeideren kommer fra og det han kommer til.

I det landet han kommer til fordi:

- han tar jobber som den innenlandske arbeiderklassen ikke vil ha
- han tar jobber til lavere betaling enn den innenlandske arbeiderklasse
- han og ikke minst familien i »gamlelandet, koster mindre i sosiale utgifter
- han tar til takke med slumarta boligforhold

Kort sagt: han er oftere »greiere» og billigere å ha med å gjøre enn den hjemlige arbeidskrafta. I tillegg kan han ved arbeidsløshet sparkes ut av landet og ikke forstyrre verken arbeidsledighetsstatistikken eller arbeidsledighetsbudsjettet. Den herskende klassen kan også bruke fremmedarbeiderne som skyteskive og syndebukker slik som Hitlers politikk mot jødene.

Også for den herskende klassen i landet fremmedarbeideren kommer fra er fremmedarbeidersystemet fordelaktig:

- han sender hjem »hard valuta»
- dette bidrar også til å holde sosialbudsjettet nede
- arbeidsledighetsproblemet »eksport-

Regjeringsframstøt i ellefte time

DAGBLADET, ONSDAG 27. NOV. 1974

Ville tolke innvandringsstoppen etter eget hode

Angrer Aune forslaget om å stenge grensene?

Av RAGNAR KVAM jr.

Dagen før Stortingets kommunalkomite i går avgav innstilling om innvandringspolitikken, gjorde regjeringen gjennom kommunalminister Lelf Aune et forsøk på å pulverisere den foreslåtte innvandringsstop-

pen han selv har vært med på å foreslå.

I et brev til komiteen skrev Aune at Kommunaldepartementet til enhver tid burde kunne stramme eller lempe på innvandringsstoppens bestemmelser i samsvar med situasjonen på arbeidsmarkedet og utviklingen i samfunnet for øvrig. Med vårt nåværende meget stramme arbeidsmarked ville det i praksis ikke vært langt fra å oppheve hele innvandringsstoppen. I

samme brev nevnte Aune de dispensasjonsbestemmelsene han mente burde gjelde for innvandringsstoppen.

Komiteen tok avstand fra regjeringens ønske om fritt å kunne endre reglene for innvandringsstoppen, men godtok dispensasjonsbestemmelsene. Disse bestemmelsene er likevel så romslig utformet at regjeringen ikke får synderlig besvær med å utforme praksis under innvandringsstoppen.

Framandarbeidarpolitikken til dei norske styresmaktene er leia av den arbeidsmarknadspolitikken dei har til ei kvar tid, og tek ikkje omsyn til framandarbeidarane sjølve. »De stenger hovedinngangen og holder bakdøra åpen. Dermed kan den bare si: Fremmedarbeiderne på Mongstad kan ikke klage. Regjeringen har ikke bedt dem komme,» sa formannen i framandarbeidarforeninga om dette til Klassekampen då innvandringsstoppen var på tale i sommar. (Klippet frå Dagbladet)

teres» utenlands, og letter det politiske presset på den herskende klassen.

Slik som fremmedarbeidersystemet er til glede for den herskende klassen – slik er det også til skade for arbeiderklassen, både i det landet fremmedarbeideren kommer fra og det han reiser til. Arbeidere i *alle* land har derfor interesse av og bremse denne pendlinga på internasjonal basis mest mulig. Men på samme måte som denne internasjonale folkevandringa må bekjempes, må også kampen rettes mot all diskriminering, all rasisme og alle tendenser til å by de fremmedarbeidere *som er i landet* dårligere forhold enn det nordmenn har.

Fagbevegelsens politikk overfor fremmedarbeiderne og fremmedarbeiderspørsmålet må bygge på følgende prinsipper:

- 1) Arbeide for forbud mot import av arbeidskraft. Spesielt viktig å få stoppa den importvirksomhet som drives av norske og internasjonale gangsterbander.
- 2) Bekjempe all diskriminering, rasisme, forfølgelse og forskjellsbehandling av fremmedarbeidere som allerede er i landet. Alle goder som nordmenn nyter godt av må også gjøres gjeldende for fremmedarbeiderne og deres familier.

- 3) Oppmuntre til at fremmedarbeiderne fagorganiserer seg, og aktivt kjempe for deres interesser. Den reaksjonære og diskriminerende ordninga med tariffavgift for arbeidere i utenlandske firmaer på »kort-tidsoppdrag» må avvises.
- 4) Politisk og økonomisk støtte til fremmedarbeiderforeninga, og dens nasjonale undergrupper.

KAMPEN FOR FAGUTDANNINGA

I alle monopolkapitalistiske land foregår det i dag fra monopolenes og statens side et bevisst forsøk på å rasere den tradisjonelle yrkesutdanninga i arbeidslivet. Monopolkapitalen er ikke interessert i å bevare fagene og fagutdanninga. Tvert i mot ser den fagene og fagarbeiderne som en hindring i jakten etter størst mulig profitt. Det er flere grunner til dette, men de viktigste er at:

- 1) de ønsker mest mulig fleksibel arbeidskraft, dvs. at de ønsker arbeidskraft som kan utføre arbeidsoperasjoner på de mest forskjellige områder, »ta en arbeider derfra og flytte ham dit». 3 til 4 års læretid blir fra et slikt standpunkt u hensiktsmessig. I stedet satses det på korte og spesialiserte kurs, og på at arbeidskrafta skal kunne omskoleres flere ganger i løpet av et liv alt etter »næringslivets behov».
- 2) Ufaglært arbeidskraft er billigere enn faglært. Arbeideren skal ikke bare »kunne alt» (i realiteten ingenting, bare spesialisert rutinearbeid), han skal også kunne tas »rett fra gata» til lavest mulig betaling.
- 3) Ved å knekke en del fag håper monopolene å knekke en del for dem svært bryssomme, militante og »for dyre»

arbeidergrupper og deres faglige organisasjoner.

Klassesamarbeidernes holdning til disse framstøta er klar: som overalt ellers tar de monopolenes parti og går gjerne sjøl i spissen for å gjennomføre reformer til monopolkapitalens beste. Det foreløpig viktigste forslaget til en slik reform finner vi i det såkalte Schönbergutvalgets innstilling. Denne innstillinga går bl.a. ut på at lærlingeordninga skal oppheves. I stedet skal folk gå på skole i 3 år der de ikke skal lære ett, men en hel rekke fag. Du skal ikke lenger lære å bli f.eks. murer, men »byggningsarbeider», ikke platearbeider, men »jernarbeider» osv. Riktignok skal det mot slutten av utdanninga foregå en spesialisering som følger de nåværende fagene, men det er klart at dette blir en vesentlig dårligere utdanning enn den nåværende.

Som vi ser passer denne innstillinga som hånd i hanske til monopolenes behov. LO-ledelsen har hatt sin mann i utvalget.

Det blir en viktig klassekampoppgave i framtida å bekjempe denne utviklinga. Og de første skrittene er allerede tatt.

Flere faglige aksjoner har rettet seg mot monopolborgeskapskapets og statens forsøk på å uthule faget. Mest kjent her er kampene innen en del grafiske fag og byggefag. Sitt foreløpige høydepunkt har den faglige kampen på dette området nådd med heismontørstreiken og med streiken til telefonsentralmontørene. Særlig telefonsentralmontørenes kamp er interessant fordi den innebærer noe kvalitativt nytt: ikke bare forsvar av sitt eget fagg (slik som for heismontørene) men kamp for at faget skal inn under lærlinge-loven, og dermed bli fag i lovens forstand.

Også lærlingene har valgt kampens vei. Vi har fått en ny organisasjon YLI –

MALERLÆRLING I YLI:

— VI MÅ FOR-

SVARE FAG-

UTDANNINGA!

...und og Jern & Metall. — Jeg tror det betyr mye for den politiske styrken å ha et fag. Jo sterkere du står faglig, desto sterkere står du politisk. Se bare på heismontørene i forhold til kjøttarbeiderne. Kjøttarbeiderne er blitt fratatt håndverksfaget. De står og pakker i industrien. Jeg vil påstå at heismontørene står sterkere fordi de har et fag å forsvare.

Klipp frå Klassekampen 40 A/74, eit intervju med målarlærlingen Knut Strand i Yrresskoleelevenes og lærlingenes interesseorganisasjon.

Yrresskoleelevenes og Lærlingenes interesseorganisasjon som forsvare retten til skikkelig fagopplæring. YLI har også reist kampen for yrresskoleelevenes og lærlingenes velferdskrav — ikke minst når det gjelder skikkelige stipend, lån, lønninger og boligforhold. Og det er klart at denne kampen er en del av kampen for skikkelig fagutdanning. For uten skikkelige forhold på dette området vil rekrutteringa til fagene stoppe opp.

LO-ledelsen har aldri villet anerkjenne

YLI som lærlingenes og yrresskoleelevenes organisasjon. LO-ledelsen vil i stedet henvise lærlingene til AUF som i følge dem er »fagbevegelsens ungdomsorganisasjon». Men ingenting kan i dag skjule at AUF er ei ubetydelig sekt som knapt eksisterer andre steder enn på noen pampekontorer, og at flere og flere klubber og foreninger stiller seg velvillig til dannelsen av YLI-grupper på arbeidsplassen og innen forskjellige fag.

4. Den lokale kampen

I den lokale kampen mellom arbeid og kapital ligger grunnlaget for all faglig politikk — og forandringer i den. Her oppstår situasjoner daglig som må løses

øyeblikkelig gjennom forhandlinger eller ved bruk av sterkere midler. Oppstår det tvister om lønns- og arbeidsforhold, eller andre spørsmål, må de ofte løses umiddel-

bart og på en direkte konkret måte. Å hale ut avgjørelser eller lure seg unna forpliktelser vil for kapitalen alltid være vanskeligere her enn når avgjørelsen i et spørsmål er tatt i sentrale forhandlinger eller slått fast i lov- eller avtaleverket.

I den lokale kampen ligger også grunnlaget for å stille nye krav og endringer i de sentrale lov og avtaleverk. Den daglige kampen er en nyttig og viktig skole i kapitalismens system, med styringsrett, utbytting, undertrykking, og en skole i nødvendigheten av å stå sammen med arbeidskameratene organisert og enhetlig, og lære å forstå hvem som er venn og hvem som er fiende i kampen.

På arbeidsplassen vil det i den daglige kampen alltid stå fram to veier å gå for å bedre arbeidernes vilkår. Den ene er classesamarbeidets vei, der lokale høyresosialdemokrater som regel står i spissen, – der de i tale og handling hevder betydningen av å arbeide sammen med kapitalen om å løse oppgavene og de problemene som oppstår. De vil konsekvent motarbeide arbeidernes rett til å sette makt bak sine krav. Bare under press kan de følge med i en streik, men de vil alltid forsøke å ødelegge en streik enten ved å kjøre den i grøfta, søke å så splid i arbeidernes egne rekker eller finne andre metoder for å stanse en streikekamp.

Opp mot denne linja står den uforsonlige kampen og enhetlige opptreden mot kapitalen, for bedre arbeidsforhold, bedre miljøvern osv.

FREDSPLIKTEN – EN SIKRING AV KAPITALENS HERREDØMME PÅ BEDRIFTEN

I den lokale kampen erfarer arbeideren på kroppen hvem som har makten i samfunnet. Selv selger arbeideren sin

arbeidskraft for å opprettholde livet. Kapitalisten kjøper den for å kunne forbruke den i sin umettelige jakt på profitt. For kapitalisten er dette et enkelt regnestykke som går ut på å presse mest mulig arbeid ut av arbeiderne til lavest mulig pris. For arbeiderne er det et spørsmål om å selge sin arbeidskraft dyrest mulig.

Gjennom Arbeidstvistloven har kapitalisten sikret seg statsapparatets støtte. Som alle andre av borgerskapets klasselover bygger Arbeidstvistloven på likhetsprinsippet. Den setter likhetstegn mellom den herskende klasse og den undertrykte klasse:

Loven fratrar kapitalistene retten til å bruke lock-out i tariffperioden, men lar dem beholde retten til å permittere arbeiderne, si dem opp og til rett og slett å nedlegge hele bedriften. På samme måte fratrar den arbeiderne retten til å streike, men lar dem beholde retten til å gå arbeidsløs. Slik er borgerskapets likhet for loven.

Arbeidstvistlovens bestemmelse om fredsplikt i tariffperioden er for kapitalistene en sikring av »arbeidsfreden», dvs. retten til i fred og ro å utbytte arbeiderne. For i kraft av sin styringsrett på bedriften er det kapitalisten som leder, organiserer og fordeler arbeidet. Så sant han holder seg innen arbeidervernlovens rammer – som er meget vide – eller har sikret seg dispensasjon fra den – som er lett å få – kan han gjøre hva han vil.

I tariffperioden vil derfor enhver aksjon fra arbeidernes side, hvor de setter makt bak krava, uten unntak være »ulovlig». Dette uansett om bedrifta f. eks. har brutt inngått tariffavtale. Lovens bestemmelse om fredsplikt er absolutt.

I holdningen til fredsplikten vil kampen mellom de to linjene i fagbevegelsen – kamplinja og classesamarbeidslinja – derfor komme klart fram. Fredsplikten er

kjørt fram av høyresosialdemokratene og i Hovedavtalen mellom LO og NAF er den oppsummert i ordene: »Hvor det er tariffavtale, må arbeidsstans . . . ikke finne sted.» I tallrike «ulovlige» konflikter har det vist seg at hovedskillet går mellom dem som driter i fredsplikten og støtter opp om rettferdige krav – og dem som ved å henvise til fredsplikten »maner til ro», enten fordi de »føler seg forpliktet til å overholde spillereglene» eller fordi de er direkte borgerlige agenter i fagbevegelsen. – I begge tilfelle er konsekvensen av deres standpunkt at de opptrer som kapitalens allierte i fagbevegelsen.

LOKALE KLASSESAMARBEIDS- ORGANER

Klassesamarbeidspolitikerne lokalt viser ofte sitt sanne ansikt gjennom de lokale klassesamarbeidsorganene på bedriftsplanet. F. eks. de forskjellige samarbeidsprosjektene som ble gjennomført i 60-åra hvor arbeiderne sammen med bedriftsledelsen skulle legge fram planer og ideer

for å øke produksjonen. Dette ut fra tanken om at hva som lønner seg for bedriften lønner seg for den enkelte arbeider. Fra bedriftsledelsens synspunkt er innholdet i slike samarbeidsprosjekt klart og greit: Ved å trekke »de best motiverte» arbeiderne inn i planlegginga slår den to fluer i ett smekk: Den drar nytte av arbeidernes innsikt i produksjonsprosessen til å effektivisere produksjonen samtidig som den etterpå kan avvise all kritikk og motstand mot de nye planene ved å peke på at »arbeiderne sjøl» har vært med på utforminga av dem.

Kapitalens hensikt med slike prosjekter – enten det er produksjonsutvalg, selvstyrte grupper, eller andre samarbeidsorganer – er klar: Den vil øke profitten gjennom å effektivisere produksjonen. Bedriftsledelsen vil derfor alltid søke å få gjennom rasjonaliseringsopplegg som bl. a. kan innebære nedskjæring av arbeidsstokken, hardere arbeidstempo o.l. Som et ledd i slike planer kan den tilby »kompensasjon» i form av mindre lønnsøkninger el. lignende. Men skal

1972 rekordår for selvstyrte grupper

1972 har vært et spesielt år for utbredelsen av forsøk med delvis selvstyrte grupper! Ikke mindre enn 20 bedrifter kom i gang i løpet av fjoråret, og totale antall er nå 35. Etter grunnleggelsen av de første grupperne i 1968 har gitt grunnlaget for utbredelsen av selvstyrte grupper.

SAMARBEIDSFORSØK
TEMA PÅ AOF-KURS

Arbeidernes Opplysningsforbund arrangerer et ukurs på Dønsfjell Hotell, Dombås, i perioden 13.-19. januar 1974. Tema blir: «Mot en ny bedriftsorganisasjon – delvis selvstyrte grupper».

Selvstyrte grupper i NSB på forsøksbasis

JERNBANEMÅNEDEN Nr. 16 - 1972

Veldferdsjef Eiliv Moes foredrag på landsmøtet om demokratisering og medbestemmelse.

LO-pressa bruker mye plass på å propagandere for klassesamarbeid på de enkelte bedriftene. Dette er samarbeidsforsøk, og rokker på ingen måte med kapitalistenes styringsrett.

effektiviseringer gi økt profitt, som jo hensikten er, betyr den økt utbytting.

Samarbeid mellom arbeid og kapital er et samarbeid mellom de undertrykte og undertrykkerne. At bedriftsledelsen gjennom samarbeidsprosjekter ønsker å gi de ansatte «en følelse av å få være med å bestemme» endrer ikke en tøddel ved styringsretten. Samarbeidsprosjektene endrer ikke maktforholdene på bedriften, de bidrar derimot til å *tilsløre* dem. Fra arbeidernes synspunkt kan de derfor være uhyre farlige for solidariteten om en ikke har dette klart for seg alt i utgangspunktet. En arbeiderrepresentant må aldri la seg bruke av bedriftsledelsen mot arbeidskamerater gjennom å delta i et prinsippløst «samarbeid».

Spørsmålet om hvorvidt en skal delta i et slikt prosjekt vil alltid måtte vurderes konkret. I enkelte tilfeller kan det være riktig å delta – f. eks. for å få nyttig informasjon om bedriftens tilstand eller ledelses planer for rasjonalisering på et tidlig tidspunkt. I andre tilfeller bør en avvise opplegget alt i utgangspunktet.

Skal en delta må en sikre at alle avgjørelsen som tas i slike organer aldri kan være bindende for arbeiderne før det er diskutert på medlemsmøte blant dem som er berørt. Alle avgjørelser må tas av klubbens/foreningas organer i nært og lojalt samarbeid med de berørte medlemmene.

Sosialdemokratene vil alltid hevde at samarbeid på bedriftsplanet er veien til medinnflytelse og reell makt for arbeiderne. Når konkrete samarbeidsprosjekter kommer vil de alltid propagandere for samarbeidslinja og prøve å få samarbeidsfolk inn i disse organene. Klassebevisste arbeiderne må konsekvent avvise «samarbeid» som veien til sosialisme og hindre at det blir talsmenn for disse

ideene som opptrer på arbeidernes vegne i samarbeidsprosjekter.

KAMPEN FOR DAGSKRAVA

Lønna

Kampen for ei skikkelig lønn vil alltid vedvare under kapitalismen. Lønnsreguleringer skjer i dag ved sentrale lønnsoppgjør og gjennom lokal lønnsglidning. KlASSESamarbeiderne har gjennom sitt samarbeid med kapitalen sørget for at de sentrale oppgjøra gir minimalt igjen i lønningsposen. I mange bransjer er det gjennom den lokale kampen de største uttellingene skjer. Det vil derfor alltid være riktig å stille krav om lønnsregulering i den enkelte bedrift, eller bransje ut fra generell produksjonsøkning, men også når priser og skatter legges på. Den eneste måten arbeiderne kan sikres bedring i reallønna er ved å stille krav overfor kapitalen enten lokalt eller sentralt.

Bedring av arbeidsforholdene vil også alltid være en kamp om profitten. Om bedriften viser seg aldri så forståelsesfull og velvillig vil det alltid være et spørsmål om kamp og press for å få gjennomført bedre arbeidsforhold.

Klassesamarbeiderne kjører i dag på ei linje som hevder at «det en ikke oppnår i sentrale tariffoppgjør, kan tas igjen ved lønnsglidning». Dette er egentlig ei dødslinje som undergraver hele fagbevegelsen. Skulle en følge denne linja betyr det at en helt kan avskaffe de sentrale tariffforhandlingene, fordi alt kan overlates til de lokale klubbene og fagforeningene.

Lokale krav, lokal lønnsglidning må alltid være et grunnlag, en begynnelse for at de sentrale delene av fagforbundene og til slutt LO sentralt skal bruke slike lokale gjennombrudd som press på arbeidsgiverne til å gjennomføre liknende saker på andre arbeidsplasser og i andre bransjer. Ei klassekamplinja vil alltid hevde at lokale forhandlinger og heving av lønna

aldri kan erstatte eller unnskyldte elendige sentrale oppgjør. Bare arbeidsgiverne tjener på ei slik degradering av en enhetlig fagbevegelse.

Finnes det rettferdige lønssystemer?

Sosialdemokratene hevder at det ene lønssystemet er bedre enn det andre. Tidligere var akkord-lønn det beste, mente de, nå har såpass mange arbeidere forlenget funnet ut det motsatte. Klasse-samarbeiderne er blitt tvunget til å gå inn for at fastlønn, – helst månedslønn, gir de høyeste uttellingene. Ei klassekamp-linje vil hevde at det aldri vil finnes rettferdige lønssystemer under kapitalismen. Lønssystemene kan være gode eller dårlige, alt ut fra hva som blir igjen i lønningsposen – men aldri rettferdige. Endring av lønssystemer vil aldri rokke ved det grunnleggende at arbeiderne må slåss for å få sin rettmessige del av profitten som kapitalisten ellers stikker i sin egen lomme.

En del lønssystemer er likevel verre enn de fleste. Av disse er de tidsstuderte akkordlønninger hvor akkorden settes på grunnlag av stoppeklokker og tidsstudie-folks rapporter om arbeidstempo. Slik prestisje-lønning øker sikkert produksjonen for kapitalisten, og sosialdemokratene var dem som med glede presset dette arbeiderfiendtlige lønssystemet på norske arbeidere. Men dette systemet vil bare øke arbeidernes arbeidstempo og den enkelte arbeider vil ikke klare å holde ut i særlig lang tid, og heller ikke oppnå særlig lønnsbedring hvis han ikke jobber seg ihjel.

Alle slags trynetillegg («personvurdering») til gode klassesamarbeidere eller fordi bedriftsledelsen ønsker å gi enkelte en påskjøning må bekjempes. Alt likeverdig arbeid må betales likt i en bedrift.

Overtid

Fagbevegelsens seierrike kamp for 8-timers arbeidsdag ved århundreskiftet må

KLASSEKAMP PÅ EFP

SAMARBEIDE

Etthundre og toogtredve ganger har vi bedt om nødutgang fra tappernes oppholdsrom. Like mange ganger har dere svart ja.

Det er fortsatt slik at vi ikke ønsker å bli svidd levende av flytende metall. Likevel: Vi spør dere ikke mere.

Når markedet blir bedre slår vi ut ovnen.

Da kan dere hyle om hvor fæle vi er. Stavanger Aftenblad og Tor Aspengren vil være enige med dere. Vi tar oss til rette.

Etter dette kom nødutgangen. Bare trusel om streik setter dem i bevegelse.

Kjell Pettersen

Kjell Pettersen

Eit dikt frå diktsamlinga »Arbeider til arbeid-er» som Kjell Pettersen gav ut på Oktober forlag i 1973. Boka koster 7 kroner, og har fått svært mange arbeidrar til å sjå at det finst dikt for dei.

ikke uthules ved at overtid pålegges av bedriften langt ut over arbeidervernlovens bestemmelser. Dyrtida den enkelte arbeider opplever i dag legger press på å ta merarbeid utover lovens bestemmelse. I en rekke bedrifter ser ledelsen gjennom fingerne med overtredelsene. Den voldsomme økningen i overtidsarbeid ødelegger på lang sikt arbeidsfolks helse. Familieproblemer oppstår og den enkelte arbeiders arbeidsforhet brytes ned. Overtid må derfor ikke overstige 25 timer i måneden. Fagforeningen må kontrollere at denne grensen overholdes. Bedrifter som overskrider dette må bøtlegges strengt. Fagbevegelsen må bekjempe all tvungen overtid.

Skiftarbeid

Alt skiftarbeid – særlig på natta – må stanses unntatt der strengt produksjonstekniske eller livsviktige samfunnsmessige behov krever det. Arbeidsuka må være maksimum 36 timer for skiftarbeidere. Skifttilleggene må heves kraftig p.g.a. den ubekvemme arbeidstida som setter skiftarbeideren i en håpløs sosial stilling.

Fjern alle unormale lønnsforskjeller!

Alle arbeidere i likeverdig produksjon må lønnes likt. Alle lønsmessige forskjeller for å skille ut særgrupper må motarbeides. Skillet arbeider/funksjonær må fjernes lønns- og arbeidsmessig.

OPPBYGGING AV FAGBEVEGELSEN LOKALT

Arbeidsstilen

Sosialdemokratiets kontroll over fagforeningens organisasjon er et alvorlig hinder for den faglige kampen. Bare ved å bryte sosialdemokratiets monopol på

tillitsvern kan vi sikre arbeiderne muligheter for kjempe fram bedre lønns- og arbeidsvilkår.

Vi må kreve og slåss for at personer som fører fram en classesamarbeidslinje, er opptatt av snevre partissjåvinistiske interesser og av å sikre seg personlige fordeler, fjernes fra tillitsvern. Arbeiderne er ikke tjent med »tillitsmenn» som åpent går bedriftsledelsens ærend eller fører ut en splittelseslinje på partissjåvinistisk grunnlag.

Opp mot disse må alle kampvillige arbeidere stille tillitsmenn som står konsekvent på ei kamplinje mot bedriften. De må i alle saker tenke på flertallets interesser. De må føre en åpen demokratisk holdning overfor dem de er valgt av og avslå og avsløre forsøk på bestikkelser. De må aldri innta opportunistiske og partissjåvinistiske holdninger som strir mot arbeidernes interesser. De bør sjelden sitte som evighetstillitsmenn. I de tilfellene vervet er lønnet av bedriften eller av avdelingen, må ikke lønna deres overstige topplønna i deres egen faggruppe. Lønna tillitsmenn bør dessuten være minst 3 måneder i året ute i produksjon.

Valg av tillitsmenn

Valg til tillitsvern bør skje etter innstilling fra avdelingen eller gruppa vedkommende arbeider og er kjent i. Kandidater må aldri stille på valg på partipolitisk program. Et tillitsmannsvalg i fagbevegelsen må ikke bli et spørsmål om arbeidskameratene skal stemme for eller mot et partipolitisk program. Ved klare misligheter må arbeiderne ha full rett til å tilbakekalle tillitsmannen uansett hvilket verv denne er valgt inn i.

AKSJONER

Legal og illegal kamp

Når åpen konflikt i en sak synes uunn-

«Streiken må vokse i styrke, ellers dør den bort,» var ei parole heismontørene vedtok under streiken sin i høst. De sørger for at alle deltok i aktiviteten, la vekt på utadretta propaganda, og oppfordra til støttearbeid utenfra, og brøt helt med den passive streikelinja LO-ledelsen saboterer kampen med. Fotoet fra streikemøtet er tatt av Klassekampen.

gåelig og alle legale veier er prøvd for å finne en for arbeiderne tilfredsstillende løsning, er ofte åpen konflikt nødvendig for å presse arbeidsgiverne til å godta krava. Hele lov- og avtaleverker er bygd opp omkring grunntanken at åpen konflikt aldri må finne sted i tariffperioden. Arbeidslivets tvangslover mot den norske arbeiderklassen er av de sterkeste i Vest-Europa, og har tatt fra arbeiderne streikeretten.

Strategisk kan arbeiderne aldri ta tvangslovene alvorlig. Taktisk, derimot — fordi lovbrudd er en sak mange tar alvorlig og helst ikke begår — må en se alvorlig på spørsmålet om «ulovlig»

aksjon. Sosialdemokratene vil alltid søke å hindre aksjoner ved å kjøre på at dette ville være «ulovlig» og dessuten avtalebrudd. Det er derfor en viktig oppgave for klassebevisste arbeidere alt fra første stund å avsløre klasseinnholdet i arbeidstvistlovgivninga og classesamarbeidspolitikken til LO-ledelsen og det faglige byråkrati.

De mange såkalte ulovlige streikene de siste åra har i stadig større deler av arbeiderklassen satt spørsmålsteget ved selve arbeidstvistlovens berettigelse. Når det virkelig røyner på for arbeidsfolk står fredsplikten i lov- og avtaleverket i veien for gjennomføring av rettferdige krav.

Kampformer

Hvilken kampform som skal velges for mest effektivt å tvinge bedriftsledelsen til å bøye seg for arbeidernes krav, er helt avhengig av en rekke lokale faktorer når det gjelder produksjonen, sterke og svake avdelinger og grupper, tidspunkt m.m. Kjente kampformer er: Gå sakte, arbeide etter reglene, overtidsnektelse, sit down, trusel om streik, »timestreik», punktstreik, full streik, okkupasjon av bedriften, Work-in på okkupert bedrift. Alt etter krava arbeiderne stiller, de lokale produksjonsforhold osv. er det disse kampene arbeiderne i kamp tar i bruk. *En arbeidskamp begynner ofte med en svakere bremsing i produksjonen, men kan øke i styrke.*

Kampformene kan stort sett deles i tre deler: Bremsing av produksjonen (overtidsnekt, sit down, punktstreik), full stans i produksjonen (full streik), og okkupasjon av bedriften som har fått svært stor aktualitet med nedlegging av bedrifter de siste åra. En bedrifts-okkupasjon vil som regel ha to siktemål. Arbeiderne sikrer seg produksjonsutstyret for at dette ikke skal føres ut av bedriften og at annen virksomhet ikke blir satt i gang f.eks. ved at eierne selger til annen eier. For det andre vil en okkupasjon være et politisk pressmiddel overfor myndighetene om å gripe inn.

Aksjonsgrunnlaget

De krava eller det kravet arbeiderne kjemper for må alltid stilles klart og utvetydig slik at arbeiderne aldri er i tvil om hva de streiker for. Dette har betydning også når kampgrunnlaget skal forklares for andre arbeidere som vil solidariserer seg med dem som aksjonerer. Under langvarige kamper vil forsøk fra arbeidsgiverne og deres støttespillere i det faglige byråkrati på å bryte ned kampen

ofte medføre at streikegrunnlaget vil utvides til å gjelde politiske krav fra de som er i kamp (Sporveisbetjeningas demonstrasjon mot Arbeidsretten under streiken i 1970). Kampgrunnlaget kan også ha betydning for andre grupper som naturlig sammenlikner seg med dem som er i kamp.

VALG AV AKSJONSKOMITE

Når en mener åpen konflikt er uunn-gåelig er det viktig god tid i forveien å velge en streikekomite til å lede de kommende arbeidskamper. Denne bør velges av de mest aktive blant arbeiderne. Komiteen må velges på allmannamøte der alle arbeiderne som berøres av arbeidskampen deltar. Streikekomiteen må settes sammen slik at alle avdelinger og grupper blir representert. Allmannamøtet må ha fullmakt til å tilbakekalle valgte medlemmer av streikekomiteen hvis avvik har funnet sted. Komiteen må ha full informasjonsplikt overfor allmannamøtene om kampens gang og planer for taktikken framover. Bare allmannamøtet kan avblåse kampen.

Ved sammensetningen av komiteen må de klassebevisste arbeidere aktivt gå mot at opportunister og classesamarbeidsmenn får fotfeste i komiteen og dens ledelse. Tallrike erfaringer viser at å slippe slike elementer enn, kan bli skjebnesvangert for streikens utgang.

Den sosialdemokratiske stilen som går ut på at »ledelsen ordner alt til det beste» må bannlyses. Komiteens medlemmer må hele tiden ha et nært forhold til de streikende som har valgt dem. Komiteen må *aldri* isolere seg fra dem den representerer.

Spørsmålet hvorvidt det valgte for-enings/klubbstyret skal sitte eller legge ned sine verv, må vurderes konkret. Av hensyn til senere forhandlinger kan det

være nyttig å ha bra folk sittende i forenings/klubbstyret. Under ingen omstendigheter må en la et styre dominert av klassesamarbeidsmenn og opportuniste bli sittende å sabotere streiken.

I alle tilfeller er det streikekomiteen som har ledelsen av streiken og styret må lojalt følge den.

SOLIDARITET UTENFRA

Enhver åpen kamp trenger støtte fra andre arbeidere og fra grupper i samfunnet ellers. Denne kan skje ved økonomisk bistand og ved støtteuttalelse, – ved sympatiaksjoner, offentlige møter, ved assistanse for å hindre streikebryteri.

Å få støtte utenfra er livsviktig under en streik. Klassesamarbeidsmennene i det faglige byråkrati vil nemlig gjøre hva de kan for å splitte andre fagorganiserte fra de streikende. Bare en massiv oppslutning blant andre fagorganiserte på grunnplanet kan hindre slike folk fritt spillerom.

AKTIVISERING AV DE STREIKENDE

For at de som er i kamp ikke skal gå i passivitet og likegladhet er det en viktig oppgave for streikekomiteen å aktivisere alle som deltar i konflikt. Dette kan skje i solidaritetsarbeidet for å gjøre kampen kjent. Det kan også skje ved at deres arbeidskraft settes inn i oppussing- og vedlikeholdsarbeid som er til arbeidernes beste (Sauda-arbeiderne foretok vedlikeholdsarbeid på stedets Folkets Hus under streiken i 1970). Grupper av arbeidere må få spesialoppdrag som ledes av streikekomiteen, og hvor rapport om virksomheten må gis jevnlig- også om alle i gruppa er aktivisert.

Felles innsats for egen sak sveiser de streikende sammen og styrker enheten og kampviljen. Passivitet for det store flertall av de streikende er ei dødslinje: Det skiller den enkelte fra fellesskapet og

overlater ham til seg sjøl. Uansett om streikeledelsen opptrer aldri så bra, vil den snart kunne bli en generalstab uten soldater. For kapitalen og dens støtte-spiller i det faglige byråkrati vil med begjærighet utnytte enhver mulighet til å splitte de streikende.

Av samme grunn er det viktig å aktivisere de streikendes familier i kampen ved deltakelse på allmannamøter, i solidaritetsarbeidet osv.

DEN LOKALE KAMPENS BETYDNING OG BEGRENSNING

Kampen på lokalplanet vil alltid være av betydning for dem som deltar i den, og som rettesnor for andre arbeidere. En streikekamp vil som regel måtte utkjempes, ikke bare mot motparten men mot avtaleverket, lovverket og dermed mot myndighetene.

Det er derfor nødvendig – med utgangspunkt i de krava som er stilt og uten noen sinne å tape dem av sikte – ved hvert trinn i kampen å heve denne til et høyere trinn. Å utvikle arbeidskampens politiske innhold, betyr ikke at en skal prate om allmenn parti-politikk. Arbeidskampen vil lære de som streiker at lov- og avtaleverket og dermed myndighetene står på arbeidsgivernes side og disse institusjonene er satt inn for å beskytte dem.

Når en streikebevegelse utvikler seg mer og mer i retning av å stille politiske krav, vil sosialdemokratene søke å snakke bort kravene eller henvise til at det må sette ned utvalg, komiteer osv. for å «utrede» saka. Hvis de ikke klarer å begrave sakene, kan – slik det skjedde under de revolusjonære streikeaksjonene i Paris 1968 – prøve å avspore aksjonen ved å kjøre de økonomiske krava i forgrunnen.

I det hele vil enhver streik føre til en uhyre skjerpning av kampen mellom de to linjene. Sosialdemokratiets klasse-

Fra streikestøtteamet i høst. Innsamlinga av penger på gata under en streik er et viktig ledd i arbeidet for å styrke opinionen for kravene ute i andre grupper og gjøre streiken kjent når pressa gjør sitt for å hemmeligholde hvordan kampen utvikler seg.

Foto: Klassekampen.

samarbeidspolitikk vil – med alle sine triks, bakholdsangrep og hets – avsløre seg klarere for arbeiderne enn noen gang tidligere. Den vil framtre i all sin heslighet som det den er – klasseforræderi. Men ikke desto mindre vil dens forkjempere være farlige. For klasseforræderiet kan opptre i mange forkledninger.

Er vi ikke oppmerksom på at det finnes to linjer for kapitulasjon overfor klassefienden, kan vi lett trå feil. Den ene ligger i dagen: Det har sin talsmann i høyresosialdemokrater som åpent går mot aksjonen og motarbeider den fra første stund. Den andre er vanskeligere å se: Den andre kan opptre hos ærlige men usikre

arbeidere som vakler under presset og ønsker å trekke seg ut av kampen »mens leken er god». Som en systematisk og gjennomført linje finner vi den hos venstresosialdemokrater som i ord støtter aksjonen, men som i praksis undergraver den. Slike opportunistar kan ofte være de farligste fordi de fremtrer som venner for så plutselig å falle de streikende i ryggen.

Under en streik vil arbeiderne være utsatt for et hardt og mangeartet press. Den enhet som var utgangspunktet for aksjonen kan bli satt på mange harde prøver. Det er derfor uhyre viktig at arbeiderne alt fra begynnelsen av får vite hva de kan vente seg fra arbeidsgiveren og

hans støttespillere i det faglige byråkrati. Alle motsetninger som oppstår under streikens forløp må tas alvorlig og bringes fram i lyset med engang. Intet tærer hardere på enheten enn uenighet eller misnøye som får gro i fred. Enhet mellom de streikende er en forutsetning for seier.

Enhver streikekamp vil stille problemet klasse mot klasse. I dette ligger at streiken er en skole i krig, men ikke krigen selv. (Lenin). En arbeidskamp vil alltid ha sin begrensning. Den vil kunne avsløre en hel del av samfunnsinstitusjonene som ene og alene er til stede for å beskytte arbeidsgiverne og deres privilegier.

En arbeidskamp kan ikke alene fjerne grunnlaget for kapitalismen med undertrykking og utbytting av folket.

STUDIEARBEIDET

Studiearbeidet i Fagbevegelsen drives stort sett etter de opplegg som LO-toppen og forbundene gir ut. Stort sett er disse studieoppleggene svært nyttige, også for folk som står på ei konsekvent klassekamplinje, fordi de gir en nyttig og nødvendig beskrivelse av de lover, regler, avtaler, plikter, rettigheter institusjoner osv. som faktisk finns i norsk arbeidsliv. Også fra et annet synspunkt er disse studieoppleggene nyttige for folk som står på klassekamplinja: De gir anledning til å reise tvil, kritikk og diskusjon om alle de reaksjonære regler, lover osv.

Men disse studieoppleggene inneholder sjølsagt ikke bare en rein beskrivelse av faktiske forhold. De er også propaganda for klassesamarbeid og LO-ledelsens fortreffelighet. Og (sjølsagt), de inneholder ikke et ord om kampformer, ikke et ord om klassekampens strategi og taktikk.

Sjøl om de nåværende studieoppleggene er nyttige, er de derfor høyst utilfredsstillende. Det vil derfor ble en viktig oppgave for progressive klubber og foreninger og utvikle studieopplegg som skal virke som skoler i klassekamp. (og slike opplegg er i ferd med å bli utarbeidet)

OPPSUMMERING

Den lokale kampen vil alltid være viktigst for å avsløre sosialdemokratiets og klassesamarbeidernes feilaktige linje for arbeiderklassens kamp for sosialismen. De vil gjennom den lokale kampen bli grundig avslørt, at de tenker mer på bedriftens ve og vel enn på arbeidernes, at deres vei med samarbeid og klassefred aldri kan være arbeiderbevegelsens vei i den daglige kampen.

I den lokale kampen ligger også grunnlaget til å forandre hele fagbevegelsens og sosialdemokratiets monopolstilling med hele samarbeidsideologien, til en effektiv og slagkraftig fagbevegelse som igjen kan bli et nyttig våpen i arbeidernes hender.

5. Vern og helse

Den grunnleggende økonomiske lov som gjelder under den monopolistiske kapitalismen, er streben etter maksimal profitt. Monopolkapitalen nøyer seg ikke

med å oppnå en gjennomsnittsprøfitt gjennom utbyttinga av arbeideren; den krever malsimal avkastning gjennom utbytting av arbeideren; den krever maksimal

avkastning for å kunne marsjere videre framover. Derfor vil også ethvert krav fra arbeiderne om investeringer i tiltak for å begrense skadevirkninger av produksjonen, alltid stå i en grunnleggende motsetning til kapitalens krav om maksimal profitt. Dette forholdet bør vi alltid ha i tankene når det dukker opp ideer om at arbeidsgivere og arbeidere egentlig har felles interesse av å «satse» på verne- og trivselfremmende tiltak.

Det er en alminnelig erfaring at hver gang et slikt krav fra arbeiderne truer med å bremse produksjonstakten eller det krever uttelling i penger fra bedriftens side, øker kapitalistenes motstand mot slike tiltak. I den grad arbeidsgiverne »frivillig» har gått med på verne- og trivsels»kampanjer» har det som regel vært av denne typen: »Trivselen på arbeidsplassen avhenger av deg!» og »De aller fleste ulykker kan føres tilbake til menneskelig svikt», eller med andre ord: arbeideren har skylda sjøl.

»Kapitalen spør ikke etter hvor lang levetid arbeidskrafta har,» skrev Karl Marx. »Kapitalens interesse er ene og alene den maksimale arbeidskrafta som kan trekkes ut av en arbeidsdag. Og dette målet oppnår den ved å forkorte arbeidskraftas levetid, akkurat som en pengegrisk godseier presser maksimal avkastning ut av jorda, men samtidig utpiner jorda for videre fruktbarhet.» (Kapitalen bind 1, kap 8). Men undertrykking avler motstand, og kampen mot helsefarlig og dårlig arbeidsmiljø har lange tradisjoner i arbeiderklassens historie. Det var jo nettopp kampen for kortere arbeidsdag, for åttetimersdagen, som først forente den unge industriarbeiderklassen som *klasse*, på tvers av landegrensene til kamp mot kapitalen.

Historia viser at det er viljen til kamp, og ikke classesamarbeid, som har brakt

oss alle vesentlige forbedringer av helsefarlige og dårlige arbeidsforhold og den smule beskyttelse vi har oppnådd gjennom loverket. Derfor er det viktig for oss å slå fast at kampen mot helsefarlige og utrivelige arbeidsforhold er en del av klassekampen. Kapitalens eneste mål er maksimal profitt, og det betyr en hardest mulig utbytting av arbeidskrafta. Vår kamp setter grenser for utbyttinga, og den kan derfor aldri føres »i samarbeid» med arbeidsgivere, kapitalmakt eller stat. Den kan derfor heller aldri vinnes for godt så lenge kapitalismen består.

FAST LØNN FOR ENHETENS OG HELSAS SKYLD

Arbeidsfolk i Norge i dag, særlig i industrien, blir hver dag utsatt for alle slags angrep på helsa si. Økende arbeidstempo, lønnsystemer som splitter og presser arbeiderne, skiftarbeid og overtid, stadig nye og flere helsefarlige stoffer, væsker og gasser er en del av vår virkelighet som undergraver helsa vår og holder oss nede. Den viktigste grunnen til at disse angrepene bare har økt de siste åra, er den omfattende rasjonaliseringa som har funnet sted i Norge etter krigen. Denne rasjonaliseringa har det vært mulig å gjennomføre, mot arbeidernes interesse, takket være et intimt classesamarbeid gjennom LOs ledelse og DNA i regjeringsposisjon. Også gjennom lokale classesamarbeidsorganer som produksjons- og bedriftsutvalg greide kapitaleierne å gjøre »representanter» for arbeiderne »medansvarlige» når tids- og arbeidsstudier og nye produksjons- og lønnsystemer skulle settes ut i livet.

Hensikten har hele tida vært å utbytte arbeidskrafta mest mulig, ved å presse tempo og produktivitet i været. Staten har gjennom sin politikk sikra at forskningen på dette området, »arbeidsliv-

forskning» er blitt en svær vitenskap som er blitt stilt til rådighet for kapital-kreftene. I dag er det over 100 forskjellige institutter og firmaer som jobber på bestilling for kapitalen. Resultatene for kapitalen har ikke latt vente på seg: Siden 1950 har produktiviteten pr. arbeidstime i industrien blitt 3-4 doblet.

For arbeidsfolk har dette bl.a. betydd at en ny »folkesykdom» -stress- ruller fram til å bli den viktigste truselen mot vår helse i dag. I Sverige har undersøkelser vist at 50 % av svenske LO-medlemmer mener de er stressa, mens hvert 3. LO-medlem nevner hardt oppskrudd arbeids-tempo som den viktigste årsaken til stress. Stress fører til en rekke forskjellige problemer og plager både for arbeideren sjøl og hennes/hans familie. Videre kommer at resultater av stress som trøtthet og nerveproblemer, fordøyelsesplager og søvnproblemer, hodepine og hjerteinfarkt er symptomer på at kroppen ellers er ute av balanse og at forsvaret mot andre sykdommer er svekka.

Også når det gjelder skader og ulykker er det en nær sammenheng mellom akkord og andre pressende lønnsystemer og skadefrekvensen. I Norge er det nærmere 150 000 arbeidsskader hvert år med fravær mer enn en dag fra jobben. Hvis akkorddelen av lønna økes fra 40% til 100% øker skadehyppigheten med 150%. Med økende tempo er det særlig alvorlige skader som øker på. På tross av at arbeiderne har greid å presse fram en hel del vernetiltak, mer eller mindre organisert verne»tjeneste» og en viss grad av lovfesta beskyttelse, har skader i bein, armer og rygg blitt tredobla på ti år. Tusenvis av folk står i ventekø for å få attføring og medisinsk behandling.

Disse fakta viser at det er på tide å avlive for godt myten om at arbeidsskader skyldes uforsiktighet eller fulle folk. I

mange tilfeller stilles arbeiderne overfor valget: nedsatt lønn eller ta risken på økt skadesjans. Ved å skape konkurranse eller press mot de som »sinker» tempoet, splittes arbeiderne, de eldre og svakere presses ut av jobben, over på trygd eller »halv trygd/halv lønn», en ordning som gir bedriften belønning av trygda for ikke å sparke arbeideren!

Det er viktig ikke å dele klasse-samarbeidernes illusjoner om bonus og premieringsystemer; hyppigheten av stressykdommer og arbeidsskader er like høy ved bedrifter med premielønn/produksjonsbonussystem som ved bedrifter med rein akkordbetaling. Etter streiken i Kiruna gikk de over til månedslønn og et av resultatene var at invaliderende svære arbeidsskader sank med 100%, og skader med mer enn 10 dagers fravær sank med 70%.

LØNN OG TRYGD VED SYKDOM OG YRKESSKADE

Enda koster det for de fleste å være syk, til og med når sykdommen eller skaden skyldes dårlige forhold på arbeidsplassen. De fleste fagorganiserte har stadig en karenndag før de får sykepenge, og ikke full lønn under sykdom. Den som vil ha noe igjen fra yrkesskadetrygden, må slåss hardt for å overbevise myndighetene om at det er »årsakssammenheng mellom arbeidet og sykdommen,» som loven sier. Slik sammenheng lar seg sjelden bevise, ettersom de fleste sykdommer kan skyldes mange ting. Derfor blir det bare registrert en brøkdel av alle de helseproblemer som i virkeligheten er oppstått på grunn av dårlige arbeidsforhold. Det må kreves knesatt som et prinsipp at denne bevisbyrden ikke skal legges på arbeideren, men på staten. Når en sykdom kan skyldes arbeidet, skal den regnes som en yrkessykdom, dersom det ikke

BEDRE ARBEIDSMILJØ KREVER KLASSEKAMP

**ERFARING FRA
JERNVERKET:**

«**MILJØ I METALL**»

**— TOMME ORD
DERSOM AR-
BEIDERNE
IKKE SETTER
MAKT BAK
KRAVENE —**

(Klassekampen, Mo i Rana)
På Jernverket i Mo i Rana
var det i 1970 en tvist om skift-
ordningen. Arbeiderne gikk
over til tre-skiftsordning fra

fire-skifts, men ble pressa
tilbake til fireskiftsordningen
fra ledelsen. Den gangen ble
arbeiderne lovt en helse-
undersøkelse. Den viten-
skapelige undersøkelsen
skulle deles i to: Et For-pro-
sjekt, og et Hoved-prosjekt.
For-prosjektet ble gjennom-
ført. Resultatene vakte
offentlig oppmerksomhet. Det
viste seg at det var en høy pro-
sent av ulykker og skader, og
at en tredjedel av alle ar-
beiderne over 50 år var regi-
strert som «yrkesmessig
funksjonshemmet». Ledelsen
på Jernverket fikk kalde føt-
ter etter dette. I redsel for
konsekvensene, dvs. de økono-
miske utgiftene ved å rette
opp arbeidsmiljøet, har de
trenert hittil, hovedprosjektet
som skulle settes i gang på
vårparten i '73. Espengren sit-
ter i styret for Jernverket.

Det har arbeiderne hatt
liten glede av!

**— VERNE-
OMBUDENE
KAN IKKE
ENDRE PÅ
ARBEIDS-
MILJØET
ALEINE**

sier tillits-
mann på Herøya

»Vi kan ikke stole på statlige organ som Arbeidstilsynet. Heller ikke må en tro at bedriften bekymrer seg for vår helse. Det eneste som nytter for å få bedre forholdene, er å stole på oss sjøl, og sette makt bak kravene.» Slik summerte en tillitsmann fra Falconbridge i Kristiansand opp erfaringene fra arbeidsplassen sin i det nummeret av Klassekampen disse klippene er hentet fra. (44/74)

bevises at den skyldes noe annet. Bare da kan vi få et skikkelig bilde av helseproblemene som arbeidsmiljøforholdene skaper, og en viss erstatning for følgende av utbyttinga.

FARLIGE STOFFER

Arbeidervernloven gir i dag liten eller ingen beskyttelse mot alle de farlige

stoffene som ukontrollert tas ibruk i produksjonen. Kapitalistenes innbyrdes konkurranse gjør det lønnsomt å holde sammensetning og framstillingsmåter hemmelig, sjøl om det går utover sikkerheten på arbeidsplassen. Råstoffer og prosesser tas ibruk uten at en i det hele tatt vet om de er farlige. De grenseverdiene som eksisterer i dag er ingen

garanti for at et arbeid er ufarlig: I dag bestemmes grenseverdiene i USA, og de overtas automatisk av arbeidstilsynet i Norge(!). Hvor uholdbart dette er for arbeiderne understrekes av det faktum at grenseverdiene for så og si alle stoffer regelmessig er blitt senka, fordi stoffene var farligere enn en trodde. Hvor lite den formelle lovbeskyttelse Arbeidervernloven kan beskytte arbeideren, understrekes hver dag av at grenseverdiene brytes over en lav sko, bl. a. fordi arbeiderne ikke er skikkelig informert og fordi konsentrasjonen av gasser og stoffer aldri måles. Støy, trekk, dårlig belysning o. l. er også vesentlige sider av arbeidsmiljøet som fører til alvorlige plager for mange. Over 50% av norske arbeidere jobber i støy over maksimalgrensene. Høyt støynivå er en av de vanligste årsakene til stress, og en viktig årsak til andre alvorlige slitasjesykdommer. Vår holdning må være at vi nekter å bruke råstoffer, produkter og arbeidsmåter før vi kjenner risikoen og vet hvordan vi skal beskytte oss! Vi må kreve at bedriftsledelse og produsenter av farlige stoffer skal legge fram *bevis* for klubben for nye stoffer og produksjonsmetoder tas i bruk.

Ved siden av å utnytte rettighetene som finnes i dag til å kreve målinger av de statlige organer, må vi kreve at verneombudenes stilling blir styrket: Verneombudene skal ha rett til å stanse produksjonen på mistanke om helsefarlige forhold uten fare for represalier. Den nye Hovedavtalens bestemmelse om at arbeid ikke kan stoppes uten at bedriftsledelsen er tilstede, er et klart tilbakeskritt for

arbeiderne, og vi må kreve den tatt bort. Vi må kreve at verneombudene får rett til spesiell opplæring, og at de får eget måleutstyr til å ta stikkprøver der vi finner det nødvendig. Vurderinga av om arbeidsforholdene er bra nok, skal i siste omgang avgjøres av oss, uansett hva arbeidsgiver, arbeidstilsyn eller »grenseverdier» sier.

VI MÅ BRUKE MAKTA VÅR FOR Å VINNE FRAM!

Den faglige kampens erfaringer har vist oss at vi ikke kan oppnå omfattende og *varige* forbedringer under det kapitalistiske systemet, der kapitaleierne har eiendomsretten og styringsretten til produksjonsmidlene, og hvis eneste mål er å få størst mulig avkastning på kapitalen sin. Samarbeid med disse kreftene kan aldri være grunnlaget for bedring av våre arbeids og helseforhold, fordi kapitaleiernes mål er uforenlige med våre behov. Et godt bevis på dette er at i årene etter krigen, da classesamarbeidet gjennom LOs og DNAs ledelse har hatt sin storhetstid, har angrepene på arbeidsfolks helse og arbeidsforhold hatt en veldig økning gjennom den storstilte rasjonaliseringa. All erfaring viser at der arbeidsstokken har stilt klare krav om bedring av arbeidsforholda, og vært villig til å sette makt bak kravene, har man oppnådd de beste resultatene. Det kan bare være nyttig å delta i komiteer og utvalg der en møter representanter for bedriftsledelsen i forhandlinger, når vi er villige til å sette makt bak kravene.

6. Organiseringa

Arbeiderklassen trenger Fagbevegelsen som et våpen. Et våpen for å slå tilbake reaksjonære framstøt fra stat og monopolkapital, et våpen for best mulig lønns- og arbeidsforhold, et våpen i kampen for sosialismen.

Sjòlsagt er det innholdet i fagbevegelsens politikk på alle plan som avgjør hvorvidt den er et slikt våpen eller ikke. Men organisasjonsformen er også svært viktig. Dette ser vi i det faktum at talsmenn for klassekamp- og klasse-samarbeids-linja har stikk motsatt oppfatninger om hvordan fagbevegelsens organisasjonsform skal være. Og dette går igjen på alle nivåer innen fagbevegelsen.

KAMPORGANISASJON ELLER SAMARBEIDS- OG SERVICE-ORGANISASJON

Klassesamarbeiderne arbeider etter følgende linjer: De forsøker å knytte stadig større deler av LO direkte til statsapparatet ved å gjøre den til en statsinstitusjon. De forsøker å integrere LO sentralt og lokalt til monopolkapitalen gjennom diverse samarbeids-tiltak – fellesutvalg med NAF, samarbeidsråd, bedriftsutvalg, sjølstyrte grupper, bedriftsforsamlinger osv. LO skal på denne måten få »medinnflytelse». Internt i LO planlegger de en gigantisk sentralisering til bare ett eller ytterst få forbund, til oppretting av storavdelinger osv., en sentralisering som skal resultere i opprettelsen av mange nye funksjonærstillinger slik at medlemmene »skal få bedre service». Målet er en passiv og umælende medlemsmasse, der en hær av »eksperter» mater medlemmene med »service».

Opp mot dette står kamplinja. Den vil ha en effektiv organisasjon, dvs. som

effektivt er istand til å føre den kampen som er nødvendig i klassens interesse. En slik effektiv kamporganisasjon må nødvendigvis være en demokratisk organisasjon, for det er bare gjennom demokratisk diskusjon og kontroll at klassen virkelig kan mobiliseres til kamp. En del tillitsmenn og funksjonærer kan aldri føre kamp på vegne av medlemmene. Kampen er massenes egen sak og må føres av dem. Sjòlsagt trenger massene ledere, men disse skal lede massenes kamp, ikke »erstatte» den.

Sjøl om det er innholdet i mye av den politikken som føres på de forskjellige nivåer innen LO i dag som står i veien for ei kamp-linje, så gjør også organisasjonsformen det. Og enda verre vil det bli hvis byråkrat-kapitalistene og klasse-samarbeiderne får sine forslag til organisatoriske reformer igjennom.

LOs OG FORBUNDENES ORGANISERING

I begynnelsen av dette hundreåret oppsto det en stor diskusjon innen fagbevegelsen om LO's organisasjonsform. På den tida besto LO av et utall små-forbund dannet etter fagforbundsprinsippet. Hvert fag hadde sitt forbund (børstebindere, rørleggere, snekkere osv.). Det var særlig Fagopposisjonen av 1911 som reiste kampen for overgangen til industriforbund dvs. at alle arbeidere som jobbet på samme bedrift skulle stå i samme forbund. Fagopposisjonen hevdet at fagforbundsprinsippet hindret utviklingen av solidariteten i hele klassen, utvikler snevre og laugsmessige fordommer. Seinere og særlig i 20-åra blei flere forbund sammen-

sluttet etter industriforbundsprinsippet. Men konsekvent og fullt ut har dette aldri blitt gjennomført. Derfor har LO i dag både fagforbund og industriforbund.

På LO-kongressen i 73 blei organisasjonsformen igjen diskutert. To muligheter var framme. Alt. 4 betydde en rasering av samtlige forbund til fordel for LO som ett forbund. Forbundenes funksjoner skulle overtas av utpekte bransjekontorer. Alt. 3 betydde en overgang konsekvent til industriforbundsprinsippet. Dvs. at samtlige – uansett status på en arbeidsplass skulle stå i samme forbund. Antallet forbund blei satt til 7. Hvordan det går med disse planene er uklart. Sikkert er i hvert fall at det også på LO-kongressen var stor motstand mot alt. 4. Denne motstanden skyldes vel to ting. Motstand fra grunnplanet og redsel fra mange forbundsfolk på å bli degradert.

LO's organisasjonsform er intet teknisk spørsmål. Standpunktet som de forskjellige har inntatt korresponderer med disse folkas klasseinteresser.

Alt.4 er blitt forfektet av det byråkrat-kapitalistiske skiktet. Dette ville styrke deres posisjon betraktelig ved:

1. Å knuse de siste deler av demokratiske muligheter for at oppsijonelle kunne vinne fram.
2. Lettere kunne knytte LO enda sterkere til statsapparatet.
3. Ved å få kloa i betydlige pengemidler som i dag disponeres av forbundene, og dermed utbygge LO-ledelsens finansimperium.

Alt. 3 korresponderer til samarbeids-politikerne i forbundsledelsene. Ved en sterk rasering av eksisterende forbund, med en overgang til storavdelinger, ville de sitte langt tryggere i salen. Ved den økte makt og større pengemidler som en slik reform ville føre til for dette skiktet, ville de sjøl aspirere til å innta posisjoner som byråratkapitalister.

Sjøl om alt. 4 så desidert er verre enn alt. 3 for arbeiderklassen, så er begge et

utslag av reaksjonær og fagforeningsfiendtlig politikk.

Når en skal vurdere LOs organisasjonsform ut fra arbeiderklassens interesser er det særlig to saker vi må ta hensyn til: Det ene er behovet for slagkraft, det andre er behovet for demokrati. For arbeiderklassen er ikke forsåvidt antall forbund avgjørende. Viktigere enn antallet er at forbundet er sammensatt på en slik måte at det utgjør en naturlig enhet. Hva som er en naturlig enhet kan sjølsagt diskuteres, men la oss komme med noen eksempler.

For noen år siden blei de tre grafiske forbundene innen den grafiske sektoren sammensluttet til ett grafisk forbund. At tre forbund eksisterte side om side på samme arbeidsplass var en hemsko for det faglige arbeidet. Ingen er vel i tvil om at en slik sammenslutning var både riktig og nødvendig.

Et annet eksempel: Arbeidsmannsforbundet. Dette forbundet samler bl.a. følgende yrker: Gruvearbeidere, anleggsarbeidere, vaskebetjening, vaktfolk. Er det mer enn en felles forbundsledelse som knytter de to siste gruppene sammen med de to første? Nepe.

Arbeiderklassen har behov for en opprydding av den organisasjonsjungel som historia har overlatt til dagens fagorganiserte. Men en slik opprydding hindres i dag alvorlig av de planer som klassesamarbeiderne har lansert. For reint instinktivt føler mange i dag motvilje over i det hele tatt å røre ved det eksisterende organisasjonsmønster av frykt for at dette skal utnyttes til noe nytt og verre av klassesamarbeiderne. Arbeiderklassen trenger LO som kamporganisasjon. Dette betyr at LO må organiseres på en slik måte at den er i stand til å ivareta en slik oppgave. Det betyr at den må være effektiv, og den må være demokratisk. Dagens LO er ingen av delene.

Den eneste effektive organisasjonsformen er industriforbundsformen. Dvs. at alle som jobber på samme arbeidsplass står i samme forbund. Riktigheten av et slikt standpunkt bekreftes av at der det er

flere forbund representert på samme bedrift, så tvinger det seg ofte fram fellesklubber, fellesforeninger, tillitsmannsutvalg osv. som omfatter representanter for alle forbund.

Hvilke arbeidsplasser bør så stå sammen i samme forbund? Vel, dette er et vanskelig spørsmål, men mange naturlige bransjer peker seg ut: slik som treforedling, bygg/anlegg, smelteverksindustri, verkstedindustri osv. Slike enheter er naturlige enheter i den forstand at de omfatter arbeidere med samme type arbeid, med samme type problemer. Svært få forbund i dagens LO er bransjeforbund av denne typen. Det som trengs i dag er en debatt om organisasjonsformen, en debatt som tar utgangspunkt i at organisasjonsformen må tjene til å gjøre LO til kamporganisasjon. Det er bare en slik debatt som kan danne grunnlaget for et LO i medlemmenes interesse – ingen psevdodebatt som LO-ledelsen la opp til foran siste kongress.

Avdelingene.

Den minste enheten med formelle forbundsrettigheter innen LO er avdelingene eller fagforeningene. Disse avdelingene kan være organisert på det mest

forskjellige vis. Noen er storavdelinger, dvs. samler alle medlemmer av samme forbund innen et distrikt eller fylke i samme avdeling. Andre kan omfatte ei yrkesgruppe (byggningsarbeidere) eller et fag (rørleggere) i samme distrikt. Atter andre kan omfatte samtlige (eller nesten samtlige) arbeidere på en arbeidsplass, eller de kan omfatte en yrkesgruppe eller fag innen en bedrift.

Tilsynelatende kan det se ut som det hersker samme tilfældige sammensetning av avdelingene som av forbundene. Men i det store og hele er dette ikke riktig. For disse foreningene er ofte vokst fram som virkelige kamporganisasjoner, og mange av dem er vokst fram og blitt til gjennom kampen sjøl – slik som den har gjort det naturlig.

Det er i denne sammenheng vi må vurdere de forslag om omorganisering av avdelingene som er blitt reist av ledelsen innen mange forbund.

Disse forslagene har stort sett gått i retning av storavdelings- prinsippet. Og det er særlig organisasjonsformen fra Sverige som brukes som forbillede.

I Sverige er stadig flere forbund blitt organisert etter dette prinsippet. Der har en gått så langt som til å opprette bare en avdeling innen samme forbund for hele fylker. Dette betyr at det ikke bare er en

DEBATTOPPLEGGET FRA LOs ORGANISASJONSKOMITE

En organisasjonskomite nedsatt av LOs sekretariat i 1966 sendte i 1969 ut et debattopplegg om organisasjonsformene i LO. Det skisserer 4 alternativer:

1. Den nåværende form, dvs. en blanding av rene fagforbund og industriforbund.
2. Nåværende form, men med økt sammenslåing av eksisterende forbund.
3. Industriforbund. De skal omfatte alle arbeidere og funksjonærer i en industri. Dette betyr at grunnorganisasjonen omfatter alle arbeidere og funksjonærer på hver arbeidsplass.
4. Direkte medlemskap i LO, oppløsning av forbundene. De forskjellige industrier ledes av fagseksjoner (fagdepartementer) direkte underlagt LOs sekretariat. Lederne av fagseksjonene velges på kongressen (ikke hver for seg av medlemmene i vedkommende industri). Distriktsforeninger (samorganisasjoner) blir grunnenhetene. Ytre sett likner alternativ 4 fagopposisjonens forslag.

Av debattopplegget framgår det klart at komiteen anser alternativ 4 som det endelige mål. Alternativ 2 og 3 er bare ment som trinn på veien til alternativ 4, om det ikke skulle vinne tilslutning i første omgang.

Det vart ikkje vedteke nok ò endring i organiseringa av LO på siste kongress. Føre kongressen hadde Røde Fane ein artikkel om kva dei ulike framlegga ville få å seie, »Omorganisering på klassesamarbeidets grunn.» Her vert innhaldet i dei fire alternativa til LO-leiinga framstilt som ovafor. Klippet er henta frå Røde Fane 2/1973, som og inneheld fleire andre artiklar om fagleg politikk som det enno er verd å studere.

Stockholmsavdeling, men en avdeling for f.eks. Norbotten. Årsmøter og medlemsmøter erstattes av representantskapsmøter. Og representantene må reise milevis for å komme på avdelingsmøtene. Systemet med ikke-valgte avdelingsfunksjonærer florerer. Styrer velges ofte etter forholdstallsvalg-prinsippet og det betyr at reine parti-lister stilles opp mot hverandre. For innenfor dette systemet å imøtekomme kravet om medlemsmøter, er det mange steder opprettet seksjoner. La oss ta »Bygg-ettan» i Stockholm som eksempel. Der er det opprettet 11 s.k. seksjoner. Disse seksjonene er ikke opprettet etter fag (Murere, malere, tømrere) heller ikke etter hvor i byen de forskjellige medlemmene jobber. I stedet er disse seksjonene indelt etter hvor i byen den enkelte bygningsarbeider bor! Organisering for kamp? eller for demokrati? Sjøløst ikke. Men i sannhet et eldorado for byråkratkapitalister og klassesamarbeidere.

Arbeidslivet med bransjer, fag, eierforhold osv. er ofte svært komplisert. Fagforeningsmønsteret må derfor nødvendigvis også bli komplisert. Men ei konsekvent kamp-linje bør forsøkes å etterstrebe noen prinsipper og bekjempe andre.

1) Medlemsmassens sammensetning må være sånn at den enkelte gruppe får sine interesser ivaretatt og ikke »drukker» blant de andre, slik at ei hver gruppe får anledning til å kjempe fram sine særegne krav.

2) Organiseringa bør virke samlende og ikke splittende

3) Den geografiske avstand mellom bedrifter tilsluttet samme avdeling må ikke være større enn at medlemmene med letthet kan komme til og fra et medlemsmøte på kvelden.

4) Medlemsmøtet må være formelt og reelt avdelingas høyeste myndighet. Representantskap, og alle indirekte valg må avvises.

Samorganisasjonene.

Arbeiderklassen i en by – i ett distrikt – har ofte mer grunnleggende felles oppgaver i den daglige kampen enn arbeidere innen samme forbund.

Behovet for et samlende uttrykk for arbeiderklassen innen ett distrikt meldte seg derfor tidlig i fagbevegelsens historie. Slike oppgaver kunne være boligproblemer, kampen mot det reaksjonære lokale politiet, mot streikebryteri, kort sagt alle de problemer og oppgaver som dukker opp på det lokale plan felles for hele den lokale klassen, alt dette gjorde det nødvendig å opprette lokale faglige samorganisasjoner med representanter fra alle de lokale fagforeninger. Det var særlig fagopposisjonen av 1911 som kjempet for dannelsen av samorger – ikke minst under inntrykk av arbeiderrådsbevegelsen i Russland.

Til å begynne med var samorgene svært så aktive og spilte en stor rolle på en rekke områder, ja flere samorger opprettet f.eks. lokale tariffavtaler. I samband med det generelle forfall innen LO utvikla mange samorger seg til å bli reine prateklubber og resolusjonskverner til støtte for sosialdemokratiet, dreiv »faglig kvinnepolitikk» på kaffe og kake stadiet, samt arrangerte 1.mai-festligheter.

– Imidlertid. Mange samorger har den siste tida fått nytt liv. Et liv som på mange måter tar utgangspunkt fra stiftelsestida. Mange engasjerte seg i kampen mot EEC. Men viktigere er det at den lokale kampen, kampen for den lokale arbeiderklassens interesser er blitt satt på dagsorden. På flere steder har den lokale arbeiderklassen gjennom sine samorger truet med streik for å hindre nedleggelse av sjukehus.

Denne tendensen åpner store perspektiver i kampen mot statens og monopolkapitalens avfolkningspolitikk. Og den åpner store perspektiver for samorgs betydning framover. Alle byer

eller distrikter har sine innretninger som er av stor betydning for det øvrige samfunnet: Bedrifter, elektrisitetsverk, kraftlinjer og transformatorer, veier, jernbaner og havneanlegg. Hvis den lokale arbeiderklasse vil, så har den her store maktmidler til disposisjon. Og utvikle de lokale samorger til kamporganisasjoner er derfor av stor betydning for å realisere slagordet: Gjenreis fagbevegelsens kampkraft.

Det er også en annen grunn til at kampen om samorgene vil bli viktig framover. Og det er at grepet om dem fra LO-ledelsens side først og fremst er av ideologisk og ikke så mye av organisatorisk karakter. Det har allerede vist seg at de progressive klassekampkreftene innen fagbevegelsen har hatt lettere for å vinne fram innen samorgene enn f.eks innen mange forbund.

Denne kampen fra kamp-kreftenes side kan bli vanskeliggjort ved reaksjonære representasjonsregler til samorgene. En viktig oppgave blir å bekjempe slike framstøt.

VALGREGLER

Valgregler, om de er aldri så gode, kan aldri garantere demokratiske valg. Men udemokratiske valgregler kan absolutt være til hinder for utviklingen av demokratiske forhold. Nye valgregler i fagbevegelsen kan altså ikke på noen måte »innføre demokrati», men de er absolutt en forutsetning for det.

Kongressvalg

De nåværende »valg» til LO-kongressen er ikke valg i det hele tatt, men utpelling fra forbundsledelsen. Den eneste demokratiske valgform er distriktsvise forbundsvalg slik som i Jern & Metall. Dette er den eneste valgform som i praksis gjør det mulig å få kandidater som står på ei annen linje enn forbundsledelsen. Men for

at de mindre forbund (som nå kanskje sender bare en og to representanter) skal få høve til å velge distriktsvis de også, må antallet delegater utvides til 1000. Distriktene må gis delegater i forhold til medlemstall og velges på foreningsmøte.

Valg til forbundslandsmøte

Stort sett er det lite å utsette på de regler som i dag gjelder for valg av delegater til forbundenes landsmøter. Den vanlige regel er at delegatene velges på foreningsmøtene etter en innstilling fra valgkomiteen. (at de innstiltes syn på de saker som skal opp på landsmøtet, svært ofte ikke gjøres kjent for medlemmene, er en annen sak).

Blandt klassesamarbeidere på forbundsstyrenivå har det framkommet forslag om å la andre organer enn avdelingene velge delegater til landsmøtene. Slike indirekte valgmåter styrker »ekspert-veldet» og svekker demokratiet.

Valg til avdelingsstyre og klubbstyre

Det vanlige er at styremedlemmene velges for to år av gangen slik at halve styret står på valg hvert år. Slike regler gavner i mange tilfelle ei forenings mest konservative og byråkratiske elementer. Sjølsagt er det sånn at udugelige, slappe og udemokratiske elementer også komme inn i styret. Eller tillitsmenn kan på annen måte få medlemmene mot seg. Det må derfor være anledning til å skifte ut tillitsmenn når det er et ønske fra medlemmene. Altså: Hele styret på valg hvert år – og hvem som helst må kunne tilbakekalles på medlemsmøte.

En annen uskikk som praktiseres mange steder er at valgkomiteens innstilling foreligger først på årsmøtet. På denne måten hindres en grundig debatt om hvem som skal bli tillitsmenn og hvem som ikke skal bli det.

Kandidater til LO-Kongressen

Forbundsstyret i Norsk Tjenestemannslag fremmer forslag på følgende representanter og personlige varamenn til Landsorganisasjonens Kongress i tiden 6. - 11. mai 1973:

- Representant: NTL's fag. formann, Hjalmar Andersen.
Pers. varam.: Sekretær Bjørn Rudaa.
- Representant: Formannen i Landsfor. for Forsv. Pers., vakt- og varmemester Erling Pedersen, Oslo.
Pers. varam.: Kons. Øystein Opdahl, Sosialdepartementet, Oslo.
- Representant: Formannen i Linn. statens Landsforening, lika, sjef Holm Morgenlien, Arnes.
Pers. varam.: Formannen i Kringkastingens Landsforening, budsjeff Moss-Erik Hoffbakk, Oslo.
- Representant: Formannen i Arbeidsformidlingens Etatsforening, formidl. kons. Bjørn Barang, Moss.
Pers. varam.: Formannen i Oslo og omegn statsarbeiderforening, rengj. ass. Gerd Raer, Oslo.
- Representant: Formannen i Trykkeetatens Landsforening, førsteskr. Hans Haugen, Skien.
Pers. varam.: Formannen i for. 67, Embets- og tj. mennes landsfor., eksp. sjef Olav Haukvik, Oslo.
- Representant: Formannen i NTL's stedsstyre for Bergen og Hordal, hovedlærer Håkon Holgernes, Bergen.
Pers. varam.: Formannen i Lufthavnens Tjenestemannslag, lufthavnbetjent Kåre Hordnes, Bergen.
- Representant: Formannen i avd. 108-6, Tj. mannslaget ved Univ. i Trondheim, lab. Per Berge, Trondheim.
Pers. varam.: Formannen i avd. 102-1, Sør-Trøndelag, fagl. Hans Dahl, Charlottenlund.
- Representant: Formannen i Stedsstyret for Ofoten, verksmester Arne Laberg, Bjerkvik.
Pers. varam.: Formannen i avd. 109-4, Spes. skolens Tj. mannslag, vakt ved internat, Anders A. Gaup jr., Kautokeino.

Forbundsstyret har så langt råd er tatt hensyn til at de forskjellige landsdeler og yrkesgrupper blir representert.

Det endelige valg av representantene med varamenn vil nå finne sted i den enkelte fagforening etter at dagsorden til Kongressen er behandlet. I dette møtet kan ikke andre saker tas opp til behandling.

Hvert enkelt medlem har rett til å stemme på så mange representanter med personlige varamenn som forbundet har rett til.

Slik utpekes representantene til LO-kongressen. Det er sjølsagt anledning til å velge andre enn de som står på lista, men det foreligger bare ei liste, og organisert stemmegiving er fraksjonsmakeri.

FAGBEVEGELSENS TILLITSMENN

Sjøl om mange tillitsmenn gjør en svært god jobb i medlemmenes interesser er det et faktum at beinjegere og karrierister har besatt mange tillitsverv. Dette gjelder også mange av de funksjonærstillinger som er opprettet. Denne utviklingen henger sammen med hele byråkratiseringa av LO. Ofte er det sånn at det arbeidet som før blei utført utmerket av en eller noen få, er blitt levebrød for de mange.

Denne utviklinga er svært farlig. Ikke bare fordi byråkratene hindrer medlemmene i å kjempe for sine interesser. Den er også meget dyr. Lønningsbudsjettene begynner mange steder å bli formidable. Bare i kontingent til forbundet betales det i dag pr. medlem opp til 600 kroner året, for alt i alt til forbund, avdeling, klubb og evt. målerkontor finns det eksempler på at medlemmer betaler flere tusen kroner i året!

Det som før var en ynkelig unnskyldning fra en del uorganiserte om hvorfor de ikke var organisert, begynner i en del tilfeller å bli en virkelig grunn. Fortsetter byråkratiseringa og dermed økinga i kontingenten i samme forhold som nå, vil den automatisk skape flere og flere uorganiserte

Det er på en rekke felter en fordel med fastlønte tillitsmenn og mange avdelinger og klubber lider under savnet av en slik tillitsmann. Men det må ikke være til hinder for en drastisk rasjonalisering av tillitsmanns- og funksjonærapparatet. Det blir en viktig oppgave i framtida og kjempe for:

– Reduksjon av funksjonærstaben. Funksjonene til LO's distriktssekretærer må overtas av samorganisasjonene, og funksjonene til forbundenes distriktssekretærer overtas av avdelingene.

– Folk med følgende typer jobber må ikke velges til tillitsverv på noen nivå innen fagbevegelsen: høye stillinger i staten og kommunene, medlemmer av permanente statlige styre, råd, utvalg

og komiteer, regjeringsmedlemmer, statssekretærer, medlemmer i statlige, kommunale eller private bedrifters styrever, folk som på annen måte står i en mellomstilling eller på en annen måte er bærere av andre interesser enn arbeiderklassens.

– Ingen tillitsmann må ha høyere lønn enn de han representerer. Godtgjørelse til bil, reise, diett, møter osv. må være kompensasjon for merutgifter i forbindelse med tillitsmannsarbeidet, og ikke kamouflert lønn. Sosiale goder, forsikringsordninger må ikke være bedre enn medlemmenes.

– »Tillitsverv» der »tillitsmenn» betales av bedriften uten andre garantier enn f.eks. 14 dagers oppsigelse, må nedlegges.

FORHOLDET TIL UORGANISERTE OG FORBUND UTENFOR LO

En høy organisasjonsprosent er en forutsetning for en sterk fagbevegelse. Også den byråkratkapitalistiske LO-toppen og kelasamarbeiderne ønsker en høyest mulig organisasjonsprosent. Men disse folka er sjølsagt ikke ute etter flere medlemmer for at klassen skal stå sterkest mulig rustet mot klassefienden. Disse folka er ute etter de pengene som en større organisasjonsprosent vil bety.

Forholdet til uorganiserte der det eksisterer klubb/forening. Det finns mange klubber/foreninger som har 100 % eller tilnærmet 100 % organisering. En slik organisasjonsprosent har ikke kommet gratis. Det ligger et seigt og tålmodig arbeid i medlemmenes interesse bak et slikt resultat. De uorganiserte har sett i praksis nødvendigheten av å stå sammen. De er blitt utsatt for en lang og tålmodig overtalelse på arbeidsplassen og hjemme. I slike klubber og foreninger

utvikler medlemmene sterke bånd til foreningen/klubben. De ser på den som sin egen organisasjon. På tross av fagforeningsfiendtlige bestemmelser i hovedavtalen og arbeidstvistloven er det fast praksis i mange slike klubber/foreninger å nekte å jobbe sammen med uorganiserte – noe som i praksis har gjort det umulig å stå uorganisert.

For de klubber/foreninger som ikke har en slik høy organisasjonsprosent finns det ingen annen vei å gå, enn å vise i praksis at det lønner seg å stå organisert, drive et tålmodig og møysommelig opplysningsarbeid osv. En del fagforeningsfolk tror at folk uten videre skal skjønne nødvendigheten av å stå organisert, og at det er ond vilje som hindrer de uorganiserte fra å organisere seg. Dette er i de fleste tilfeller en misforståelse, og uttrykk for byråkratisk stil. Undersøker en forholdene, vil en svært ofte finne ut at vedkommende uorganisert aldri på en skikkelig måte er blitt forklart nødvendigheten av å organisere seg.

Sjølsagt finns det folk som enten av prinsipielle borgerlige grunner, eller reint egoistiske (»for dyrt»), ikke organiserer seg. Men disse utgjør i de fleste tilfellene et forsvinnende mindretall av de uorganiserte.

Tvangsorganisering og tariffavgift

Byråkratkapitalistene og kelasamarbeiderne verken kan eller vil gå fram overfor de uorganiserte som nevnt over. De kan ikke legge opp til en politikk i arbeiderklassens, og dermed også de uorganisertes interesse, fordi det ikke er i deres interesse. De vil ikke drive et direkte og personlig overtalelsesarbeid fordi det er helt mot deres stil å være ute blant vanlige folk å prate med dem. De liker seg best bak en beskyttende kontor-pult.

Men de trenger de pengene som de uorganiserte potensielt representerer. De har derfor lansert tanken om tvangsorganisering på de arbeidsplassene der

minst 50 % fra før er organisert, enten i form av et lovvedtak eller i form av avtale direkte med NAF. Systemet med lovfesta organisasjonsplikt er kjent fra de land som har hatt eller har facistisk styre. Et slikt system innebærer uungåelig statlig fagforeninger dvs. ikke fagforeninger i det helt tatt, men statsinstitusjoner og statlig dirigering av arbeiderklassen. Et slikt system innebærer også at blir en ekskludert fra LO, så blir en ekskludert fra retten til arbeid. Et slikt system betyr rein facisme i arbeidslivet.

Også mange borgerlige innstilte folk synes dette forslaget var for drøyt, og det strandet på den sterke motstanden. I stedet har LO-ledelsen lansert et nytt forslag: tariffavgift for uorganiserte. Dette vil i praksis si at på alle arbeidsplasser der over 50 % er organisert, skal de uorganiserte betale en viss avgift til det forbundet de skulle vært medlemmer av hvis de var organisert.

LO-ledelsen forsøkte å gjennomføre dett systemet avtaleveien. Det gikk ikke. I stedet vil den nå forsøke seg med et lovforslag i Stortinget Lovforslaget foreligger enda ikke (juni 74), men mest sannsynlig er at 80 % av forbunds-kontingentene skal lovfestes, betalt til forbundene (som igjen sender en viss del vedere til LO sentralt). Klubbene og andre avdelinger får ingenting. Sjøl om forslaget om tvangsorganisering er kvalitativt verre enn tariffavgift, er også det siste direkte fagforeningsfiendtlig.

For det første: Systemet innebærer at fagbevegelsen slår seg til ro med at det finns uorganiserte.

For det andre: Det faktum at det finns uorganiserte har hittil betydd en bremse på LO-ledelsens og mange forbunds reaksjonære politikk fordi det betydde flere organiserte.

For det tredje: Det vil føre til at flere blir stående uorganisert fordi det er sanksjonert av LO og forbundene. Desuten blir det jo billigere, og dette vil være et ytterligere argument for svake sjeler.

Men LO-ledelsen og forbundene vil få flere penger til tiltak av type Landsbanken, Samvirke, funksjonærstillinger, privilegier for seg sjøl osv.

Foreninger og forbund som er opprettet og direkte ledet av bedriftsledelsen

Av slike organisasjoner finns det noen få. Mest kjent er systemet på Tandbergs radiofabrikker. Foreningene her er ikke foreninger i vanlig forstand. Disse foreningene fyller et tredobbelt behov: De gir illusjoner om foreningsfrihet, de er klassesamarbeidsinstitusjoner og de virker som bedriftsledelsens forlengete arm blant arbeiderne. (på mange måter har vel Tandberg klart det LO-ledelsen ikke har klart foreløpig)

Hvordan den konkrete taktikken overfor slike foreninger skal være, er det

kanskje for tidlig å si noe om. Men strategisk sett må målet være å knuse dem til fordel for virkelige fagforeninger, der arbeiderklassen har fullstendig herredømme.

Forholdet til ikke-konkurrerende forbund utenfor LO

For en del fag og yrker har LO aldri hatt noen organisasjon. Dette gjelder særlig en del yrker innen stat og kommune (sykepleiere, lærere osv.) Årsaken til at disse forbundene har blitt stående utenfor LO, er at initiativtakerne av borgerlige og snobbete grunner følte seg høyt hevet over vanlige arbeidere, hadde en borgerlig innstilling osv. Men mye har skjedd siden den gang. Disse yrkene har gjennomgått en utpreget proletarisering. Mange av disse forbundenes medlemmer tjener dårligere enn mange LO-organiserte. Flere av disse forbundene har vært ute i harde streikerkamper, og står i nøyaktig samme antagonistiske motsetningsforhold til «sine» arbeidskjøpere som andre arbeidere. Ja, ved flere anledninger har det vært sånn at disse forbundene har valgt en mer pågående og militant holdning i mange spørsmål enn mange LO-forbund. Dette har gitt opphavet til mye hets fra LO-ledelsens side vis a vis slike forbund. De frykter eksemplets makt.

Det er prinsipielt riktig fra et klassekampsynspunkt at de som kan stå sammen bør stå sammen. Men på grunn av LO-ledelsens hets og en ytterst velbegrunnet skepsis mot å komme under dens ledelse, hindres i dag en slik sammenslutning av disse forbundene med LO.

Forholdet til konkurrerende forbund utenfor LO

I en del av yrkene innen stat og kommune, men også i det private

næringsliv, konkurrerer LO-tilsluttede forbund med andre fagorganisasjoner. Disse er ofte preget av en tradisjonell borgerlig ideologi og hevder å være »partipolitisk nøytrale». Noen har også et større eller mindre laugspreng i det de organiserer folk etter utdanning, ikke yrke. F.eks. NITO, som organiserer ingeniører, og Embetsmennenes landsforbund (EL) som organiserer akademikere i staten.

Innen deler av statstjenesten er denne splittelsen av forholdsvis stort omfang. Det største LO-forbundet for statsansatte, Norsk Tjenestemannslag, har f.eks. to andre fagforbund som konkurrerer på sitt organisasjonsområde. — Statstjenestemannsforbundet (STAFO) og EL. En slik splittelse kan ikke annet enn svekke den faglige kampen. Arbeidsgiveren kan spille organisasjonene ut mot hverandre. Og den organisasjonsjåvinistiske stilen som en finner både hos LO-forbundenes og de konkurrerende forbundenes ledelse, gjør ikke forholdene lettere. Ikke sjelden kommer også motsigelsen høytlønte/lavtlønte i tillegg. Her må ledelsen i LO-forbundene, som bevisst har utdypet denne i sin hets mot organisasjoner som f.eks. EL, bære et tungt ansvar.

Behovet for enhet er tilstede. Faglig samling i en enhetlig organisasjon står derfor fram som et viktig mål på noe lengere sikt. Hvordan dette skal virkeliggjøres avhenger av de konkrete forholda innen hvert enkelt organisasjonsområde (hvor sterkt står LOs konkurrenter, hvem organiserer de, hvilken linje følger de lokalt og sentralt osv.).

En samling har imidlertid som forutsetning at den forberedes, og drives fram på grunnplanet i organisasjonene. Enhetlig opptreden og samarbeid lokalt i konkrete kampsaker er den grunnleggende betingelse for en framtidig

samling i en fagorganisasjon. I dag er det dette må vi sette på dagsorden. Utgangspunktet for en samling må være at den styrker den faglige kampen.

LOs BEDRIFTER

Vi har før påvist hvordan utviklinga av et eget byråkratkapitalistisk skikt innen LO skyldes (foruten sammensmeltinga mellom LO-ledelsen og staten) at LO-ledelsen driver, og er medeier i, en rekke bedrifter som drives på samme kapitalistiske vis som andre bedrifter i samme bransje.

Byråkratkapitalistene og klasse-samarbeiderne har fullt ut akseptert og tilpasset seg prinsippene i det kapitalistiske samfunnet. Og på samme vis som de har tilpasset seg det borgerlige samfunnets politiske »spilleregler», slik har de også akseptert og tilpasset seg det borgerlige samfunnets økonomiske logikk.

Det er mye penger som i årenes løp er kommet fra medlemmene i form av kontingent inn til forbundene og LO. For å føre kampen effektivt mot klassefienden så trengs det sjølsagt penger – mye penger. Kampfond, kontorer, kontorutstyr, lønninger, bevilgninger alt dette er bra og nødvendig sett fra en klassekampsynsvinkel hvis pengene virkelig brukes i klassens interesse mot klassefienden.

Men på samme måte som samarbeidslinja tok makta i LO og forbundene sentralt, på samme måte gikk sjølsagt pengebidraga til klassekampen tilbake. Mye penger er på denne måten »frigiort til andre formål» – først og fremst til nye funksjonærstillinger og høyere pampelønninger. Men enda er det penger igjen. Og slik som classesamarbeiderne tenker som kapitalister, slik handler de – hvis de har mulighetene. Og det har de takket være medlemskontingenten.

I synet på det å drive forretningsvirksomhet er det, som overalt ellers, to linjer: kamplinja og samarbeidslinja. Samarbeidsfolka har brukt forskjellige argumenter for å begrunne sin praksis på dette området alt ettersom hva slags forretningsvirksomhet det har vært snakk om, og ut fra reine taktiske overveininger:

- 1) Investeringene har blitt forsvart ut fra inflasjonen. »Setter vi ikke pengene i noe som gir overskudd så spiser inflasjonen opp medlemmenes penger.»
- 2) Investeringene er blitt gitt en »sosialistisk» begrunnelse. Ved at bedriften vokser seg større og større konkurrerer den ut de tradisjonelt kapitalistiske bedriftene. Ved stadig å utvide virkefeltet på denne måten kan »arbeiderbevegelsen» ta over hele markedet og på denne måten nå »sosialismen».
- 3) De eksisterende tradisjonelle bedriftene innen den eller den bransjen er ikke i stand til å ivareta medlemmenes interesse like bra som hvis en starter »fagbevegelsens egen» bedrift.

Ei kamplinje vil fullstendig ta avstand fra inflasjonsargumentet. Det er utvilsomt riktig at f.eks. et streikfond reduseres i verdi pga. inflasjonen, men dette skulle vel bare være en fordel sett fra samarbeidsfolka som jo i praksis er imot streik. Inflasjonsargumentet er i virkeligheten *spekulantenes standpunkt*: »Hvor skal jeg investere for å oppnå størst mulig profitt?» Samarbeidsfolka betrakter medlemmenes penger som mulig *kapital*. Eksemplet med Landsbanken er tydelig nok.

Kamplinja må også forkaste tanken om at LO-eide bedrifter kan føre til noen slags form for sosialisme. Enhver bedrift som aspirerer til å få monopol må sjølsagt drives ut fra *monopolkapitalistisk* logikk. Dette argumentet setter i virkeligheten

Godt år for Landsbanken

12 pst. økning i forvaltningskostnader

Landsbanken hadde i fjor en tilfredsstillende innskuddsøkt samtidig som forvaltningskostnadene økte med mot

Forsikringsaktieselskapet SAMVIRKE

de omtrentlige tall som foreligger like etter årsskiftet, og banksjef Jan Tore Berg-Knutsen betegner utviklingen som god.

Gode år for Landsbanken og Samvirke – to LO-bedrifter.

likhetstegn mellom monopolkapitalisme og sosialisme.

Klassekampinja aviser sjølsagt ikke at fagbevegelsen på forskjellig nivå starter forretningsvirksomhet. Slike ting som presse, forlag, forsamlings- og kontorlokaler kan sjølsagt styrke kampen mot klassefienden hvis virksomheten drives riktig. Men slik virksomhet innebærer *alltid* en fare for degenerering og utarting til reint kapitalistiske forhold. Derfor må slik virksomhet overvåkes og kontrolleres nøye.

For at fagbevegelsens kampkraft skal styrkes mest mulig er det nødvendig at det tas et generaloppgjør med mye av den forretningsvirksomhet som nå drives. Spesilet viktig er det at det tas et oppgjør med virksomheten til Landsbanken og at det gjøres klart at forretningsbankvirksomhet *nødvendigvis* vil si å akseptere, og dermed underlegge seg kapitalismens prinsipper. Likeledes må den forsikringsdemagogi som drives fra LO-ledelsen og Samvirke avsløres. Det er helt tydelig at disse folka ser forsikring

som et alternativ til kampen for skikkelige lønns-, arbeids- og sosiale forhold. Og det er vel tvilsomt om bedrifter som Folkeferie, Tiden, Fagbygg, NKL osv. har ett eneste trekk som skiller dem fra sine konkurrenter. Og hvorfor skal vi da støtte dem?

FAGBEVEGELSENS INTERNASJONALE FORBINDELSER

Både klassesamarbeidets og klassekampens talsmenn framhever behovet for internasjonal solidaritet og samarbeid. Men forskjellen i den konkrete politikken mellom disse to retningene, er også her som dag og natt.

Klassesamarbeidet fører til at denne retningas representanter samarbeider med »sitt» hjemlige borgerskap mot arbeiderklassen – både hjemme og ute. Og i takt med at kapitalismen har blitt monopol-kapitalistisk, og dermed imperialistisk, så har klassesamarbeiderne mer og mer framstått som agenter for rein imperialistisk politikk. Det første store dramatiske eksempel på degenerering og klasseforræderi av denne typen blei avslørt ved utbruddet av 1. verdenskrig der klassesamarbeiderne i de ulike imperialistiske landene sluttet opp om »sitt» borgerskap mot arbeiderklassen i sitt eget land og mot arbeiderklassen i »fiende»landet.

Våre hjemlige klassesamarbeidere har også etterhvert fått mange svin på skogen: De var ledende i å få lurte Norge inn i NATO, de gikk i bresjen for norsk EEC-medlemskap, de støtter opp under norsk statlig og privat monopolkapitals investeringer og ekspansjon i utlandet osv. De driver en utstrakt grad av samrøre i reaksjonære klassesamarbeidsorganer som FFI (»Frie Faglige Internasjonale») og ILO (som består av representanter for

faglige organisasjoner, kapitalistenes arbeids»give»organisasjoner og fra myndighetene). De forsøker å skape et inntrykk av »å hjelpe utviklingslandene» gjennom det Haakon Lie-ledete »Arbeiderbevegelsens solidaritetsfond», og ved en utstrakt grad av kongresseri: formålsløse møter der det prates en utrolig mengde bla-bla for å gi inntrykk av at her gjøres det noe på det internasjonale plan som virkelig betyr noe.

En tendens den siste tiden er den stadig omsegripende kontakt med »fagbevegelsen» i Sovjet Unionen og de andre øst-europeiske landene. I den tida da disse var *sosialistiske land* blei enhver kontakt og samarbeid mellom norsk og øst-europeisk fagbevegelse fra byråratkapitalistene i LO fordømt som noe nær landsforræderi. Men i takt med degenereringa og utviklinga av mer og mer kapitalistiske forhold i disse landene knyttes det sterkere og sterkere bånd mellom byråratkapitalistene i Norge og Øst-Europa.

Vi må klart slå fast at delegasjonene som kommer hit, eller de personer som mottar norske delegasjoner i Øst-Europa, på ingen måte representerer arbeiderklassen i sine land. »Fagbevegelsen» i disse landa er ikke frie organisasjoner som forsvarer arbeiderklassens interesser, men statsorganer som klassen av byråratkapitalister bruker for å undertrykke arbeiderklassen. I det hele tatt: Det delegasjonsmakeriet vi nå er vitne til, er ikke noe annet enn et direkte statlig framstøt fra sosialimperialistene i Kreml på å skaffe seg fotfeste i vårt land. I så måte forsøker de å ta over den rollen som USA har hatt tidligere.

På tross av byråratkapitalistenes internasjonale klassesamarbeid, har den virkelige proletariske internasjonalsmen vært sterk og levende i norsk arbeider-

FRIHETEN

Nr. 43 - 1974

Norsk-sovjetisk faglig seminar

31 deltaker fra 20 organisasjoner deltok på et seminar som Sambandet Norge-Sovjetunionens faglige utvalg stod som arrangør for på Elkem/Spigerverkets feriehem Skjeggeia den 12. og 13. oktober. Som spesielt innbudte gjester møtte sekretæren i det sovjetiske kommuneforbund, Pjotr. Gretsjiikin og LOs internasjonale sekretær Kåre Sandegren.

Sandegren sa i sitt innlegg at LO betraktet det internasjonale som viktig, og at man hadde etablert faglig forbindelser både med østlige og vestlige land. Et uttrykk for at forbindelsen på det faglige plan hadde bedret seg var konferansen som fant sted

den 19. og 20 januar i år, med deltakelse fra faglige organisasjoner i Øst og Vest-Europa - som var den første i sin art på 25 år.

Pjotr Getsjiikin ga på sin side en utførlig beretning om forholdene innen sovjetisk fagbevegelse, og spesielt om sitt eget forbunds omfattende virksomhet.

En lang rekke representanter deltok i den etterfølgende debatt. Oddlaug S. Andersen orienterte om Sambandets arbeidsoppgaver, og fant det av stor betydning at den faglige kontakten mellom Norge og Sovjetunionen ble utvidet. Til dette hørte bl.a. forslaget fra seminaret om å få istand en utveksling av unge arbeidere.

Nr. 44 - 1974

DET INTERNASJONALE SAMARBEIDET

Plattformen foretar overhodet ingen vurdering av den samarbeidsprosess som er kommet i gang i europeisk fagbevegelse. Dermed går det hus forbi, det betydningfulle som skjedde på den norske LO-kongressen i mai i fjor, da det enstemmig ble vedtatt at LOs europeiske engasjement skal foregå på tre plan, det nordiske, det vesteuropeiske og det all-europeiske plan. Betydningen av dette vedtaket går klart fram av de positive bidrag norsk fagbevegelse har gitt i utviklingen hittil av det europeiske fagforeningssamarbeidet. I dette beiderbevegelse faktisk en felles, ikke bare er livsviktig å verne om, men som også må kunne danne utgangspunkt for oppriktige bestrebelser i retning av å utvide samarbeidet.

Av WILFRED HAGEN

I den tida då Sovjet-samveldet og dei andre austuropeiske landa var sosialistiske vart alt samband med mellom fagrørsla der og norsk fagrørsla stempla mest som landssvik av toppane i LO og DNA. Delegasjonsmakeriet vi er vitne til no er ikkje anna enn framstøt frå sosialimperialistane i Kreml for å skaffe seg fotfeste i vårt land. (Klippa er frå Friheten i haust. Kritikken i klippet til høgre er retta mot plattformframlegget for SV-partiet.)

klasse og innen store deler av norsk fagbevegelse.

- 1) Det har vært drevet aktivt støttearbeid til den kamp som undertrykte nasjoner og folk og arbeiderklassen i andre land har ført mot imperialismen, monopolkapitalen og all reaksjon.
- 2) Vennskapelige forbindelser er utviklet mellom klubber og foreninger på den ene sida og det den gang sosialistiske Sovjetunionen, og med det sosialistiske Kina og Albania på den andre sida.
- 3) Støtten har også vært av økonomisk art. Penger er blitt bevilget eller samlet

inn til støtte for kampen mot den felles fiende. En del fagforbund og fagforeninger har også opprettet avtaler over landegrensene for økonomisk streikestøtte på permanent basis.

- 4) Solidaritetsaksjoner - særlig i form av boikott - er brukt for å ramme en felles fiende.

En viktig del av kampen for å gjenreise fagbevegelsens kampkraft er knyttet til bekjempelsen av classesamarbeidernes forskjellige framstøt på dette området og for utviklinga av en militant solidaritet alle kjempende arbeidere, nasjoner og folk i mellom.

7 Gjenreis fagbevegelsens kampkraft

FOR EN FRI OG UAVHENGIG FAGBEVEGELSE

I kampen mot kapitalismen trenger arbeiderklassen en klasseorganisasjon for alle arbeidere uansett hvilket parti de er medlem av eller sympatiserer med. Vi er prinsipielt mot at fagbevegelsen skal knyttes til politiske partier gjennom kollektivt medlemskap. Dette er bare egnet til å splitte arbeiderklassen istedenfor å forene den om de felles klasseinteressene. Arbeiderklassen er i dag splittet på mange partier. Det er en sentral oppgave for alle progressive å utvikle kampenheten innfor arbeiderklassen og fagbevegelsen på tross av de partipolitiske skillelinjene som eksisterer. Partisjåvinisme i enhver form må bekjempes.

LO har i lang tid vært nært knyttet til og underlagt DNA. Dette partiet har degenerert til å bli en konsekvent forsvarer av kapitalismen, og på grunn av LOs tilknytning til DNA har LOs kampkraft blitt kraftig svekket. Det nære forholdet skyldes dels den tilliten som DNA har blant arbeidsfolk. DNA har hatt mye faglige kadere som har blitt brukt til å sette DNAs politikk ut i livet. De organisatoriske forbindelsene har også vært nære, bl.a. gjennom Samarbeidskomiteen LO – DNA, og det kollektive medlemskap. Gjennom lang tid har LO blitt et redskap for DNA i deres kamp om regjeringsmakten for å administrere og opprettholde kapitalismen. De ledende skiktene i LO og DNA har skrudd

kampen av og på ettersom det passet inn i deres og kapitaleiernes interesser.

En forutsetning for å gjøre LO til en kamporganisasjon er at LO løsrives fra DNA på alle plan. Vi støtter alle aksjoner for å si opp det kollektive medlemskapet i DNA. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig. LOs samarbeid med DNA gjennom komiteer på alle plan må brytes, og hele politikken og praksisen må endres slik at LO blir en fri og uavhengig fagbevegelse og opphører med å være et underbruk av DNA.

Vi er også mot at fagbevegelsen skal underlegges andre partier. All partisjåvinisme er til skade for arbeiderklassen og må bekjempes uansett om den kommer fra folk som står fram som radikale sosialister. Kampen mot partisjåvinismen er en sentral oppgave for alle progressive på alle plan i LO. På grunnplanet må enheten styrkes og ved valg av tillitsmenn må en vurdere folk etter deres evne til å kjempe for arbeidernes interesser og ikke etter hvilket parti de tilhører. Forslag på medlemsmøter må bedømmes etter innholdet – om de er til fordel for arbeiderklassen – og ikke etter hvem som fremmer forslaget.

Parti og fagbevegelse

Men arbeiderklassen trenger også et politisk parti som kan være en fortropp i kampen for alle undertryktes sak og i kampen for sosialismen. Dette må være et

parti av de mest konsekvente klassekjemperne, med en korrekt linje både i den daglige kampen og i kampen for sosialismen.

Syndikalismen avviser at arbeiderklassen trenger et politisk parti, den hevder at fagbevegelsen er tilstrekkelig. Det er forståelig at mange arbeidsfolk er misfornøyd med de gamle »arbeiderpartiene». De har alle degenerert og er blitt ubrukelige redskaper for arbeidsfolks kamp. Men en linje som underkjenner behovet for et politisk parti vil nødvendigvis forfalle til kapitulasjon og klasse-samarbeid ettersom den underslår at arbeidsfolk og fagbevegelsen trenger en fortropp som kan vise vegen fram og gå foran i kampen.

AKP er det kommunistiske partiet i Norge. Sjøl om partiet vårt ennå er ungt og lite er det AKP som representerer den konsekvente klassekamplinja og den revolusjonære strategien som er den eneste som kan føre klassen fram til seier. I klassekampen i 70-åras Norge er det bare AKP som har evnet å gi ei riktig linje for ei lang rekke kampfelter. Mens DNA har spilt hovedfiendens rolle, SV har vaklet hit og dit og ulike trotskistisk inspirerte smågrupper har prata allment tullprat har AKP satt fingeren på de oppgavene som må løses og bidratt til å løse dem. Dette er noe ikke minst streikende arbeidere har merket.

SV har lansert »teorien» om at fagbevegelsen skal være »upolitisk», og at »partiene ikke skal blande seg inn i» saker som angår fagbevegelsen. Dette er for det første noe stort hykleri, fordi SV, når de har anledning til det, driver nøyaktig det samme partisjåvinistiske taskenspilleri som DNA. For det andre viser det at SV er ute av stand til å spille rollen som noen som helst slags fortropp, når det under dekke av å »ikke blande seg inn» ikke

foretar seg noe i et viktig lønnsoppgjør for å hindre et dårlig resultat.

Sjøl om fagforeningene bør ha sine egne diskusjoner på et fritt og uavhengig grunnlag, anser vi det som AKPs plikt å ta stilling til de spørsmåla som reises i fagbevegelsen og kjempe for at et riktig syn vinner fram.

GJENREIS FAGBEVEGELSENS KAMPKRAFT – GJØR FAGFORENINGA TIL EN KAMPORGANISASJON

I visse kretser er det reist kritikk av disse parolene. Det blir påstått at de skaper illusjoner om at LO-sekretariatet vil bli en militant kampløse bare det blir valgt inn nye folk. Noen påstår også at parolene er sjølbedrag fordi fagbevegelsen angivelig skal være en del av staten! Vi avviser denne kritikken fordi den er en hån mot arbeiderklassens interesser.

Når vi reiser disse parolene så er det ikke fordi vi mener at det nødvendigvis er realistisk å gjøre hele LO til en kamporganisasjon før den sosialistiske revolusjonen. Klassefienden har forskansa seg djupt i de sentrale organene i fagbevegelsen og har sine fangarmer langt nedover i rekkene. Det nære samarbeidet mellom LO-ledelsen, staten og NAF utgjør en hellig allianse som i det lengste vil hindre at fagbevegelsen blir et effektivt våpen i arbeiderklassens hender.

Vi reiser disse parolene for det første fordi de samsvarer med arbeiderklassens interesser, og de er innlysende for enhver klassebevisst arbeider. Klassen *trenger* en kjempende fagbevegelse, og disse parolene er et uttrykk for dette behovet.

For det andre reiser vi dem fordi det på kort sikt ikke bare er mulig, men i høyeste grad sannsynlig at mange fag-

foreninger vil kunne bli virkelige kamporganisasjoner som står i motsetning til LO-ledelsens borgerlige samarbeidslinje. Parolene er derfor også av praktisk betydning i dag. Samtidig er de et handslag til de, riktignok få, fagforeninger som allerede i dag for en stor del må sies å være kamporganisasjoner.

For det tredje reiser vi dem som en plattform for den økende opposisjonen mot ledelsen i LO. Parolene uttrykker kjernen i denne opposisjonen. I to korte setninger uttrykker de både det sentrale ankepunktet mot samarbeidslinja og ei linje for kamp mot den.

LO OG SOSIALISMEN

Fagbevegelsens mål må være å avskaffe det kapitalistiske systemet. Fagbevegelsens oppgave kan ikke bare være å kjempe for at utbygginga av arbeiderklassen skal bli minst mulig, oppgaven må være å avskaffe utbygginga og innføre sosialismen i Norge. Å undervurdere at sosialismen er fagbevegelsens strategiske målsetting er å kapitulere for kapitalismen og dette fører overgangen til kapitalisme og degenerering også i den daglige kampen. Konsekvent kamp for dagskrava til arbeiderklassen og kamp for sosialismen henger nøye sammen.

Alle klassebevisste arbeidere må kjempe for at størst mulig deler av fagbevegelsen skal bli en viktig drivkraft i kampen for sosialismen. I en revolusjonær situasjon er det viktig at flest mulig fagforeninger og forbund går med i den revolusjonære enhetsfronten. De vil utgjøre et naturlig tyngdepunkt i fronten og ha til oppgave å forene hele arbeiderklassen om revolusjonens oppgaver.

Under sosialismen vil fagbevegelsen spille en vesentlig rolle i oppbygginga av det sosialistiske samfunnssystemet. Hva slags form fagbevegelsen vil få under

sosialismen vil avgjøres under kampen. Men vi er imot alle ideer om å gjøre fagbevegelsen til et statsorgan – det skal være et uavhengig organ for arbeiderne.

Både i praksis og i ord har toppskikter i LO gitt opp sosialismen som mål for LOs arbeid. De har fjernet sosialismen fra LOs og flere forbunds formålsparagrafer. Det ledende skiktet er blitt byråkratkapitalister som har innrettet hele sin praksis på å bevare kapitalismen. Dette kommer klart til uttrykk både i deres taktikk og strategi.

»Bedriftsdemokratiet»

Alternativet deres er »bedriftsdemokratiet». I en del bedrifter har »arbeiderrepresentanter» blitt satt inn i styrene. Resultatet har vært at »arbeiderrepresentantene» har blitt gisler for kapitalistene uten at arbeiderne har fått mer makt – tvertimot er kampmulighetene blitt svekket.

Det nye systemet med bedriftsforsamlinger kommer delvis som et resultat av press på grunnplanet i fagbevegelsen for å få mer å si på arbeidsplassene, og begrense makta til kapitaleierne. Arbeiderne har brukt disse forsamlingene til å skaffe seg mer informasjon om bedriften, og kjempe mot reaksjonære tiltak fra bedriftsledelsen. Vi støtter derfor kravet om innføring av bedriftsforsamlinger på de bedriftene hvor de ikke er innført. Men vi advarer på det sterkeste mot illusjoner om at bedriftsforsamlingene betyr noen reell svekkelse av kapitalens makt.

Hovedhensikten bak innføringa av bedriftsforsamlingene er å bevare kapitalismen ved å få arbeiderne til å slå seg til ro med systemet og samarbeide med kapitaleierne. Det framstilles som om dette skulle være sosialisme og »arbeidermakt». SV har som målsetting å få et flertall av

RI FAGBEVEGELSE

Bedriftsdemokratiet

Reformen skal spre seg

Advokat Kai Ekanger i LO orienterer

Nr. 14 - 1974 - 67. årgang

Ideen om bedriftsdemokrati er så god at klassesamarbeidarane vil eksportere han! Midt på biletet frå ILO-kongressen vil ein kjenne att Kaare Selvik frå NAF. Han er sjølvsgatt òg for bedriftsdemokrati.

arbeidere i bedriftsforsamlingene eller et flertall av arbeidere og representanter for stat og lokale myndigheter.

Bedriftsforsamlingene kan imidlertid umulig være noen veg til sosialismen. De representerer i hovedsak en styrking av klassesamarbeidspolitikken forsøk på å få flere lokale gisler fra arbeiderklassen, og forslaget om statlige representanter i bedriftsforsamlingene vil styrke korporativiseringen av fagbevegelsen. De lokale klubbene og foreningene vil bli knyttet til bedriften og staten, og målet for kapitalen og LO-toppen er å svekke kamplinja. De som innbiller seg at dette er noen brukbar veg til sosialismen må være svært naive. De har ikke forstått at staten er et redskap for monopolkapitalen, og at større statlig kontroll i bedriftene kan føre til en styrking av monopolens makt. De innbiller seg også at sosialismen kan

innføres ved forhandlinger eller lovvedtak om flertall i bedriftsforsamlingene.

Det er ei farlig linje å innbille folk at kapitalistene vil gi fra seg eiendomsretten til produksjonsmidlene frivillig. Kapitalismen må knuses gjennom en sosialistisk revolusjon hvor det sentrale spørsmålet er arbeiderklassens overtaking av statsmakta, og erstatting av den kapitalistiske staten med proletariatets diktatur over kapitalen. «Bedriftsdemokrati» er ingen erstatning for dette og er bare egnet til å kaste arbeidsfolk blå i øynene.

Vår taktikk overfor bedriftsforsamlingene tilsvarer vår taktikk i parlamentariske forsamlinger: Vi er prinsipielt for at de skal avskaffes, men så lenge bedriftsforsamlingene ikke er skikkelig avslørt for arbeiderklassen, vil vi delta i dem for å avsløre dem og bekjempe at de skal bli brukt mot arbeiderklassens interesser. Vi

vil kjempe mot at arbeiderrepresentantene skal ha noen form for taushetsplikt, mot at det skal oppstå et nytt skikt av gisler for kapitaleierne, og mot at de skal bli noen erstatning for klubben eller foreninga.

Sosialismen

De reaksjonære kreftene i LO-ledelsen har fjernet sosialismen fra LOs formålsparagraf. Vi støtter kravet fra mange foreninger og forbund om å gjeninnføre sosialismen som LOs målsetting.

Det har vært hevdet at dette vil føre til splittelse i LO. Vi mener at dette er å kapitulere for den reaksjonære demagogien til LO-ledelsen, som ikke ønsker sosialismen i Norge. Vi er imidlertid ikke for å tre sosialismen ned over hodet på LOs medlemmer. Det er liten hensikt i et vedtak om sosialisme som store grupper i LO går mot og som ikke er noe annet enn et papirvedtak. Det må være anledning til å reservere seg for forbund som ikke har tatt stilling til spørsmålet ennå. Men det sentrale må nå være å få igang en diskusjon om fagbevegelsens strategi overalt i LO, og få diskusjonene om den daglige politikken til å bli sett i lys av de sosialistiske perspektivene. En kamp for sosialismen i LOs formålsparagraf må føres overalt på grunnplanet, og må brukes til å skolere medlemmene om perspektivene i den daglige kampen og om LO-ledelsens klasseforræderi.

STRATEGI FOR DET FAGLIG ARBEIDET

I kampen på arbeidsplassene møter arbeiderne og andre arbeidende grupper sin motstander i form av den enkelte kapitalisten, selskapet, den samlede kapitalistklassen og/eller den kapitalistiske staten. Den faglige kampen er derfor en klassekamp, men klassekampen begrenser

seg ikke til det faglige området, den omfatter alle områder i samfunnet, og til sjuende og sist kampen om samfunnsmakta.

Vi avviser alle slags ideer om at den faglige kampen i seg sjøl er i stand til å bringe arbeiderklassen til makta i samfunnet. Sjøl en av den faglige kampens kraftigste våpen, nemlig streiken, er bare »en skole i krigen», den er ikke sjølve krigen. Gjennom streikekampen får arbeiderne ganske visst lære mye om klasseundertrykkelsen, om utbyttinga, om statsapparatets karakter, osv. De mest framskredne vil også innse at det bare er en sosialistisk revolusjon som kan gi ei grunnleggende forbedring av arbeiderklassens stilling. De lærer også mye om taktikk og strategi i kampen mot klassefienden, samt at de som regel vil få en rekke lærdommer om opportunistens forræderi. På denne måten er den faglige kampen, og spesielt streiken, en skole i krigen.

Men den faglige kampen kan ikke knuse borgerskapets makt. Borgerskapets diktatur utøves med alle tilgjengelige midler, ikke bare økonomisk, men også politisk, ideologisk og militære. Derfor kan arbeiderklassen bare ha håp om frigjøring fra lønsslaveriet om den mestrer også disse kampformene. Når det gjelder målsettinga om arbeiderklassens frigjøring og det sosialistiske samfunnet er derfor den faglige kampen utilstrekkelig. Dersom arbeiderklassen skulle begrense seg til de reint faglige spørsmåla og den faglige kampen, vil kampen bli økonomistisk, og kapitalistklassens makt ville bli urokket.

På denne bakgrunnen vurderer vi den faglige kampens plass i strategien. Den faglige kampen er nødvendig fordi den springer ut av arbeiderklassens behov, her og nå. Den er videre nødvendig fordi den herder arbeiderklassen i kamp og gir dem

lærdommer som trengs for at arbeiderklassen skal kunne gjøre seg håp om engang å bli den herskende klassen her i landet. Men samtidig må den faglige kampen underordnes strategien for den sosialistiske revolusjonen. Det betyr i praksis at vi må bekjempe ideen om at fagbevegelsen bare skal ta opp reinte faglige spørsmål og holde de politiske utafør. En slik ide bare bidrar til å svekke arbeiderklassens evne til å føre politisk kamp og overlater denne arenaen til borgerskapets profesjonelle politikere.

FEILAKTIGE POLITISKE LINJER I DEN FAGLIGE KAMPEN

Tidligere har vi slått fast at det går en skarp motsigelse mellom to linjer i fagbevegelsen, kamplinja og samarbeidslinja. De motsetningene som dukker opp omkring forskjellige spørsmål kan i allmennhet føres tilbake til motsigelsen mellom kamp og samarbeid. Men i *formen* vil de ulike feilaktige linjene skille seg fra hverandre, derfor er det viktig å være oppmerksom på dem for å kunne avsløre dem.

Mest kjent er den reine *sosialdemokratiske* linja. Den hevder at arbeiderklassen og kapitalistenes interesser i grunnen er de samme, og at arbeiderne derfor bare kan forbedre sine kår ved å trygge de kapitalistiske selskapenes økonomi. Den hevder videre at den kapitalistiske virksomheten som den borgerlige staten driver er hevet over klassene og er »sosialistisk». I følge sosialdemokratene skal ikke arbeiderne drive klassekamp, men delta i et »forpliktende og konstruktivt samarbeid» både med staten og kapitalistklassen. Kjerna i den sosialdemokratiske ideologien er at arbeiderklassen skal gi opp sin organisering og kamp som klasse og sette sin lit til velvilje hos borgerskapet og DNA-byrå-

krater i staten. Sosialdemokratismen er ei ulykke for den norske arbeiderklassen. Ei avgjørende forutsetning for at klassen noen gang skal ta makta i vårt land er at sosialdemokratiet blir slått tilbake. Like kjent er ikke den *revisjonistiske* linja i fagbevegelsen. Politisk har den samme innhold som den sosialdemokratiske. Men det er viktige skiller i *formen*. Den revisjonistiske linja tar på seg et »marxistisk» språkbruk og snakker om »sosialistisk omveltning» og liknende. Den gir seg ut for å være ei kamplinje. Men bak ordene skjuler det seg en politikk som går ut på å utrope den borgerlige DNA/LO-ledelsen til »en del av arbeiderbevegelsen», som går ut på å sabotere og mistenkeliggjøre streikekampen og som går ut på at arbeidsfolks viktigste rolle er å stemme på de revisjonistiske lederne. Revisjonistene frykter »uro» og »bråk» som de gjerne kaller det når arbeiderne tar sakene i sine egne hender. Akkurat som sosialdemokratene veit de at ei oppblomstring av massebevegelsen vil true deres egne posisjoner. Derfor bremser de massebevegelsen og krever at »kampen» skal foregå som tautrekking mellom dem og høyresosialdemokratene »i de rette organer».

Den seinere tida har det også dukket opp linjer som er inspirert av *trotskismen*. Den gir seg ut for å være den mest »venstre»orienterte av alle, og særlig retter de harde angrep mot AKPs faglige politikk. Ifølge disse er det feilaktig å stille parolen »Gjenreis fagbevegelsens kampkraft», fordi fagbevegelsen angivelig skal vær en del av staten. De snakker om å »sette fagbevegelsen til side» og i stedet skape »komiteer» og »råd». Denne linja er reaksjonær, ikke fordi det er noe galt med komiteer og råd i seg sjøl, men fordi den overhode ikke tar hensyn til den objektive situasjonen norske arbeidsfolk står i i dag. Det pågår en klassekamp i

fagbevegelsen, og sjøl om toppen av organisasjonen er i hendene på fienden, så smuldrer deres grep om de enkelte foreninger og klubber. Kamplinja vokser fram og får tilslutning, og det er på ingen måte slik at alle nivåer i fagbevegelsen er »deler av staten» sjøl om reaksjonært lovverk og hovedavtalen binder dem. Å »sette fagbevegelsen til side» i dag vil si at man overlater herredømmet til DNA/LO-ledelsen og saboterer den kampen som er i gang. I praksis er derfor de ulike trotskistiske linjene ikke noe venstre i det hele tatt, men svarte høyrelinjer som dekker seg under røde fraser.

Dette ser vi særlig i forbindelse med *økonomismen* i fagbevegelsen. Revisjonister og trotskister forenes i et økonomistisk syn på arbeiderbevegelsens oppgaver. Revisjonistene prøver å begrense klassens

kamp til å dreie seg om økonomiske spørsmål, og trotskistene setter likhetstegn mellom den økonomiske streiken og den sosialistiske revolusjonen.

De såkalte »arbeiderpartienes» lagvarige elendighet har gjort at mange uavhengige fagorganiserte har blitt en grobunn for **tradeunionisme**, ideen om at fagforeningene er klassens høyeste organisasjon og eneste egentlige kampfelt. Det gjør at de ser med forakt på deler av klassekampen som ikke lar seg innordne i en snevert faglig ramme. Det gir seg utslag i en forestilling når det gjelder f.eks. 1. mai, at det er »fagbevegelsens dag», mens det i virkeligheten er arbeiderklassens internasjonale kampdag. Trade-unionismen er sekterisk og representerer en avart av reformismen.

Drammens-arbeidere studerer

AKP (m-l) i Drammen har satt i gang studier for fagorganiserte på Oktober-boka «Styrk fagbevegelsens kampkraft». Og interessen blant byens fagorganiserte har vært stor. Vi spør formannen i AKP (m-l) i Drammen jernarbeider Odne Martinsen, hvorfor de har tatt dette initiativet.

— Og interessen har vært stor?

— Ja, den har det. Mange arbeidskamerater og klassebevisste arbeidere har tidligere holdt seg tilbake og vært lite aktive i klubbene. De har vært misnøydde med pampfolkene, men har mangla et alternativ. Disse kameratene er det som nå er ivrige på å diskutere denne boka vår.

— Vi har ikke sneket langs veggene, men gått på folk og skrevet brev rundt og inviterte tolka til et åpent møte hvor vi la boka på bordet og sa: Denne boka trenger vi — alle klassebevisste arbeidere — for å få en konkret politikk å stille opp mot klasse-samarbeiderne. Og nå har vi ei rekke grupper av fagorganiserte igang, sier Odne Martinsen.

**AKP'S FAGLIGE
STUDIEBOK**

Boka kameraten frå Drammen fortel om kom ut på Forlaget Oktober i juli i år. Du får henne i Oktober-bokhandlane og andre bokhandlar (berre be om henne, så må dei tinge frå forlaget). Det er eit vidtfemnande studieopplegg i boka, om classesamfunnet Noreg, om lønnsoppgjjer, og den lokale kampen. Pris 34,50.

HVILKEN VEI SKAL OPPOSISJONEN I LO GÅ?

Vi har lagt fram en del momenter til diskusjonen for opposisjonen i fagbevegelsen. Når opposisjonen vokser er det viktig at den har klare ideer om hva den vil. Derfor mener vi det er viktig at fagorganiserte diskuterer dette forslaget. Vi mener det er noen grunnleggende synspunkter som opposisjonen må enes om for ikke å forfalle til opportunisme og kapitulasjon:

- Fagbevegelsen må stå for ei kamplinje og avgrense seg skarpt mot klasse-samarbeidslinja. Alskens »tredje veg» og »mellomstandpunkter» må avvises som kapitulasjon for LO-toppen. Opposisjonen må foreta en klar avgrensning fra LO-toppen.

- Alle udemokratiske tiltak og all udemokratisk stil må bekjempes på alle plan i fagbevegelsen. Fagbevegelsen er ikke noen tumleplass for enkeltpersoner som ønsker å stikke seg fram – alt arbeid må baseres på mobilisering av medlemmene. Dette forutsetter at en aktivt går inn for å skolere medlemmene i fagbevegelsens taktikk og strategi. Det må arbeides aktivt for enhet blant alle de som vil forandre fagbevegelsen. Partisjåvinisme må avvises. DNA har foreløpig et sterkt politisk og organisatorisk grep over LO, og opposisjonen er svak i forhold, og splittet. En bred opposisjon kan ikke erstattes av noe parti.

- Vanskelighetene i kampen må ikke undervurderes. Det er en borgerlig ide å tro på raske seirer i kampen mot den borgerlige ledelsen i LO. De har mange års erfaring i å bekjempe opposisjonelle. Denne kampen vil kreve ofre av de som deltar, derfor vil også en del vike unna og falle fra i løpet av kampen. Vi må instille

oss på langvarig kamp. Kortsiktige løsninger av typen: »Skifte ut Aspengren med en bra person» holder ikke. Erfaringer viser at så lenge organisasjonen ikke forandres radikalt vil ei slik linje bare bidra til at det blir produsert flere pampere av folk som har stått for ei riktig linje tidligere.

- Kampen for å gjenreise fagbevegelsen som kamporganisasjon krever samarbeid mellom alle dem som vil dette målet. En opposisjon er helt nødvendig for å komme noen veg. Men den kan ikke sparkes opp av jorda. Vi må ta lærdom av tidligere opposisjoner i LO. Erfaringene viser at en opposisjon ikke kan proklameres – den må vokse fram gjennom den daglige kampen for delsaker. Politikken og de organisatoriske spørsmålene må avklares undervegs. Aksjonen mot momsen, streikene og støtøarbeidet til streikene, og ikke minst kampen mot EEC-medlemskapet, forente mange arbeidere i kampen for ei progressiv linje i fagbevegelsen. Dette aksjonsfelleskapet må konsolideres og utvides. Det sentrale er at opposisjonen baserer seg på den kampen som føres i fagbevegelsen, og ikke proklamerer over hodet på de fagorganiserte. Ei slik linje vil enten ende i opportunisme eller bli isolert av LO-toppen.

- Opposisjonen vil bli utsatt for harde angrep fra LO-toppen. Det vil ganske sikkert bli truet med eksklusjoner av enkelte personer og foreninger. Vi er for enhetlig fagbevegelse, som et kraftig våpen mot kapitaleierne. Men det er umulig å forene folk som representerer motsatte klasseinteresser i samme organisasjon. Det vil måtte komme til et brudd med toppskiktet i LO.

For arbeiderklassen for det overveiende flertall av folket og for sosialismen er det absolutt en nødvendighet å realisere slagordet **GJENREIS FAGBEVEGELSENS KAMPKRAFT:**

En breiest mulig diskusjon i hele klassen og blant alle progressive må også til for å oppnå dette. La oss starte diskusjonen nå.

Kamerater i AKP(m-l)s faglige utvalg.

Studieopplegg om utkast til faglig manifest, se side 80.

SV– eit regjeringsparti utan ministrar?

Forslaget til plattform for Sosialistisk Valgforbund ble enstemmig vedtatt sendt ut til drøfting i lokallaga i SV på landskonferansen i april. Det er utarbeida av et Samlingsutvalg der bl.a. Steinar Stjernø fra SF og nestformann i NKP Martin Gunnar Knudsen var med. Det er derfor all grunn til å regne det som representativt for den ideologiske og politiske linja som sitter ved roret i SV. Den kritikken vi legger fram her rammer derfor i høy grad hele SV som politisk bevegelse, og den rammer absolutt SVs ledelse.

I dette nummeret trykker vi kritikken av de siste tre delene av plattformforslaget, om kapitalismen i Norge, om sosialistisk strategi og om sosialismen. Kritikken av punktet om imperialismen sto i forrige nummer –5/74–, der påstanden om at programmet er marxistisk også ble gjendrevet.

(Forrige nummer hadde ellers utviklinga i SV som hovedtema. Der tok vi også opp illusjonen om at SV vil bli noe helt nytt og bedre når partiet endelig blir stifta, og SVs praksis i klassekampen det siste året. Vi brakte også en kopi av vedtaket på landsstyremøtet til NKP i høst der de krever at plattformen må bli enda åpnere Moskva-revisjonistisk.)

Forslaget til plattform for SV: Et program for et sosialdemokratisk parti

av Pål Steigan

2. artikkel

(II) KAPITALISMEN I NORGE

Dette er annet hovedavsnitt i SV-plattformen. Det gir seg ut for å være en analyse av klasseforholda i Norge, men ved gjennomlesning er det lett å slå fast at det ikke analyserer hva klassene er for noe. Avsnittet gjør ikke noe forsøk på å definere arbeiderklassen. Det analyserer heller ikke byråkratsborgerskapet og arbeideraristokratiet, og til slutt klarer det heller ikke å gi noen presis analyse av statsmonopolkapitalens plass i det norske samfunnet. Som analyse og program er det derfor fullstendig uegna for den norske arbeiderklassen. I tillegg gir det uttrykk for en rad med feilaktige standpunkter.

● Klassene i Norge

Punkt 1: »Også i Norge har kapitalismens uopphørlige jag etter profitt og utvidet produksjon ført til en stadig sterkere konsentrasjon og sentralisering av kapital og produksjon. De økonomiske ressursene samles mer og mer i hendene på en stadig mindre gruppe

monopolkapitalister innenfor industrien, bank- og forsikringsvesen, sjøfart og handel. Dette vesle mindretallet av kapitalister eier og kontrollerer mer og mer av produksjonsmidlene, og gjør stadig flere av de mindre kapitalistene avhengig av seg.»

Dette er jo både sant og visst. Men avsnittet har karakter av en slags definitivisk beskrivelse av den norske kapitalismen, og da slår det en at statens rolle og særegenhetene ved statsmonopolkapitalismen er fullstendig utelatt. Statens rolle blir først behandla i punkt 13 til 17, noe vi skal komme tilbake til, men heller ikke der blir det slått fast at Norge er statsmonopolkapitalistisk eller at den norske staten driver kapitalistisk utbygging. På tross av at punkt 1 altså ikke er feilaktig i og for seg, så oppfatter vi behandlinga av statens rolle som en nedvurdering av dens betydning.

I punktene som følger (2 – 11) blir det forsøkt å gi en beskrivelse av det norske klassesamfunnet. Det blir ikke gitt noen nøkkel til hva som skiller klassene fra hverandre eller noen definisjon av de enkelte klassene. Men forøvrig inneholder

disse punktene færre politiske feil enn gjennomsnittet av programmet forøvrig. En viktig feil må likevel nevnes. Den har strategisk karakter, og vi finner den i

Punkt 4: »... Arbeiderklassen og borgerskapet representerer uforlikelige klassemotsetninger som ikke kan løses før kapitalismen er endelig avskaffet, og det arbeidende folket selv har makten over sin situasjon og de verdier det skaper gjennom sitt arbeid og sin innsats.»

Den siste delen av dette avsnittet definerer sosialismen, nemlig det det står »det arbeidende folket osv.», og det er greit nok. Men det er ikke sant at klasse-motsetningene løses endelig ved opprettelsen av sosialismen. Klasse-motsetningene løses ikke før i og med kommunismen – det klasseløse samfunnet. Allerede Karl Marx pekte på at det mellom kapitalismen og kommunismen ville være en overgangsfase hvor det fortsatt ville eksistere klasser og klassekamp, og at dette samfunnet ikke kunne være noe annet enn proletariatets diktatur. Lenin fører dette videre i »Den proletariske revolusjonen og reneaten Kautsky» hvor han understreker at klassekampen vil fortsette under sosialismen og at den vil bli hard og vanskelig. Lenin understreker også faren for en kapitalistisk restaurasjon. Formuleringa i SV-programmets punkt 4 antyder at klassekampen er over i og med innføringa av sosialismen. Dette standpunktet hevder Sovjet-lederne, og de bruker det for å hevde at de aldri har begått noen kontra-revolusjon. SV-programmet nærmer seg enda mer til dette standpunktet lenger ut som vi vil se.

Ut over dette vil vi ikke gå inn på noen detaljkritikk av punktene 2 – 11. Ganske visst er det upresise begreper som brukes flere steder, som f.eks. »arbeidsfolket»,

TIDSSKRIFT FOR KOMMUNISTISK TEORI OG DEBATT

LES
VEDTAK FRA LANDSTYRET I AKP
NAK og mer framlegg til plattform
for SV!

SV– eit regjeringsparti utan ministrar?

Nr. 5 1974. 3. årg. Pris kr. 8.–
UTGITT AV ARBEIDERNES KOMMUNISTPARTI (MARKIST-LENINISTENE)

»de sjølysselsatte» osv. Men vår oppgave er å kritisere de områdene der hvor det i stor grad er snakk om ei helhetlig feilaktig linje, og det vil vi fortsette med.

● Staten

Punkt 13: »Det kapitalistiske samfunns-systemet i Norge opprettholdes ikke bare ved at et lite mindretall monopol-kapitalister eier og kontrollerer de viktigste produksjonsmidlene, har makten over arbeidsplassene og styrer de økonomiske ressursene. Det beskyttes og bevares også ved statens rolle og virksomhet i samfunnet. Statens og det offentliges rolle er å få den eksisterende samfunnsordning til å fungere mest mulig knirkefritt for de store kapitaleierne. Statens administrasjons-

apparat, ideologiske apparat og voldsapparat er innrettet på å holde det kapitalistiske samfunnet sammen, integrere de ulike klasser og grupper.

Punkt 14: Slik sørger staten for at den kapitalistiske produksjonsmåten holdes ved lag og utvikles. Men dermed knyttes staten også særlig til kapitaleiernes langsiktige interesser – den er en klassestat.»

Med unntak av en liten setning i neste hovedavsnitt er dette det eneste som står om statens voldsapparat. Det må vi jo få si er tynn velling ettersom dette programmet utgir seg for å være marxistisk og marxismen hevder at voldsapparatet er kjernen i enhver stat. Dette er sjølsagt ikke tilfeldig. Det stemmer bra overens med SVs strategi for sosialismen som overhode ikke tar hensyn til borgerkapets våpenmakt, men drømmer om en fredlig overgang til tross for at de sjøl må innrømme at »staten . . . voldsapparat er innrettet på å holde det kapitalistiske samfunnet sammen».

I punkt 14 står det at den norske staten er en klassestat. Dette er i og for seg ikke oppsiktsvekkende i og med at enhver stat er det. Men lenger går ikke analysen. Det blir ikke slått fast at den borgerlige norske staten er direkte underlagt monopolkapitalen og et redskap for den. Dette henger igjen sammen med SVs strategi, for sjøl om de aldri så mye kan innrømme at staten fungerer i borgerkapets tjeneste så bevarer de illusjonen om at staten kan omdannes til å bli en folkets stat, noe vi skal se igjen under punktet om strategi.

Ellers merket vel leseren seg at punkt 13 og 14 ikke inneholdt ett ord om staten som kapitalist eller om den statsmonopol-kapitalistiske utviklinga. Heller ikke seinere blir dette nevnt. I neste punkt snakkes det om en »aktiv stat» som

»planlegger og regulerer» den økonomiske utviklinga på kapitalens premisser. Den »sørger for kreditt», den »foretar ulønnsomme grunnlagsinvesteringer», den »omformer skoleverket», »rasjonaliserer helsevesenet» osv. Men ikke et ord om staten som kapitalist.

De trekka ved staten som SV nevner er alle sammen til stede. Men til dels er det trekk som har eksistert under lang tid av kapitalismens utvikling. I dag er det særlig en ting til som er viktig, og det er at staten i økende grad trer inn som en aktiv og ekspansiv kapitalist. Friedrich Engels beskrev denne prosessen. Han sa:

»Den moderne stat, hvilken form den enn har, er hovedsaklig en kapitalistisk maskin, kapitalistenes stat, den ideelle felleskapitalist. Jo flere produktivkrefter som går over i dens besittelse, jo mer blir den en virkelig felleskapitalist, jo flere statsborgere utbytter den.»

(»Sosialismens utvikling fra utopi til vitenskap.»)

Staten som planlegger, organisator, kredittgiver osv., det er staten som ideell felleskapitalist. Når staten driver industri-virksomhet o.l. da har den blitt en virkelig felleskapitalist. SV har oppfattet den første utviklinga, men stopper der. SV har ikke registrert at den norske staten opptrer som kapitalist.

Det må være toppen av blindhet, eller så er det bevisst fortielse. Et av Norges største industriforetak, og det definitivt mest ekspansive, nemlig Norsk Hydro, er 51 % stateid. Råjernproduksjonen er konsentrert i ett monopol, statsbedriften Norsk Jernverk. La oss i tillegg bare nevne Kongsberg Våpen og Raufoss Ammunisjon og Årdal og Sunndal Verk. Da har vi uten å gå i detalj i statens kapitalistiske virksomhet nevnt selskaper med tilsammen ca. 21 000 ansatte og en samla omsetning på ca. 3 600 millioner (1972).

I norsk kapitalisme er dette kapitalistisk virksomhet av gigantformat. Når vi så tar i betraktning at SVs program er skrevet for et parti som skal arbeide i oljealderens Norge hvor vi i løpet av få år vil oppleve at Statoil blir en liknende økonomisk gigant, da forstår vi hvor håpløst mangelfullt det er når det ikke berører statens rolle som kapitalist.

Igen er det neppe uvitenhet, men simpelthen en feilaktig politisk strategi som ligger under. Med sin mangelfulle analyse av staten er ikke SV i stand til å forstå statsbedriftenes kapitalistiske karakter. I SFs og NKPs gamle programmer ble statsovertakelse kalt overføring til »samfunnsei» eller »folkeei», og med den raske økningen av den statlige sektoren som oljealderen vil skape kan jo SV glede et stort antall norske arbeidere med at de snart vil ha gleden av å bli utbytta av »folkeei» selskaper.

● Korporatismen

Punktene 17 til 20 dreier seg om korporatismen, altså sammensmeltinga mellom staten og toppen i de store organisasjonene, og det er jo et framsteg at SV har registrert denne farlige utviklinga. Vi får jo håpe at partiet vil ta konsekvensen av dette og kjempe mot korporatisme og ikke etter å skaffe seg sjøl en best mulig plass innafør den, slik en del av deres forslag til reformer av og til kan tyde på. (Her tenker vi særlig på NKPs forslag til »bedriftsdemokrati» med 1/3 representasjon fra henholdsvis eierne, de ansatte og »det offentlige».)

Men om viljen skulle være god så er i hvert fall evnen ikke noe særlig å skryte av.

Punkt 18: »... Men mens korporatismen for storkapitalen betyr at den får delta direkte i statsadministrasjonen, betyr den for fag-

bevegelsen at LO blir opphengt i samarbeid med kapitalkreftene og oppsugd i en stat som har til oppgave å opprettholde kapitalismen i Norge. Denne korporatismen undergraver demokratiet i de folkelige interesseorganisasjonene, skiller ledelsen fra medlemmene, passiviserer medlemmene og fører til at organisasjonene blir redskaper for systemet og mot medlemmenes interesser.»

Aspengren er LOs formann. Han er ikke en passiv tilskuer til det SV her beskriver. Han og hans like er aktive drivkrefter i den utviklinga som SV her kaller korporativ. Som kjent vil en fullt ut korporativ stat kunne sammenliknes direkte med Mussolinis Italia. En mann som fører en politikk som innebærer en fascistisk trusel mot arbeidsfolk i Norge, i hvert fall hvis vi skal ta SVs ord om korporatisme på alvor, en slik mann er god nok til å dele talerstol med SV 1. mai. Et slikt sjikt som toppsjiktet i LO, DNA, NKL og Samvirke er det SV kaller »den andre hovedstrømningen i arbeiderbevegelsen». I punkt 19 skriver man til og med at korporativiseringa har pågått »under DNAs ledelse». Hvis SV mente noe med dette, måtte jo den nødvendige og uunngeelige konklusjonen bli en aktiv og skjerp kamp mot DNA/LO-ledelsen, men i stedet ser vi samarbeidsflørten og det antydes til og med at en samling med DNA kan komme på tale.

Punkt 20: »Korporatismen svekker de politiske partienes innflytelse og flytter viktige avgjørelser ut av de folkevalgte organene.»

Foruten en illusjon om hvor mye avgjørelse som noengang har ligget til de folkevalgte organene så røper dette en grov feilbedømmning. Det er ikke riktig at »de politiske partiene» i sin store allmennhet svekkes av korporatismen. Det er ikke

DNA og Høyre som svekkes, de er jo sjøl en del av systemet. Det som svekkes er det lille massen av norske arbeidere og andre undertrykte har hatt av innflytelse.

Med alle sine ord om korporatisme og en praksis som tar utgangspunkt i en helt annen analyse, klarer ikke SV å dekke over at det ikke har noen analyse av at det går et djupt *klassemessig* mellom DNA/LO-ledelsen og blant annet LO-medlemmene. De klarer ikke å innse at DNA/LO-ledelsen representerer et nytt byråkratisk borgerskap og at det må føres en klassekamp mot dem på linje med kampen mot resten av borgerskapet. Dette skal vi se utslagene av i punktene 22 til 24.

● Borgerskapets diktatur

Punkt 21: »De demokratiske rettighetene i Norge – stemmeretten, yringsfriheten, retten til å organisere seg – er verdifulle og umistelige. Men Norge er likevel et borgerlig demokrati fordi det arbeidende folket ikke har makt over det økonomiske grunnlaget.»

De demokratiske rettighetene SV nevner er borgerlig-demokratiske. Derfor gir det ikke noen mening å si *»Men Norge er likevel et borgerlig demokrati»*. Hadde programmet vært marxistisk skulle det ha stått *»Men Norge er likevel et borgerlig diktatur»*, for det er det som er den grunnleggende sannheten om det norske samfunnet på tross av de borgerlig-demokratiske rettighetene som finnes. Trass i at SV kritiserer samfunnet, så strider det mot dets småborgerlige reformistiske natur å kalle en spade for en spade. Trass i ord om *»tvang og ufrihet»* så blir det sterkeste de kan få seg til å si om borgerskapets diktatur at det er et borgerlig demokrati.

Punkt 22: »I største delen av etterkrigs-tida har ikke kapitalkreftene selv kunne

organisere noe flertall for sin politikk i Stortinget. Motsetningene og splittelsen blant de borgerlige partiene har vært for stor til at de har greid å organisere noe stabilt og tillitvekkende alternativ. Det er bare Arbeiderpartiet som har kunnet garantere et stabilt politisk styre. Dette styret har gitt større velstand og materiell trygghet for nye grupper i det norske samfunnet. (Vår utheving.) Men det har ikke rokket ved kapitalens makt. Det har ikke gitt arbeidsfolk større makt over sin egen situasjon. Levestandarden er høynet, men lønnsforskjellene er like store som før. Folkets trygghet er ikke vunnet, men trues stadig av kapitalens framstøt og må derfor vinnes på nytt og på nytt.»

Slik framstiller SV myten om *»velferds-samfunnet»*. Uten reservasjoner godtar en at vi har fått større velstand og materiell trygghet. Dermed har en godtatt borgerskapets premisser med å se på overflaten av tingene, å se på f.eks. hvor mange varer en familie kan kjøpe. For sosialister må det jo være oppgaven å avsløre blant annet den økende utsvettinga som har pågått samtidig. Parallellt med den såkalte *»velstandsutviklinga»* har vi hatt steinhard rasjonalisering, MTM og tidsstudier. Vi har fått et stort antall pendlere, som ikke bare må selge arbeidskrafta si i 8 1/2 time pr. dag, men som må gi avkall på familielivet sitt for å ha til føda. Vi har sett hvordan det i stadig mindre grad går an å livberge en familie på ei lønn. Vi har sett de økende sosiale problemene. Tru ikke at kapitalen har gitt oss noe gratis. Norske arbeidere har jobba tredobbel for fjernsynet, bilen og eventuelt hytta. Men slike reservasjoner mot DNAs lovesanger til *»velferdssamfunnet»* finner vi ikke i SV-programmet. I stedet gjør man seg til talsmann for de samme mytene. Riktig-

nok slår man fast at arbeidsfolk ikke har fått større makt over sin situasjon. Men det hadde da også vært vanskelig å framstille seg som sosialister om man hadde sagt det motsatte.

Videre kan enhver lese ut av punkt 22 at DNA ikke er noe borgerlig parti og at den kapitalistiske politikken ikke »selv» har hatt noe flertall på Tinget «i størstedelen av etterkrigstida». Det svarer lite til den oppfatninga som deles av de fleste som sier de tilhører venstresida i dag, nemlig at DNA er et borgerlig parti som spiller en aktiv rolle i å bevare kapitalismen og fremme monopolborgerskapets politikk.

SV gjør et poeng av at de tradisjonelle borgerlige partiene ikke sjøl har hatt noe flertall. Men det viser at det er skralt med forståelsen for hvordan borgerskapets diktatur fungerer i sin parlamentariske form. Så lenge det er allmenn stemmerett og et visst minimum av politiske bevissthet i arbeiderklassen så vil borgerskapet som *regel* styre gjennom et parti som gir seg ut for å være arbeiderklassens parti i en eller annen form.

Høyre, som så åpent og utilslørt er borgerskapets klasseparti med et etterslep av småborgerskap, kan ikke bli noe flertallsparti i Norge. Arbeiderklassen er den største klassen, og den er til om med større enn de andre klassene tilsammen. En stor majoritet av denne klassen og dessuten deler av andre klasser og grupper (som f.eks. småbrukere og intellektuelle) regner seg på en eller annen måte som sosialister. Så lenge Norge er et borgerlig-demokrati vil det nesten nødvendigvis være slik at borgerskapet *må* styre gjennom et parti som kaller seg »sosialistisk arbeiderparti», i visse situasjoner også »et revolusjonært parti».

Det er ikke bare slik at borgerskapet har hatt flertall Tinget etter krigen, bor-

gerskapet har hatt et knusende flertall. For en stor del har parlamentsplassene bare vært delt mellom de ulike borgerlige fraksjonene. Videre har ikke DNA bare latt være å rokke ved kapitalens makt. Denne makta er blitt styrka. Den norske monopolkapitalen står sterkere i dag enn den gjorde i 1945, millionærene er flere og monopolene er større.

● Arbeiderpartiet

Punkt 23: »Arbeiderpartiet vokste fram som en folkelig bevegelse og talerør for arbeiderklassen. Men Arbeiderpartiet har aldri hatt noen revolusjonær strategi for overgangen til sosialismen. Det har trodd at det var mulig å reformere bort kapitalismen ved hjelp av kapitalismens egen stat. I stedet ble sosialdemokratiet etterhvert nært knyttet til denne staten som administrator av det

kapitalistiske samfunnet. I dag er det sosialdemokratiske apparatet et stabiliserende og bærende element for kapitalismen i Norge. Men DNA er fortsatt et arbeiderparti (vår uth.) med oppslutning fra arbeidsfolk i by og bygd med interesser som står i motstrid til monopolkapitalens og borgerskapets interesser. Derfor går det også inn for enkelte tiltak som tjener det arbeidende folket og strider mot kapitaleiernes erklærte ønsker. Men sosialdemokratiet og dets ideologi hindrer arbeiderklassens selvstendige klassekamp. Derfor må en politikk som tar sikte på å avskaffe kapitalismen, bryte med den politikk som bevarer sosialdemokratiets sterke stilling i arbeiderklassen i Norge.»

For en gangs skyld vil vi rykke ut til Arbeiderpartiets forsvar. Det er nemlig ikke sant slik SV hevder, at partiet «aldri har hatt noen revolusjonær strategi for overgang til sosialismen». Ffa 1918 til 1923 hadde Arbeiderpartiet den strategien at det finnes bare en vei og det er Oktoberrevolusjonens vei, væpna revolusjon, knusing av den borgerlige statsmaskinen og opprettelsen av proletariats diktatur. Det var kamp om denne strategien i partiet, og det var da DNA oppga denne veien at det ble nødvendig å danne NKP (1923). AKP(m-l) ble dannet fordi NKP seinere har forrådt Oktoberrevolusjonen og kommunismen.

SV forfalsker historien når det hevder at DNA aldri har vært revolusjonært. DNA sto, med sine feil og mangler, i perioden 1918-23 langt over hva SV noen gang kan tenkes å rekke opp til. Er det derfor en er så lettbeint med historien?

SV pleier sjøl, særlig når Berge Furre uttaler seg på partiets vegne, å solidarisere seg med en annen periode i DNAs historie, nemlig Tranmæls og Nygaardsvolds i

20 og 30-åra. Det var i denne perioden DNA i følge SV-programmet, ble «en administrator av det kapitalistiske samfunnet». (Det ble virkelighet i 1935 med Nygaardsvolds regjering, Hovedavtalen og kriseforliket, men hadde blitt ideologisk forberedt i tiåret før.)

Ellers er dette avsnittet preget, interessant nok, av en analyse som ligger veldig nært opp til trotskismen. Omtalen av de sosialdemokratiske partiene som «tross alt Arbeiderpartier» kjenner vi fra de trotskistiske sektens publikasjoner. Her er det vel igjen innflytelse fra Kontrast som slår gjennom på nytt. Det er nesten rørende å se hvor nydelig trotskismen føyer seg sammen med revisjonismen i analysen av DNA.

Mens SV velger å fremheve at DNA «går inn for enkelte tiltak som tjener det arbeidende folket» understreker vi kommunistene at DNA driver *sosial demagogi* for å gi inntrykk av at det er et arbeiderparti som retter seg mot borgerskapet. I virkeligheten går det i alle grunnleggende spørsmål hardt inn for kapitalklassens interesser.

Riktignok finnes det en motsigelse mellom det kupongklippende borgerskapet i Holmenkollåsen ved Oslo og DNAs byråkratborgere, som stadig slår ut i diskusjon om «sosisalisering» og «fast styring» kontra «frie markedsmekanismer», men det er motsigelser innafor den herskende klassen, dels ut fra ulik historisk herkomst og dels ut fra at enkelte grupper av kapitalister kommer i motstrid til de ledende kapitalistgruppene. Klassekarakteren av såvel Høyres «frihet» som DNAs «faste styring» forblir den samme borgerlige.

DNA-borgerne har ikke grunnlaget for sin makt i aksjer og familieeiendom, men gjennom sine posisjoner i den borgerlige staten. Derfor er det i deres interesser å

bygge ut statskapitalismen på bekostning av den private. Derfor Statoil kontra Midnight Sun o.l. For en stor del skjer imidlertid denne utbygginga av statskapitalismen i pakt med de aller største monopolene, slik vi nå ser det i oljeutbygginga i aksen mellom Statoil, Saga og Hydro.

Sjøløst framstiller DNA dette som »sosialistisk politikk», og SV går rett på limpinnen og snakker om at DNA »går inn for enkelte tiltak som tjener det arbeidende folket og strider mot kapitaleiernes erklærte ønske».

SVs kritikk mot DNA begrenser seg i slike tilfeller til å kreve enda mer statskapitalisme. SV klarer ikke å heve seg over den motsigelsen og si nei til all kapitalisme, og ja til den sosialistiske revolusjonen.

Til slutt må vi på ny påpeke det store gapet mellom liv og lære i SV, når det i programmet sies at en må »bryte med den politikk som bevarer sosialdemokratiets sterke stilling» og i praksis gjør det stikk motsatte.

(III)

SOSIALISTISK STRATEGI

Nå har vi arbeidet oss fram til tredje hovedavsnitt i forslaget til SV-program. Nå skal vi se hva slags strategi SV legger opp til på grunnlag av den analysen vi har vært gjennom. Vi sier fra med en gang at dette er hard kost. Her finnes alt fra illusjoner om fredlig overganger til sosialismen til et arbeidsprogram for regjeringssamarbeid med DNA, så det er litt av hvert å ta fatt i. Men leseren skal ikke fortvile, vi kan love mange godbiter av opportunistisk tenkning.

Først skal vi være litt positive. Punktene 1 til 3 går stort sett ut på at arbeiderklassen er den ledende klassen i

kampen for sosialismen og at den må alliere seg med andre klasser og lag av folket som har interesse av å avskaffe kapitalismen. Dette er jo både sant og visst. Men så er det jamt slutt.

● Utbyttere og utbyttede

Punkt 6» . . . Felles for den sosialistiske alliansen, der arbeiderklassen utgjør det sosiale tyngdepunktet, er interessen av å skape et sosialistisk samfunn uten utbytting, undertrykking, kjønnsdiskriminering og arbeidsdeling.»

Her nærmer SV seg til det Gotha-programmet som Marx i sin tid retta en flengende kritikk mot. Vi finner igjen noe av den utopismen som Marx påpekte i Gothaprogrammet. Hvordan? Jo, riktignok vil sosialismen raskt fjerne både utbytting og kjønnsdiskriminering, men når det gjelder undertrykking og arbeidsdeling, så er det spørsmål av en annen karakter.

I kritikken av Gothaprogrammet minte Marx om at det sosialistiske samfunnet er født av kapitalismen og i forholdsvis lang tid vil bære kapitalismens fødselsmerker. Blant annet påpekte Marx at sosialismen måtte gi lønn etter innsats ikke etter behov. Først under kommunismen – det klasseløse samfunnet – kan man virkelig gjøre parolen »fra enhver etter evne, til enhver etter behov».

Arbeidsdelinga, og deriblant skillet mellom åndelig og fysisk arbeid, er skapt gjennom årtusener og kan ikke fjernes ved et pennestøk. Det kreves mange årtier med stor innsats å jamne ut dette skillet. Sannsynligheten taler for at det kan ta hundre år eller mer.

Når det gjelder undertrykkinga så skal den riktignok opphøre for flertallet av befolkninga, men uten at dette flertallet undertrykker de gamle utbytterne og

Hvor går SV? Reform eller revolusjon?
132 s. Kr. 16.

andre som vil gjenopprette kapitalismen så kan det ikke eksistere noen frihet for flertallet. Sosialismen betyr ikke opphevelsen av enhver klassestat, det betyr opphevelsen av den borgerlige staten og opprettelsen av den proletariske. Men i statens vesen ligger det jo nettopp at den undertrykker. Det kan ikke eksistere noen likhet mellom utbyttere og utbyttede, slo Lenin fast i »Den proletariske revolusjonen og renegaten Kautsky». Med sin erfaring i økonomi og samfunnsliv, sine forbindelser både innenlands og utenlands og sitt grep på den militære

kunsten vil den gamle utbytterklassen i lang tid ha et overtak på arbeiderklassen. Dette overtaket vil føre til sosialismens fall hvis ikke arbeiderklassen i tilstrekkelig grad nøytraliserer utbytterne og holder dem nede – undertrykker dem.

Et slik sosialistisk samfunn som det SV beskriver finnes ikke og det kan heller ikke finnes. Bare kommunismen kan oppheve undertrykkinga og arbeidsdeling.

● Det borgerlige parlamentet

Punkt 12: »Kapitalismen kan ikke avskaffes bare ved at folk stemmer på et sosialistisk parti og gir det flertall i Stortinget. Sosialister deltar i parlamentarisk arbeid med en klar bevissthet om at makten i det kapitalistiske samfunnet ikke først og fremst ligger i Stortinget. Men det kan være et viktig steg på veien til sosialismen å vinne flertall i Stortinget. Enda parlamentarismen i Norge i dag vesentlig er et redskap for kapitalistiske interesser, kan det borgerlige demokratiets lover vendes mot borgerskapet. I slike tilfeller er det borgerskapet som må bryte med det borgerlige demokratiet om det vil sikre sine privilegier.» (Vår uth.)

Legg merke til de formuleringene vi har framhevet. Det som sies her er at det borgerlige parlamentet er ikke alt her i verden, men det er temmelig viktig allikevel. Parlamentarismen er stort sett et redskap for borgerskapet, *men* . . . Til tross for en del snakk om massekampens betydning i punktene foran stiller dette punktet det parlamentariske arbeidet i en særstilling og sier i virkeligheten at veien til sosialismen for en stor del går gjennom Stortinget, sjøl om man tar reservasjon.

På samme måte bygger dette punktet opp illusjoner om hvor mye borgerlig-demokratiske hensyn teller når borger-

skapets livsbetingelser er truet. Så lenge kommunistene er små og ikke betyr noen akutt fare for borgerskapet så kan vi f.eks. bruke trykkefriheten til å avsløre borgerskapets diktatur. Men så fryktelig langt strekker ikke denne beskyttelsen seg.

AKPs formann, Sigurd Allern, ble for et par år siden helt vilkårlig arrestert da Klassekampen avslørte regjeringas hemmelige forbindelser med quislingregjeringa i Saigon. Klassekampens marxist-leninistiske kollega i Vest-Tyskland har fått flere nummer beslaglagt i år for å ha avslørt politibrutalit.

Det samme gjelder på andre områder. Det finnes et visst spillerom som borgerskapet finner at det vil godta for å bevare maska, mens dets klasseinteresser sier det at det setter større pris på å bevare kontrollen enn på denne maska. Derfor er det en lovmessighet at borgerskapet i visse tilfeller må »bryte med det borgerlige demokratiet», og slett ikke utenkelig slik en kan få inntrykk av i SV-programmet.

Punkt 13: »De sosialistiske representantene på Stortinget og i kommunestyrene er tjenere for bevegelsen utenfor de parlamentariske organene. De fører fram krav om reformer som letter arbeidsfolks kår under kapitalismen. Slik er det parlamentariske arbeidet innordnet i masseaksjoner og det utenomparlamentariske arbeidet på arbeidsplassene . . .

Vi henviser til SVs praksis for å vise hvor hult dette er. SV har gang på gang overordna det parlamentariske arbeidet over massekapen. Når det står at det parlamentariske arbeidet er »innordnet i masseaksjonene» så er det en antydning om SVs dyrking av alt som foregår på Løvebakken. En marxist ville si at det parlamentariske arbeidet er *underordnet* i

LENIN OM VALGTAKTIKK

LENINISMEN OG VALG UNDER KAPITALISMEN.

Lenin-utvalg av Pål Steigan.

Forlaget Oktober. Pris kr. 7,50.

forhold til massekampen. Ideen om »innordning» samsvarer med en praksis som går ut på å la massekampen styres av det som skjer i de parlamentariske organene og skrur av og på ettersom den parlamentariske taktikken trenger det.

● Deltakelse i borgerlige regjeringer

» . . . Avgjørende for sosialistenes parlamentariske styrke er den utenomparlamentariske kampens styrke. Derfor vil ikke sosialistene ta regjeringsansvaret uten at de har reell politisk og sosial makt. Denne makten forutsetter at kapitalismens makt svekkes gjennom et

målbevisst og handlekraftig folkeflertall. Bare et slikt flertall kan være basis for en ny politisk makt som får sitt uttrykk i en revolusjonær sosialistisk regjering. En slik regjering kan bli et viktig redskap for å bryte kapitalistklassens makt og i stedet erstatte dem med et sosialistisk demokrati.»

Dette er en av de absolutte perlene i programmet. Avkledd alle fraser om »revolusjonær regjering» og »ny politisk makt» er dette et program for å gå i regjering under kapitalismen, gjerne også i samarbeid med DNA. Dette går fram hvis man går de »radikale» frasene litt etter i sømmene.

»Sosialistene vil ikke ta regjeringsansvar» åpner det med, mens det seinere går fram at det er nettopp det de vil, under »bestemte vilkår». Hvilke? Jo, hvis de har »reell politisk og sosial makt».

»Sosial makt» er fryktelig ullent og sier oss ikke noe, men det blir definert i neste setning. Denne makten forutsetter »et målbevisst og handlekraftig folkeflertall» som »svækker» kapitalismens makt. Her er vi framme ved kjerna. »Folkeflertall» det betyr flertall i Stortinget. Hvem som skal ha flertall? Om dem vet vi ikke annet enn at de er målbevisste og handlekraftige. Det står ikke noe om at SV skal ha stortingsflertall aleine, derfor må vi anta at et slikt »folkeflertall» også kan omfatte Arbeiderpartiet, bare de er »målbevisste og handlekraftige» nok. Denne målbevisstheten tenker man seg vel sikra ved at SV utgjør en mer jamnbyrdig del av Stortinget i forhold til DNA, slik at man kan presse DNA »til venstre». Står ikke dette i programmet? Jo, indirekte står det, fordi dersom man mente at SV ikke vil ta regjeringsmakta uten flertall i Stortinget, så kunne man vel skrive *det*, og gå utenom alle »målbevisste og handlekraftige» dikkedarer.

Dette folkeflertallet skulle så bli basis for »en ny politisk makt». Det parlamentariske flertallet skal danne en parlamentarisk regjering. Så enkelt er det. Dette blir ikke noen ny politisk makt i den betydninga som marxistene snakker om det i forbindelse med f.eks. Pariskommunen og de sosialistiske revolusjonene, hvor arbeiderklassen dannet nye, ikke-parlamentariske organer for å styre sitt samfunn. SV snakker om å gå inn i en parlamentarisk regjering mens kapitalismen ennå eksisterer, ellers hadde det jo ikke vært noen »kapitalismens makt» å »svække». SV tror videre at ei slik regjering »kan bli» et viktig redskap til å »bryte kapitalistklassens makt» og innføre »sosialistisk demokrati». Dette må bety at ei regjering som er oppretta under borger-skapets diktatur på et borgerlig-parlamentarisk grunnlag skal arbeide under kapitalismen for å avskaffe den og innføre sosialismen.

Slike ting var det sikkert et flertall av DNAs tilhengere som trodde da regjeringa Nygaardsvold ble oppretta. Den skulle sikkert være både handlekraftig og målbevisst i å bryte kapitalistklassens makt. SV har sjøl konstatert hvordan det gikk. DNA ble en »administrator av kapitalismen». Det er nøyaktig det samme SV tar mål av seg til å bli med formuleringene i punkt 13, og med nøyaktig de samme påskuddene som DNA i sin tid gjorde. Men historiske lærdommer må da sette spor. At det fantes hederlige folk som hadde illusjoner i 1935 kan forstås, men i dag burde man ha lært.

Forøvrig skal det bli morsomt å følge SVs utvikling fram til det finner ut at forutsetningene for et handlekraftig folkeflertall er til stede. Morsomt, på samme måte som en tragikomedie er det.

● **Kontrarevolusjon og revolusjonær vold**

Punkt 16: *»Den herskende klasse i andre land har brukt kupp, vold og undertrykking for å hindre sosialismen i å vinne fram. Den har avskaffet de demokratiske rettighetene, brukt militærapparatet og startet borgerkrig. Norge har hatt en fredeligere og mer demokratisk historie. Striden mellom klassene har ikke vært preget av voldsbruk. Denne tradisjonen bygger sosialister videre på i sitt arbeid for et sosialistisk demokrati. Sosialister verger om og verner de demokratiske rettighetene og motarbeider vold og våpenbruk så lenge det er mulig. Sosialistene kan i Norge også i framtida vinne fram uten bruk av voldsakt. Men sosialistene er forberedt på at kapitalismens voldsapparat kan bli brukt mot en voksende sosialistisk massebevegelse. Sosialistene vil gjøre alt som står i deres makt for at sosialismen skal bli innført i Norge med fredelige midler. Men til sist er det styrkeforholdene i klassekapnen og de internasjonale forhold som avgjør om kapitalistklassen kan tvinges til å gi fra seg sin politiske og økonomiske makt uten væpnet motstand. En sterk sosialistisk bevissthet blant soldatene, utmelding av NATO, nedbryting av den autoritære kommandostrukturen i militæret og isolering av reaksjonære offiserer øker også mulighetene for en fredlig overgang til sosialismen og minsker muligheten for inngrep fra den internasjonale storkapitalen. Men sosialistene vil ikke la borgerskapets våpenmakt stanse en sosialistisk massebevegelse. De vil i tide sørge for at en slik motstand fra borgerskapet blir møtt med nødvendig motmakt fra arbeiderklassen.»*

Her snakkes det altså om revolusjon, og

det er interessant. La oss se litt på hvordan plattformskribentene tenker seg denne revolusjonen.

Som vanlig er det spørsmålet om væpna makt som er bøygen. Plattformen angriper dette fra forskjellige vinkler, men våger aldri å ta opp spørsmålet direkte, – trengs det en væpna arbeiderklasse til å gjennomføre revolusjonen?

Punkt 16, er for en stor del en avskrift av NKPs program. Det første som slås fast er noe som alle vet, nemlig at herskerklassen i andre land har brukt «kupp, vold og undertrykking for å hindre sosialismen i å vinne fram». Det finnes hundretalls slike eksempler og hvert eneste år bringer oss nye eksempler på det samme. Det som skjedde i Indonesia i 1965 eller i Chile i fjor er ei gammel lekse. Borgerskapet sikrer i det ytterste sin makt ved børsespillene og kanonmunningene. Den arbeideren skal være bra uopplyst som ikke kjenner flere slike eksempler. Derfor er det heller ikke oppsiktsvekkende at SV har innsett det.

Men ikke før er det sagt en setning eller to om herskerklassens kyniske og brutale karakter i «andre land», før vi blir advart mot å trekke forhastete konklusjoner om at det samme gjelder for vårt land. For nei, «Norge har hatt en fredeligere og mer demokratisk historie». Striden mellom klassene har ikke vært preget av voldsbruk.»

SV er nødt til å innrømme at det finnes et enormt materiale skrevet i blod om borgerskapets vilje til å knuse revolusjonen, men de nekter å trekke noen som helst lærdom av det. Det heter alltid at vårt land er annerledes, vi har en fredeligere tradisjon.

Dette er for det første en ytterst forvrengt utgave av norsk historie. Det er det samme bonderomantiske glansbildet som serveres i de borgerlige lærebøkene.

Sannheten er at borgerskapet i flere perioder har drevet svært systematiske forberedelser til kontrarevolusjon i tilfelle det skulle bli nødvendig. Det gjaldt både i tju- og trettiåra og det gjelder for all del i dag, med Wintex-øvelser osv.

Dessuten bør programffatterne, som er så ivrige etter å skjønne det norske borgerskapets historie, kanskje tenke etter om det på noe tidspunkt virkelig har vært et spørsmål om uker eller måneder før en revolusjon kunne seire. Har det ikke falt dere inn at årsaken til at Norge ennå ikke har blitt noe Chile, er at borgerskapet har klart å stanse utviklinga for den kom så langt. Kan det ikke tenkes at opportunistiske arbeiderledere har bremsset på den revolusjonære utviklinga, slik som f.eks. da DNA/LO-ledelsen avblåste generalstreiken i 1917, og at det derfor er blitt *unødvendig* for borgerskapet å ty til tanks og kanoner? Visst kan det tenkes, men den tanken vil ikke SV tenke, de foretrekker teorien om at Norge står i en særstilling.

● Fredelig overgang

Etter å ha bedyret at sosialistene i Norge også i framtida kan vinne fram uten voldsbruk, må de på ny innrømme at »kapitalismens voldsapparat kan bli brukt mot en voksende sosialistisk bevegelse». SV har funnet ut at det under spesielle styrkeforhold i klassekampen og på den internasjonale arena kan bli slik at »kapitalistklassen kan tvinges til å gi fra seg sin politiske og økonomiske makt uten væpnet motstand». (Plattformen sier ingenting om hva som vil hende dersom det ikke er slike forhold at kapitalistklassen vil gi opp frivillig. Vi må jo anta at SV kan tenke seg at borgerskapet kan komme til å bruke vold, men det har SV ingen strategi for å møte. Det de håper på er

»styrkeforholdene i klassekampen og de internasjonale forhold». Et slikt parti skulle slutte med å kalle seg arbeiderklassens fortropp og gå over til betegnelsen »de håpefulles parti».)

Men hvilke »spesielle forhold» er det SV mener kan få kapitalistklassen til å legge bort muskedunderen og trekke i kjeledressen? Jo:

»en sterk sosialistisk bevissthet blant soldatene, utmelding av NATO' nedbryting av den autoritære kommandostrukturen i militæret og isolering av reaksjonære offiserer»

En utmelding av NATO skal »minke muligheten for inngrep fra den internasjonale storkapitalen», nei nå har vi hørt det også. Er det en situasjon hvor den norske arbeiderklassen bør være forberedt på utenlandsk invasjon, så er det nettopp i tilfelle av at Norge skulle melde seg ut av NATO. NATO-maktene vil jo da nettopp være interessert i en slik invasjon, og de vil være fullt i stand til å gjennomføre den. Dersom den norske arbeiderklassen oppåttil ikke skulle være væpnet, så vil jo det være jamngodt med en direkte invitasjon til Bundeswehr og US-Marines. Eller trur SV at disse maktene vil la seg stanse av at Norge formelt går ut av NATO?

Resten av SVs »spesielle situasjon» handler om forholda i de væpnete styrkene i Norge, nemlig »en sterk sosialistisk bevissthet blant soldatene», »nedbryting av den autoritære kommandostrukturen» og »isolering av reaksjonære offiserer». Dette avslører at SV ser på borgerskapet som en passiv motspiller som er ute av stand til å omgruppere kreftene sine hvis det skulle ha alvorlige vansker. Det borgerskapet som SV tegner et bilde av, skulle kunne vippes av pinnen av ungene på småskolen.

SV kan ikke falle på tanken om at et

borgerskap som ser at det begynner å miste kontrollen over sjølve kjerna i sitt statsapparat, vil sette i verk mottiltak. Før det kommer så langt kan staten sette i verk drastiske undertrykkelse av sosialistiske og kommunistiske agitatorer i forsvaret. Det nåværende militærvesnet kan bli erstattet med verva tropper, som vil være atskillig mer lojale. Borgerskapet kan sikre seg med å skape elitekorps av »Green Berets»-typen, eller opprette private armeer, slik som deler av borgerskapet i England nå er i ferd med å gjøre.

Det finnes tusen og en midler som borgerskapet kan sette inn mot den tenkte situasjonen til SV, som kan vende den fra å »øke mulighetene for en fredelig overgang» til å øke mulighetene for en blodig kontrarevolusjon. Derfor er det et ytterst tynt illusjonsverk SV bygger sin »revolusjon» på. Den forutsetter ei utvikling som ikke hører hjemme i den virkelige verden og den forutsetter at klassemotsigelsene ikke virkelig er uforsonlige, og denne usannsynlige situasjonen er den eneste situasjonen SV har noen strategi for.

Det eneste SV har å stille opp om drømmen om en fredelig overgang ikke skal gå i oppfyllelse er:

»Men sosialistene vil ikke la borgerskapets våpenmakt stanse en sosialistisk massebevegelse. De vil i tide sørge for at en slik voldsbruk fra borgerskapet blir møtt med nødvendig motmakt fra arbeiderklassen.» (Vår utheving.)

»Nødvendig motmakt» – alltid denne margstjælende tannløsheten. Er SV tilhenger av folkevæpning eller ei, kan vi ikke få et klart svar på det? »Nødvendig motmakt». joda vi kjenner til den fra Chile, hvor revisjonistene hadde tilgang til våpen, men nektet folkemassene å væpne seg. Joda, vi kjenner til det, man nekter ikke for at det kan trenge våpen, men

2. utgåve, nynorsk tekst. Pris kr. 18.

man bekjemper hardnakket enhver forberedelse av massene. Særlig bekjemper man de politiske forberedelsene, man nekter å fortelle arbeiderklassen og de andre progressive at det er nødvendig med væpna revolusjon. I stedet tuter man dem ørene fulle om den fredelige veien. Det er dette som er kjernen i snakket om »nødvendig motmakt». En politisk og ideologisk avvæpning av klassen som må føre til nederlaget om den får vinne fram sjøl om det også skulle finnes våpen, fordi folket ikke vil være forberedt på å bruke dem.

Etter dette går det an å slå fast av SV ikke har noen strategi for sosialisme eller revolusjon, bare et fromt ønske om at alt skal gå bra, og ei dødsdømt linje for hva som skal skje om ikke bønnene blir hørt.

● Reform og revolusjon

Hvordan ser så SV på forholdet mellom reform og revolusjon? I punkt 17 får vi en omtale av det. »Kapitalismen kan ikke avskaffes gradvis gjennom reformer aleine,» står det. Ikke reformer aleine, men altså også gjennom reformer, er det spørsmålet leseren uvilkårlig stiller seg. Og ganske riktig, for når vi leser videre, ser vi følgende teori:

Punkt 17»... I den sosialistiske reformpolitikken er det derfor en klar og bevisst sammenheng mellom de ulike reformene. (...) Reformenes mål er å styrke arbeiderklassens makt og posisjon og avsvække kapitalistklassen. Det dreier seg ikke om å få kapitalismen til å fungere bedre, men om å forrykke likevekten i systemet i arbeiderklassens favør ... Men reformer leder ikke i seg selv til sosialismen – bare til en situasjon da overgangen til sosialismen blir mulig, gjennom en avgjørende konfrontasjon med borgerskapet og et brudd med kapitalismen – en revolusjon.»

Reformene skal altså bygge opp til en revolusjon gjennom stadig å styrke arbeiderklassens posisjon og svekke kapitalistenes. Dette er på ingen måte noen ny ide. Den finnes hos Gortz i hans »systemoverskridende reformer», den finnes hos Trotsky i hans »overgangsprogram». Denne linja skiller seg fra den vanlige reformismen ved at den ikke påstår at reformene i seg sjøl vil ende opp i sosialismen, men hevder at reformene vil bringe det kapitalistiske systemet så kraftig ut av likevekt at det ganske lett kan vippes over ende.

Hvordan ser det ut i virkeligheten? Har noe land hittil blitt sosialistisk etter en serie med reformer som har brakt systemet ut av balanse? Hvis vi går gjennom land etter land, som er eller har vært sosialistiske så ser vi at *ingen* av dem har ei slik historie. Den var en borgerlig-demokratisk revolusjon som dannet opp-takten til Oktoberrevolusjonen, og det var krisa i den borgerlige republikken som ga støtet til revolusjonen. Det var ikke en serie med reformer, men en revolusjon med våpen i hånd, som brakte seier.

Det er ingen revolusjonær strategi SV serverer, til tross for at ordet revolusjon er nevnt noen ganger. Mens blodet fra chilenske arbeidere fortsetter å flyte i torturkamrene klamrer SV seg til den »fredelige veien». Borgerskapets voldsmskt blir systematisk undervurdert og bagatellisert, slik som f.eks. når det eneste som står om dette i punkt 18 er at »*Det borgerlige herredømme blir ikke opprett-holdt bare gjennom det statlige volds-apparatet ...*» (vår uth.)

Dette er en bevisst nedvurdering. Dette med frivillig å sette på seg skylapper for å unngå å se borgerskapets forberedelser til å slå ned arbeideropprør, er noe som er helt grunnleggende hos reformismen, SV gjør derfor ikke noe annet her enn å slutte seg inn i rekken av partier som på sitt beste ikke har oppnådd noe mer enn et tragisk nederlag og på sett verste å bli kapitalistisk støtteparti. *Konklusjonen må bli at en arbeiderklasse som ønsker revolusjon må frigjøre seg fra påvirkninga fra SV, for SV har ingen politikk for å virkeliggjøre løftene om et sosialistisk samfunn.*

● Parlament og sosialisme

Alt tyder på at troen på parlamentarismens saliggjørende kraft er stor i SV. Derfor er det interessant å lese punkt 18.

Der heter det om »den sosialistiske omveltningen»

at »Den oppretter organer for direkte demokrati som sikrer det arbeidende folket makten og kontrollen over det sosiale liv. Det vokser fram organer for direkte demokrati. Gjennom dem velger arbeiderklassen sine ledere og tar del i forvaltning og organisering.»

Dersom dette skal være noe annet enn fraser må det bety at SV går inn for å avskaffe parlamentarismen etter »den sosialistiske omveltningen». For parlamentarismen kan ikke forenes med det sosialistiske prinsippet om at det arbeidende folket skal ta direkte del i statslivet og beslutningene. Det som er nytt her er at SV antyder at en går inn for å avskaffe parlamentarismen. Gjør SV det?

— — —

Det avsluttende avsnittet i delen om sosialistisk strategi inneholder påstanden om at SV *»anvender og utvikler marxismens teori»*. Dette har vi vært inne på i første del av denne artikkelen i Røde Fane 5/74, så på det nåværende tidspunktet vil vi overlate til leseren å bedømme om det finnes noe særlig mer som er marxistisk i SV-programmet enn dette ene ordet i punkt 19.

(IV) SOSIALISMEN

Nå har vi kommet fram til fjerde og siste avsnitt i forslaget til SV-program. De spørsmåla vi skal ta opp her dreier seg i første rekke om proletariatets diktatur og Sovjet.

● »Folkets stat»

I NKPs program står det en bisetning om proletariatets diktatur, ikke som noe NKP går inn for, men som noe »Marx og

Engels kalte» sosialismens statssystem. NKP står derfor milevidt fra et kommunistisk standpunkt, men som et alibi var partiet likevel nødt til å ta med begrepet »proletariatets diktatur» i en eller annen form. NKP har nå i og med SV-programmet vært med på å foreslå at NKP skal nedlegges til fordel for et parti som ikke på noen måte tar opp proletariatets diktatur. Dette er en logisk konsekvens av NKPs utvikling. Den borgerlige utartinga kunne bare ende med at også det siste formelle skinn av »kommunisme» forsvant. Allerede punkt 1 under avsnittet om sosialismen er et tydelig vitnesbyrd om at en har kastet alle hemninger over bord og går for fulle seil inn i en venstresosialdemokratisk analyse.

Punkt 1: »Det sosialistiske samfunnet utvikles gjennom kapitalismens motsetninger og folkets egen kamp. Folket tar regjeringmakten i staten, bryter ned den borgerlige statens maktorganer og bygger opp en sosialistisk og demokratisk stat under det arbeidende folkets kontroll.»

Her opptreer begrepet »folkets regjeringmakt» eller »folkets stat» i en lett omskrevet form. Slike begreper opptreer gang på gang i arbeiderbevegelsens historie blant de folkene som er påvirket av borgerskapet. Under press fra den herskende klassen godtar de at »proletariatets diktatur» er for grovt og brutalt og udemokratisk. I stedet snakker de veldig mye om »folkets stat». Det er her på sin plass på nytt å minne om Marx' kritikk av Gotha-programmet.

Marx sier:

»Spørsmålet blir da: Hvilken omdannelse vil statsvesenet gjennomgå i et kommunistisk samfunn? Med andre ord: Hvilke samfunnsmessige funksjoner som er analoge med de nåværende statsfunksjoner vil det der bli tilbake?

Dette spørsmålet kan bare besvares vitenskaplig, og en kommer ikke problemet et loppesprang nærmere om en aldri så mange tusen ganger parrer ordet folk med ordet stat.

Mellom det kapitalistiske og det kommunistiske samfunn ligger perioden med det førstes revolusjonære omdannelse til det andre. Til den svarer også en politisk overgangsperiode, hvis stat ikke kan være noe annet enn *proletariatets revolusjonære diktatur.*» (Karl Marx, «Kritikk av Gotha-programmet», Ny dag, Oslo 1951, s. 24–25).

En stat er et undertrykkelsesapparat, og dersom det ikke lenger finnes noen klasser, så vil det ikke lenger finnes behov for noen stat. Under sosialismen finnes det klasser og det finnes en fare for kontrarevolusjon. Proletariatet bruker *sitt* statsapparat til å hindre kontrarevolusjonen og til å utvikle samfunnet framover mot kommunismen hvor det ikke lenger finnes noen klasser, og hvor derfor også staten vil dø bort. Borgerskapet bruker *sitt* statsapparat til å hindre revolusjonen. Spørsmålet om staten er derfor *direkte* knytta til *klasser*. Staten har bare mening i forholdet mellom klassene, som redskap for den ene eller den andre klassen. Derfor slipper en ikke unna ved å skrive side opp og side ned med besvergelses til »folkets stat». »Folket» er ingen klasse, i sin videste betydning kan begrepet til og med omfatte alle klassene i et samfunn. Da blir det fullstendig meningsløst å snakke om »folkets stat». Begrepet »folkets stat» kan også brukes i en trangere betydning, dersom en definerer det, men det kan på ingen måte innsnevres til å bety *en* klasse. Og staten er enten den ene eller den andre klassens diktatur.

I virkeligheten er ikke pratet om »folkets stat» bare uvitenskaplig og meningsløst, det er direkte avstandstaken fra proletariatets diktatur. Derfor tjener det den klassen som frykter proletariatets diktatur som pesten, nemlig borgerskapet.

Det er ikke arbeiderklassen som har interesse av at proletariatets diktatur blir kriminalisert. For en klassebevisst arbeider er proletariatets diktatur like sjølsagt og naturlig som sosialismen er det. Det betyr at hans klasse skal opprettholde sin makt etter revolusjonen uhindret av noen lov og med sin egen væpna makt som garanti. Borgerskapet derimot har interesse av at proletariatets diktatur kommer i miskreditt.

Et sosialistisk arbeiderparti som var verd navnet burde svare på borgerskapets hets på dette området med å stå enda fastere på proletariatets diktatur i stedet for å vike grunnen. Bare med en stålsatt prinsippfasthet på dette punktet kan en unngå at borgerkampanjen lykkes. Bare en slik holdning kan hindre at arbeiderklassen og det arbeidende folket blir forvirret av borgerskapets snakk om »frihet og demokrati».

I stedet for å fire på prinsippene bør et virkelig arbeiderparti gå til motoffensiv og vise hva slags »frihet» borgerskapet i virkeligheten går inn for, at det er friheten for de få til å bli rike på de manges bekostning, at det er friheten til et liv i luksus for en liten klasse som lever av andres arbeid, og at det er friheten til elendighet for de mange. Et slikt parti er SV ikke, og det kan det heller aldri bli. Avsnittet om sosialismen er fylt til randen av »klasseløst demokrati» og viser med all ønskelig tydelighet at SV alt før de har rukket å bli noe parti har gitt etter for den borgerlige propagandaen.

● Sovjet i dag

Det andre politiske poenget i avsnittet om Sosialismen gjelder vurderinga av Sovjet. Her heter det:

Punkt 4: »Men de vanskelige forhold som det nye samfunnet ble skapt og utviklet under, muliggjorde den såkalte Stalin-perioden, med alvorlige brudd på grunnleggende sosialistiske prinsipper. Den senere utvikling i Sovjet-unionen og de andre land som har gjennomført en sosialistisk revolusjon representerer store forandringer i forhold til denne perioden. Men byråkratiet har fortsatt stor makt og selv om folkene i disse land er sikret rettigheter som bare er mulig å oppnå etter en sosialistisk

revolusjon, mangler det etter vår oppfatning rettigheter som sosialister i Norge alltid har kjempet for og vil bygge videre på i arbeidet for sosialismen her i landet.»

Vi har hørt noen påstå at det i dette avsnittet ikke står at Sovjet i dag er sosialistisk. Dem om det. Noen vil sikkert også legge hovedvekta på den siste setningen etter komma for å vise at SV »tar avstand fra Sovjet». Dette er jo en måte å løse dilemmaet mellom en lojalitet til SV og en kritikk av Sovjet på, som en sjølsagt måtte vente. Det er bare det at det er jamgodt med å stikke hodet i sanda. Dette avsnittet er tvers gjennom kontrarevolusjonært og trass i en viss kritikk er det i store trekk et forsvar for det sosialimperialistiske Sovjet. Er det en drøy påstand? La oss gå gjennom de politiske hovedelementene i dette punktet.

1. Den skarpeste kritikken rettes mot Sovjetunionen i de tretti åra Stalin sto som landets fremste leder, for det er bare i den forbindelse at det snakkes om »alvorlige brudd på grunnleggende sosialistiske prinsipper». I Røde Fane nr. 4 påviste vi at det etter Stalins død hadde skjedd en kontrarevolusjon i Sovjet med gjenoppretting av profittsystemet og kapitalismen. Det SV derfor retter skarpest kritikk mot er brorparten av den perioden av Sovjets historie da det virkelig var sosialisme i landet. En sak er at Stalin kan ha gjort enkelte feil, men å framstille Sovjet under hans ledelse som dårlig og til og med verre enn det kapitalistiske Sovjet av i dag, det er å løpe borgerskapets ærend.

2. Kontrarevolusjonen i Sovjet framstilles som et framskritt. Ordet framskritt er riktignok ikke brukt, men når det står at det på den ene sida har skjedd »store forandringer» og dette på den andre sida

stilles opp mot »alvorlige brudd på sosialistiske prinsipper» under Stalin, så betyr det at SV mener at Krustsjov-Bresjnevs sosialimperialisme representerer en forandring til det bedre. Helt klart blir dette når det står slik at vi ser setningene i sammenheng. Da står det at »Den senere utvikling i Sovjet-unionen . . . representerer store forandringer . . . Men byråkratiet har fortsatt stor makt. . . ». Med andre ord, det nye borgerskapets kontrarevolusjon har gjort Sovjet bedre, sjøl om det ennå står noe igjen. Det er som om det skulle vært saksa fra en kronikk i Aftenposten.

3. Sovjetfolket er sikret rettigheter som bare er mulig å oppnå etter en sosialistisk revolusjon» blir det hevdet. Dette betyr at SV indirekte hevder at Sovjet er sosialistisk, sjøl om det har visse feil. Kan SV kanskje påvise hva slags rettigheter dette skulle være når arbeiderklassen er fratatt kontrollen over produksjonsmidlene og dens klasseorganer er omdanna til reint korporative organer for den nye klassens diktatur. AKP har lagt fram et stort materiale som dokumenterer vår analyse. Når SV påstår at det angivelig skulle finnes sosialistiske rettigheter i Sovjet, så er det en påstand uten noen som helst dokumentasjon. Vi venter spent på materiale.

4. SV innrømmer at det også mangler rettigheter. Men denne kritikken blir en delkritikk. Ikke på noe tidspunkt reiser SV tvil om at Sovjet er sosialistisk eller at arbeiderklassen har makta i Sovjet. På tross av kritikken av manglende rettigheter blir derfor helheten i SVs standpunkt til Sovjet en stillingstaken *for* det nye borgerskapets fascistiske diktatur og *for* den aggressive imperialistiske supermakta Sovjet.

Vi vil ikke med dette underslå at SVs programformuleringer om Sovjet representerer et kompromiss. Det gjør de. Men

de er ikke et kompromiss mellom ei riktig og ei feilaktig linje overfor Sovjet. Det er et kompromiss mellom *to feilaktige* linjer, nemlig det bresjnevistiske pro-sosialimperialistiske og den trotskistiske linja. Trotskistene har nemlig ei »analyse» av Sovjet som går ut på at Sovjet er en »degenerert arbeiderstat». Det betyr at de i prinsippet godtar det nye borgerskapets påstand om at Sovjet er sosialistisk, men at de mener at sosialismen i Sovjet har »degenerert» helt siden tidlig i tjuåra. Trotskistene sier at det er »irrelevant» å gå inn på spørsmålet om statens klassekarakter under Stalin. De vet altfor godt at det kan påvises at staten var arbeiderklassens stat og ikke noe annet. Derfor lanserer de den umarxistiske teorien om en »byråkратиets stat» over klassene, så skaper de det falske begrepet om »den degenererte arbeiderstaten» som altså verken er proletariatets eller borgerskapets diktatur.

Igen ser vi et eksempel på at den trotskistiske påvirkninga som finnes i Kontrast utmerket lar seg forene med den bresjnevistiske revisjonismen i de mest høyreorienterte delene av NKP.

KORT OPPSUMMERING

Vi mener vi har påvist at SVs program verken er revolusjonært eller marxistisk, men at det tvert om er et venstresosialdemokratisk program med revisjonistiske og trotskistiske innslag. Dette programmet kan aldri bli rettesnor for den norske arbeiderklassens kamp for sosialismen, men i høyden bli rettesnor for SVs vei til regjeringstaburettene.

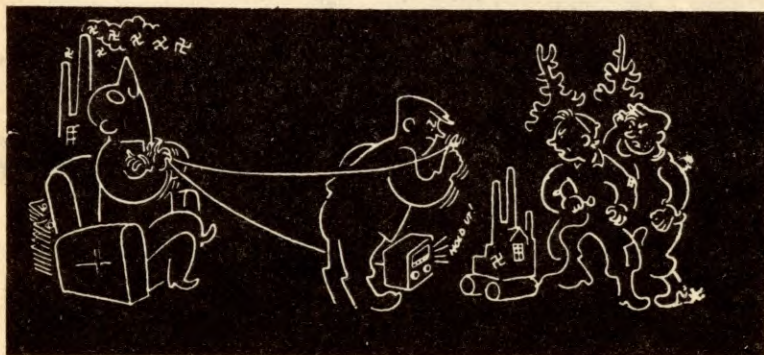
SVs landskonferanse skal behandle dette programforslaget. Den må så gjerne vedta den. Det vil bare gjøre det enda lettere for oss kommunister å trekke skillelinjene mellom sann og falsk marxisme overfor klassebevisste arbeidsfolk.

Vi trur det skal bli lett å vise et stadig økende antall av arbeidere og andre progressive som er på vei mot venstre at SV ikke representerer noe alternativ, og at de må slutte opp om Arbeidernes Kommunistparti. NKP må så gjerne oppløse seg til fordel for et slikt venstresosialdemokratisk parti som det programmet trekker konturene av. Det vil være gjøre det politiske bilde enda klarere. Etter at NKP opphørte å være kommunistisk har det

gitt opp sin eksistensberettigelse som eget parti og hører derfor logisk hjemme i sosialdemokratiet.

Men om det skulle finnes noe venstre i SV som er det mer enn i navnet og som har ryggerad nok til å gå mot høyrekursen, gå mot tilnærminga til sosialimperialismen og DNA og våger å stå på et revolusjonært grunnlag, så har de ikke noe annet alternativ enn å forkaste plattformen i sin helhet.

«De tjente på krigen»

Terje Valens meget omdiskuterte bok: «De tjente på krigen», er nå kommet ut på Oktober Forlag!

I forlagets presentasjon av boka står det bl.a. «Boka undersøker de viktigste trekkene ved hele okkupasjonsøkonomien. Den går gjennom tyskerne økonomiske politikk i Norge, og drøfter politikken til hjemmefrontledelsen i lys av dette». «Boka viser at tyskerne la opp til samar-

beid med de norske monopolene, at hjemmefrontledelsen representerte monopolkapitalen og storkapitalen i Norge, og at det var kontakt mellom dem og tyskerne under okkupasjonen».

32,50

Oktober

STUDER UTKASTET TIL FAGLIG MANIFEST

Dette studieopplegget er beregna på studiegrupper som vil sette seg inn i helheten i utkastet og vurdere hovedlinja i det. Studieopplegget må brukes slik det passer for hver gruppe, en får velge ut spørsmål ettersom en bruker ett eller flere møter. Vi vil også anbefale at folk arrangerer åpne møter med innledning og diskusjon etterpå. Da bør innlederen forberede seg grundig, f.eks. ved å bruke den faglige studieboka fra AKP(m-l) også i forberedelsene. Til diskusjonsformen: Sørg for å få motsigelsene klart fram. Dere studerer et utkast, det er om å gjøre å finne feil, uklarheter, mangler og svakheter!

SPØRSMÅL 1:

I punkt 2 om »De to linjene» heter det at »alt snakk om at LO-ledelsen 'tross alt er arbeiderrepresentanter' er feilaktig og direkte ~~skadelig~~. Ja, en slik oppfatning omsatt i praksis er sjøl uttrykk for klassesamarbeid. »Diskuter dette med utgangspunkt i erfaringer med LO-ledelsen og med folk som står for »tross alt»-synet på dem.

SPØRSMÅL 2:

»Et tariffoppgjør er en maktkamp mellom arbeid og kapital. Alt snakk om »rimelige» og »riktige» lønnskrav er derfor bare borgerlig klassesamarbeidspropaganda.» Hva mener dere om denne påstanden og konsekvensene manifestutkastet trekker av den? (Avsnittet »Sentrale lønnsoppgjør i punkt 3, »Den landsomfattende kampen. . . »)

SPØRSMÅL 3:

Diskuter hensikten LO-ledelsen har med å presse fram samordna oppgjør. Diskuter også bakgrunnen for at det ble forbundsvis oppgjør i 1974, og erfaringene med dette oppgjøret.

SPØRSMÅL 4:

Hvordan er lønssystemet på din arbeidsplass og hva slags lønssystem ønsker arbeiderne der å få innført? Er du enig i de synspunktene manifestet kommer med om lønssystemer? (Avsnittet »Kampen for dagskrava», punkt 4, »Den lokale kampen».)

SPØRSMÅL 5:

I hvilken grad er streikeretten reell i Norge, og hvilke hensyn skal vi ta til Arbeidstvistloven i den lokale kampen?

SPØRSMÅL 6:

Det er viktig å føre kamp for bedre lover og regler for vern og helse på arbeidsplassene. Men lovene og reglene blir i praksis aldri bedre enn det hver klubb og forening greier å presse fram. Hvordan ser din egen klubb eller forening på slike spørsmål? Hvordan skal vi kunne fremme ei kamplinje på dette området?

SPØRSMÅL 7:

LO-ledelsen prøvde å få gjennomført en ordning med tariffavgift for uorganiserte ved siste oppgjør. De ønsker på lenger sikt å få innført organisasjonsplikt. Hvordan stiller dere dere til disse forslagene?

SPØRSMÅL 8:

Diskuter forslagene LO-sekretariatet har kommet med til omorganisering av fagbevegelsen. Hva mener du om organisasjonsproblemene i ditt eget forbund?

SPØRSMÅL 9:

Utkastet til faglig manifest fremmer parola GJENREIS FAGBEVEGELSENS KAMPKRAFT som felles grunnlag for ei klassekamplinje i dag. Mener dere denne parola skiller godt nok fra ei sosialdemokratisk, revisjonistisk, trotskistisk og tradeunionistisk linje i den faglige politikken? — Vi har ikke utforma spørsmål til KVINNER OG FAGLIG POLITIKK, om FREMMED-ARBEIDERSPØRSMÅLET, og om FAGUTDANNINGA. Det betyr ikke at vi ikke også vil ha disse punktene diskutert. Både om disse og andre spørsmål ber vi folk lage spørsmål sjøl slik det høver, og ellers sende inn kommentarer til alt dere mener er problematisk.

Send også gjerne inn oppsummeringer av diskusjonene til RØDE FANE, boks 2066,

Grunerløkka, Oslo 5.

1000 NYE ABONNENTAR I HAUST!

I september sette vi oss målet å få 1000 nye tingarar på Røde Fane. Målet vart nådd 5. desember, på knapt tre månader!

RØDE FANE vert utgjeve av Arbeidernes Kommunistparti (m-l) for å spreie kjennskapen til kommunistisk politikk og kommunistisk teori i Noreg. Det rettar seg til alle som ynskjer kunnskapar i kampen mot monopolkapital og imperialism, for arbeiderklassen og dei underkua folka i verda. Vi arbeider for at bladet skal bli eit bruksblad. Vi vil at folk skal ha nytte av det i studiet av aktuelle spørsmål og kunne gjere bruk av det i praktisk politisk arbeid.

Kampanja i haust vart sett i gang for å knytte

fleire lesarar fast til bladet. Dei som abonnerer er trygge på å få kvart nummer av bladet og er samstundes med på å gje oss eit vissare økonomisk grunnlag.

Vil du abonnere, er det berre å sende namn og adresse til redaksjonsadresse og seie frå kva nummer abonnementet skal gjelde frå. Så sender vi rekning med første nummer.

Abonnement kostar kr. 40,- for eitt år – 6 nummer, kvart på 80 sider.

Adressa vår er:

RØDE FANE, Forlaget Oktober, boks 2066, Grunerløkka, Oslo 5.

RØDE FANE KOMPLETT

Komplette årganger av RØDE FANE kan vi ikke skaffe. Nr. 1 og 2 1972 er utsolgt. Men alle øvrige nummer er å få.

● Hele 1973-årgangen med nr 3/4 fra 1972 kan du få tilsendt for 20 kr (ordinær pris 41 kr). Betal 20 kr inn på vår postgirokonto 2 20 84 78 og merk talongen hva det gjelder.

● Enkeltnummer fra 1973-årgangen kan du få for 3 kr, nr 3/4 1972 for 5 kr. Betal inn på postgirokonto, og merk talongen hva det gjelder.

● Innholdsliste 1973 –73, se nr. 4/74

Adresse: Røde Fane, Forlaget Oktober, boks 2066 Grunerløkka, Oslo 5.

HUSK Å FORNYE ABONNEMENTET!

Mange av abonnentene våre tegnet abonnement i fjor høst. Tida er derfor nå inne til å fornye. Bruk postgiro-anvisningen som vi sender med. Legg merke til at abonnements-prisen har gått opp. Fra nr. 4/74 har vi sett oss nødt til å ta kr. 40,- for ett år. Trykkeriene setter opp prisene for tida, særlig fordi papiret blir dyrere flere ganger i året. RØDE FANE, Forlaget Oktober, boks 2066 Grunerløkka, Oslo 5. Postgiro 2 20 84 78.

ATTREIS KAMPKRAFTA I FAGRØRSLA!

I dette nummeret legg Fagleg Utval i AKP(m-I) fram eit utkast til eit fagleg manifest frå partiet. Det vender seg til alle som ynskjer ei anna plattform for arbeidet i fagrørsla enn den klassesamarbeidslina DNA/LO-leinga står i brodden for. Føremålet med utkastet er å få politikken i det diskutert av mange, slik at det endelige manifestet kan bli så godt som råd er. Bruk studieopp-
legget i bladet i diskusjonane!

I nummeret elles:

- SV-plattform – plattform for eit sosialdemokratisk parti.

